

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Salyanda
ailə faciəsi:
3 uşaq
öldü, ata
və qızı
dözmədi
yazısı səh.10-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 10 aprel 2017-ci il Bazar ertəsi № 73 (6687) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Milli Şura fiaskosu - müxalifət xalqı niyə meydanlara gətirə bilmir?

"Nə qədər təbliğat aparılsa da, xalq küçələrə çıxmayacaq, çünki..."
yazısı səh.6-da

Eldar Mahmudovun dəstəsinin "brilyant işi"nin gizlinləri

yazısı səh.10-da

Təslimçi sülh modelindən qaçmağın tək yolu - hərbi güc

yazısı səh.11-da

Azərbaycan Rusiyanın meyvə-tərəvəzə tələbatını ödəyə bilərmə?

yazısı səh.4-da

Vəkili gizlicə məhkəməyə verib həbs etdirmək istəyirlər - qanunsuzluq

yazısı səh.14-da

Lapşinin həbs müddətinin uzadılmasında ÜAK "izi" ... varmı?

yazısı səh.5-da

Türkiyə kritik seçki həftəsinə girdi: ölkə böyük dönmə astanasında

yazısı səh.9-da

Deputatın adamı həbs edilməməsi üçün vaxt istədi - zərəri ödəyəcək

yazısı səh.14-da

Partlayışsız terror aktları - İŞİD taktikanı dəyişir

yazısı səh.3-da

Əməkdaşımız "Məryəm" teleserialının çəkiliş meydançasında oldu

yazısı səh.13-da

Şimaldan strateji tərəfdaşlığa təhlükə - mühüm gözlənti

BAKI-MOSKVA MÜNASİBƏTLƏRİNDƏ KRİTİK HƏFTƏ - ERMƏNİ BARMAĞI, YOXSA...

Sabah Rusiya Ali Məhkəməsi azərbaycanlıların ən böyük diaspor təşkilatının ləğvi məsələsinə baxacaq; qərar nə olacaq; yola davam, yoxsa tamam?; Azərbaycandan Moskvaya etirazlar getdi, nümayəndə heyəti də gedəcəkmi? Gözlər Rusiyada...

Azərbaycana qarşı çirkin plan: lobbİ Türkiyə-Ermənistan əlaqələrinin bərpasına çalışır

Qarabağ konfliktini çözülmədən belə münasibətlər qurula bilərmə? Politoloq: "Elə işbazlar var ki, onlar üçün dövlət və ya milli təhlükəsizlik maraqları əsas deyil..." yazısı səh.9-da

Qudrat Həsənzadə:
"Hansı ağılı başında olan adam bu ölkəyə yatırım qoyar?"

yazısı səh.7-da

Ən yaxın silahdaşı Əli Kərimli
istefaya çağırıldı

yazısı səh.6-da

Sabiq müşavirin başı dərddə - həbs təhlükəsi

yazısı səh.10-da

10 aprel 2017

Ermənistan yenə də kənarında qalacaq

Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin tərkib hissəsi olan Qəzvin-Rəşt-Astara (İran)-Astara (Azərbaycan) dəmir yolunun inşasının davam etməsinə baxmayaraq, Ermənistan mətbuatı hələ də İranın bu ölkəyə dəmir yolu çəkəcəyini yazır.

İşğalçılıq siyasəti nəticəsində yaxın qonşuları ilə ziddiyətli münasibətlərdən yaranan dərin iqtisadi böhran Ermənistan hakimiyyətini vadar edir ki, uydurma layihə ilə ictimaiyyəti sakitləşdirsin. Guya bu yol çəkildikdən sonra İran yüklerini Ermənistan üzərindən daşıyacaq və büdcəyə tranzit gəlirlər daxil olacaq.

İrandan Ermənistana dəmir yolunun çəkilməsi ideyası 2008-ci ildə prezident Serj Sarkisyan tərəfindən ortaya atılmışdı. Hətta birgə işçi qrup da yaradılmışdı ki, layihə üzrə texniki əsaslandırma aparıb dövlət başçılarna təqdim etsin. Bu işçi qrupun Tehrandə və İrəvanda bir neçə iclası da keçirildi. Məhz bu iclasların keçirilməsi Ermənistanın qeyri-ciddi dövlət olmasını və ümumiyyətlə, ölkənin dəmir yollarının idarəçiliyinin rəsmi Yerevanın əlində olmadığını ortaya qoydu. S.Sarkisyanın ideyası isə elə ideya olaraq havadan asılı vəziyyətdə qaldı. İran minillik dövlətçilik ənənəsinə sahib olduğu üçün bu məsələ erməni rəsmiləri tərəfindən səsləndiriləndə onun üzərindən sükutla keçir.

Məsələnin əsl mahiyyəti isə ondan ibarətdir ki, layihə üzrə İran-Ermənistan əməkdaşlığı səmərəsiz olduğu kimi də faydasızdır. Çünki Ermənistan korrupsiyalaşmış dövlətdir və özünün heç bir faydalı qazıntıları yoxdur. İran ilə Ermənistan arasındakı dəmir və avtomobil yolları beynəlxalq investorlar üçün heç bir əhəmiyyət kəsb etmir. Ermənistanın sərhədləri başqa dövlət tərəfindən qorunur, nəzərə çıxışı yoxdur, iqtisadi böhran yaşayır və qonşusu Azərbaycanla müharibə vəziyyətindədir. Bunlardan başqa, Ermənistan yükünün tranzit daşınması üçün infrastrukturaya malik deyil. Ölkənin dəmir yolları sovet dövründə nə vəziyyətdə idisə o vəziyyətdə də qalıb.

Belə olan halda qeyd olunan layihəyə beynəlxalq sərmayəçiləri cəlb etmək nəinki çətin, hətta mümkün deyil. Hər halda ideyanın ortaya çıxdığı 2008-ci ildən bu günə kimi - yeni, ötən 9 ildə heç bir beynəlxalq səviyyəli bank, investisiya şirkəti və dövlət bununla maraqlanmayıb. Bütün bunları nəzərə alaraq, Ermənistan mətbuatının İran ilə dəmir yolu çəkəcəyi haqqında yazmasını növbəti iqtisadi mifdən başqa bir şey adlandırmaq olmaz.

Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinin yaradılması istiqamətində işlər sürətlə davam edir. Artıq Astara (Azərbaycan)-Astara (İran) dəmir yolu xətti istifadəyə verilib və Bakıdan çıxan yüklü qatarlar İrana və əks istiqamətə yük daşıyırlar. Azərbaycanın maliyyə vəziyyəti Qəzvin-Rəşt-Astara (İran)-Astara (Azərbaycan) dəmir yolunun Rəşt-Astara hissəsinin çəkilişinə də sərmayə qoymaq imkanı verir. Rusiya da bu layihəyə ciddi maraq göstərir. Bu dəhlizin Hindistanla Avropanı birləşdirmək imkanı var. İqtisadi baxımdan səmərəli olan Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi İran, Azərbaycan və Rusiyayı yaxınlaşdırmaqla yanaşı, onların siyasi təhlükəsizliyinə də təminat verəcək. Ermənistan isə SSRİ dağıldıqdan sonra regionda reallaşan bütün beynəlxalq iqtisadi layihələrdən necə kənarında qalıbsa bu dəfə də kənarında qalacaq (Azertac).

"Qaya Mətbuat Yayımı" MMC!

- **İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:**
- Əgər siz qəzet və jurnalların rahatlıqla evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;
- Mətbuatı aldıqdan sonra abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;
- Tirajınızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;
- Ən başlıcası ayda 26 dəfə nəşr olunan**
- "Yeni Müsavat" - 0.60 AZN**
- və bundan əlavə 2500 adda yerli və xarici nəşrlər.**
- Abunə yazılmaq üçün uzağa getmək lazım deyil.
- Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir:**
- Bakı şəh. 564-63-45; 598-35-22**
- Respublikanın digər böyük şəhərlərinə də abunə qəbul olunur.

Oliqarxların London sirləri

Böyük Britaniya hökuməti korrupsiya ilə mübarizə çərçivəsində dünyada ilk dəfə olaraq oliqarxların daşınmaz əmlakının xüsusi reyestrini yaradır. Virtualaz.org xəbər verir ki, bu barədə "The Times" yazıb.

Reyestrə offşor şirkətlərin vasitəsilə Londonda mülk və mənzillər alan oliqarxların, xarici hökumət məmurlarının ad və soyadları daxil ediləcək. Bildirilir ki, Londonda mənzil alan oliqarxlar və xarici məmurlar onları əsasən Britaniya Virgin adalarında qeydiyyatdan keçmiş hansısa offşor şirkətlərin adlarına rəsmiləşdirirlər. Bu səbəbdən onların əsl sahibinin kimliyini bir çox hallarda müəyyənləşdirmək mümkün olmurdu. İndi isə yeni qanuna görə Londonda dəbdəbəli mülklərin və mənzillərin sahibi olanlar öz kimliklərini açıqlamaq məcburiyyətində olacaqlar.

Korrupsiya ilə mübarizə üzrə Milli Agentlikdə hesab edirlər ki, yeni qaydalar daşınmaz əmlak bazarında şəffaflığı yüksəldəcək. Xüsusən Londonda mərkəzi rayonla-

rında mülk sahibi olan xaricilərin kimlikləri üzə çıxacaq və çirkli pulların yuyulmasına qarşı mübarizə aparmaq mümkün olacaq.

Britaniyanın biznes işləri üzrə nazirinin müavini Marqo Ceyms deyib ki, təmiz, vicdanlı biznesmenlər bu qaydadan narahat olmasınlar. Qəzetin yazdığına görə, xarici oliqarxlar və məmurlar əsasən Londonun Vestminster, Kensington və Çelsi rayonlarında mülk alırlar. Elə bu yaxınlarda Londonda 14 yeni malikanə satılıb ki, onların da 80 faizini xaricilər alıb.

"The Times" onu da xəbər verir ki, Londonun elit "The London City Island" yaşayış kompleksindəki çoxmərtəbəli binalardakı mənzillərin sahiblərinin əksəriyyəti xaricilərdir. Məsələn, yaşayış kompleksindəki yeni istifadəyə verilən 29 mərtəbəli, 289 mənzilli binada mənzillərin cəmi ikisi Böyük Britaniya vətəndaşına məxsusdur. Bu binadakı qalan mənzillər Azərbaycan, Çin, Yaponiya, Zimbabve də daxil olmaqla 18 xarici ölkənin vətəndaşları tərəfindən alınıb.

Bakı-Qazax yolunda mikroavtobus qəzası: yaralı var

Bakı-Qazax magistralının Goranboy rayonundan keçən hissəsində, Borsunlu kəndi ərazisində mikroavtobus qəzaya uğrayıb. APA-nın Qərb bürosunun verdiyi məlumata görə, eyni istiqamətdə hərəkətdə olan "Mercedes" markalı mikroavtobus və "Mercedes" markalı minik avtomobili toqquşub.

Gəncə-Yevlax marşrutunda fəaliyyət göstərən mikroavtobus yolun kənarına aşılıb. Qəza zamanı sürücü 1974-cü il təvəllüdü Bayramov Vüqar Faiz oğlu ağır yaralanıb. Sərnişinlərdən 1960-cı il təvəllüdü Nəcibə Şirinova və 1957-ci il təvəllüdü Məhrüzə Tağıyeva müxtəlif bədən xəsarətləri ilə Gəncə şəhər Təcili Yardım Xəstəxanasına yerləşdirilib.

Faktla bağlı Baş Dövlət Yol Polis İdarəsində araşdırma aparılır.

Müqtəda əs-Sədr Əsədi istefa verməyə çağırılıb

İraq şüarlarının nüfuzlu dini liderlərindən olan Müqtəda Əs-Sədr xüsusi bəyanatla çıxış edərək Suriya prezidenti Bəşər Əsədi istefa verməyə çağırılıb. APA-nın "RIA Novosti" agentliyinə istinadən verdiyi məlumata görə, M. əs-Sədr hesab edir ki, B. Əsəd Suriyaya sevgisinə görə hakimiyyətdən imtina edərək istefa verməlidir.

Şiə lider B. Əsədi hakimiyyəti nüfuzlu bir xalq təmsilçisinə verməyi məsləhət görüb. M. əs-Sədr Suriya aviabazasına raket zərbəsi endirilməsi barədə əmr verən ABŞ prezidenti Donald Trampı da tənqid edib, Suriyanın ABŞ üçün "ikinci Vyetnam"ə çevrilə biləcəyini bəyan edib. ABŞ-İlkin standartlar həyata keçirməkdə ittiham edən M. əs-Sədr ABŞ-ın Mosulda dinc sakinləri bombaladığını xatırladı.

Qeyd edək ki, M. əs-Sədrin ABŞ-ın Suruya hərbi aviabazasına raket zərbəsi endirməsindən sonra belə bir bəyanatla çıxış etməsi diqqət çəkir.

Bu gün yağış yağacaq

Aprelin 10-da respublika ərazisində gözlənilən hava şəraiti açıqlanıb. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamenti xəbər verir ki, sabah Bakıda və Abşeron yarımadasında arabis yağış yağacağı gözlənilir. Gecə və səhər yarımadasının bəzi yerlərində intensiv olacağı, şimşək çaxacağı ehtimal var. Hava günün ikinci yarısında dəyişən buludlu, əsasən yağmursuz olacaq. Şimal-qərb küləyinin arabis güclənəcəyi gözlənilir.

Havanın temperaturu gecə 6-9° isti, gündüz 11-16° isti, Bakıda gecə 7-9° isti, gündüz 13-15° isti olacağı gözlənilir. Atmosfer təzyiqi 759 mm civə sütunundan 765 mm civə sütununa yüksələcək. Nisbi rütubət 80-90 % təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında arabis yağış yağacaq, dağlıq rayonlarda qar yağacağı gözlənilir. Havanın bəzi yerlərdə intensiv olacağı, şimşək çaxacağı ehtimalı var. Axsama doğru bəzi rayonlarda yağıntıda fasilə yaranacaq. Qərb küləyi ayrı-ayrı yerlərdə arabis güclənəcək. Havanın temperaturu gecə 5-10° isti, gündüz 13-18° isti, dağlarda gecə 2° şaxtadan 3°-dək isti, gündüz 5-9° isti olacağı gözlənilir.

Avropa Polisi yaradıla bilər

Aİmaniyannın Cinayət işlər üzrə Federal İdarəsinin rəhbəri Xolqer Münx Avropa Polisinin yaradılmasını təklif edib. H.Münx bu təklifini "Bild am Sonntag" nəşrində dünən dərc olunan müsahibəsində səsləndirib.

H.Münx deyib ki, daxili sərhədlərin olmadığı Avropada polis də transsərhəd səviyyəsində sıx əməkdaşlıq imkanlarına malik olmalıdır: "Təcili Avropa ölkələrinin polis sistemlərinin inteqrasiyasını yaxşılaşdırmağa ehtiyac var. Biz bir ölkə kimi Avropa daxilində polis məlumatlarının mübadiləsi imkanlarına malik olmalıyıq. Hazırda müxtəlif sistemlərin cinayətlərin araşdırılmasını çətinləşdirir. Şengen informasiya sisteminə biometrik komponentlər də yoxdur. Bu, barmaq izinə görə şəxsin müəyyənləşdirilməsinə imkan verərdi. Avropada şübhəli-lərlə bağlı informasiya bazası da yoxdur" (APA).

Daha bir nəfər məktub yazaraq özünü öldürdü

Xaçmaz rayonu, Nərcan kənd sakini 48 yaşlı Münbər Aydəmirov özünü asaraq intihar edib. APA-nın yerli bürosunun verdiyi məlumata görə, M. Aydəmirov ailəli olub, bir oğlu var. M. Aydəmirov intihardan əvvəl məktub yazıb ki, ölümünə görə heç kim günahkar deyil.

İntiharın səbəbi məlum deyil. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Gürcüstanla Avropa Birliyi ölkələri arasında viza rejiminin ləğvindən sonra Azərbaycanda bu məsələnin aktiv müzakirəsi başlanıb. Milli Məclisin aprelin 7-də keçirilən iclasında çıxışı zamanı deputat Zahid Oruc da bu məsələyə toxunub.

O bildirib ki, Avropa Birliyi Azərbaycan vətəndaşlarına da vizasız səyahət imkanı yaratmalıdır: "Azərbaycan öten illər ərzində Avropanın ən yaxın siyasi, hüquqi tərəfdaşı olub. Amma bunun əvəzində Azərbaycan vətəndaşları Şengen ərazisinə daxil olmaq üçün çox sərt rejimə keçməli olur. Qərb təşkilatlarının, Avropa Birliyinin istəyi varsa ki, Azərbaycan vətəndaşları ona tərəf üz çevirsin, o zaman öz qapılarını bu insanların üzünə açmalıdır. Yəni Avropa Birliyi Azərbaycan vətəndaşlarına da vizasız səyahət imkanı yaratmalıdır".

Bəs, görəsən Azərbaycanın şansları necə qiymətləndirilir, Azərbaycan minimum nələri etməlidir? Suallar cavablandıraraq "Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu bildirdi ki, Azərbaycanla Avropa Birliyi arasında vizasız rejimi tətbiq olunması ilə bağlı ümidlər doğrudur: "Lakin çox təəssüf ki, Azərbaycan Avropa Birliyi ilə assosiativ anlaşma imzalamadı. Gürcüstan və Moldova isə belə bir anlaşmanı imzaladılar. Azərbaycan tərəfinin əsas ar-

Avropa Birliyi Azərbaycana da vizasız rejim tətbiq edə bilər

Ekspert: "Təşkilatın bunun üçün əsas şərti odur ki..."

qumenti bu oldu ki, bu sənəddə Qarabağla bağlı birmənalı fikir yoxdur. Burada başqa bir məqam isə odur ki, Azərbaycan Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzv deyil. Avropa Birliyinin vizasız rejimi tətbiqi etməkdə əsas şərti həmin dövlətin ÜTT-yə üzv olmasıdır. Biz bu prosesdə geridə qaldıq. Artıq görürük ki, Gürcüstan və Ukrayna Azərbaycanın başı üzərindən Avropa Birliyi ölkələrinə vizasız gediş-gəliş imkanı qazandı".

Politoloqun sözlərinə görə, Avropa Birliyi ilə Azərbaycan arasında strateji sənəd hazırlanır: "Fevralın 6-da

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin Brüsselə rəsmi səfəri oldu. Bu görüşlərdə ilk dəfə açıqlandı ki, artıq Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında strateji sənəd üzərində iş gedir. İndi işçi qruplar yaradılıb və bu prosesi sürətləndirmək lazımdır. Təbii ki, Avropa Birliyi rəhbərliyinin özünün şərtləri olacaq, Azərbaycan hökumətinin də öz şərtləri olacaq. Ən yaxşı halda ilin sonuna qədər bu sənəddəki şərtlərə uyğunlaşmaq tələb olunur. Avropa Birliyi ölkələri ilə Azərbaycan arasında enerji əməkdaşlığından hər hansı problem yoxdur, ticarət tərəfdaşlığını artır-

maq olar. Yəqin ki, Avropa İttifaqının Azərbaycandan siyasi islahatların dərinləşdirilməsi və Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzvlüklə bağlı şərtləri olacaq. Bu şərtlərə əməl olunarsa, Azərbaycan vətəndaşları da Avropa ölkələrinə vizasız gedib-gələ bilərlər. Bu sənəd imzalanmadan, Azərbaycan üzərinə götürdüyü öhdəlikləri yerinə yetirmədən bu mümkün deyil. Biz ÜTT-yə üzv olmadan yaxın vaxtlarda vizasız rejimin aktivləşməsi mümkün deyil".

Politoloq Hikmət Hacızadənin bu məsələ ilə bağlı fikirləri heç də nikbin deyil. Onun sözlərinə görə, Avropa Birliyi ilə ölkəmiz arasında viza rejiminin ləğvini ilk növbədə Azərbaycan hökuməti istəməlidir: "Bizim hökumət bunu istəmir. Bizim hökumət Avropaya inteqrasiya siyasətini bir kənara qoyub. Rəsmi olaraq bildiriblər ki, Avropaya inteqrasiya bizə lazım deyil. Azərbaycan təxminən 120 qayda-qanun qəbul etməlidir. Bunun üçün də siyasi iradə lazımdır".

□ Nərgiz LİFTİYEVƏ

Partlayışsız terror aktları - İŞİD taktikanı dəyişir?

Elman Nəsirov: "Beynəlxalq terrorizmə qarşı mübarizədə sivil dünya ona görə zəifdir ki..."

Dünyada son zamanlar terrorizmin artıq milli sərhədlərin hüdudlarından kənara çıxıb və cəmiyyət üçün dünya miqyaslı təhdidə çevrilib. Artıq bir zamanlar Avropanın təhlükəsiz hesab edilən şəhərlərində də terror hadisələri törədilir. Eyni zamanda son zamanlar müşahidə olunur ki, terroristlər əvvəllər olduğu kimi, partlayıcı silahlara üstünlük verirlər. Onlar daha yük avtomobillərini dinc insanların üzərinə sürüb, öz çirkin niyyətlərini bu cür həyata keçirirlər.

Elman Nəsirov

Deputat Elman Nəsirov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, beynəlxalq terrorçu qüvvələrin addımlarında müxtəlif yanaşmalar hər zaman özünü göstərib: "Bu gün beynəlxalq terrorizmin çox güclü immuniteti var. Onlar hansı "orqanizm" daha zəifdirsə, orada geniş yayıla bilərlər. Xüsusilə də onlar şəraitə çox ciddi şəkildə adaptasiya imkanlarına malikdirlər. Bu baxımdan şəraitdən asılı olaraq, öz taktikalarında da bu və ya digər formada dəyişikliklər edirlər. Xüsusilə də müasir texnologiyaların inkişafı, terrorçuların bir-biriləri ilə əlaqə imkanlarını da artırıb. Artıq onlar müasir texnologiyadan istifadə edərək, dünyanın müxtəlif ölkələrində olan həmfikirliyi ilə sürətli formada əlaqə qura bilərlər. Bundan isə məhərdət istifadə edirlər. Bu kimi reallıqlar fonunda terrorizmə qarşı dayanan anti-terror qüvvələrin də müvafiq taktikaları var və bir çox hallarda bundan istifadə edirlər. Bu isə nəticə etibarilə terrorçuların yeni metodlar axtarmağa sövq edir. Son zamanlar müşahidə edirik ki, terrorçular artıq 11 sentyabr hadisələrindən fərqli, yeni üsullardan istifadə edirlər. Xüsusilə də əhalinin sıx olduğu yerlərə avtomobillərin sürülməsi kimi metodlarla diqqəti cəlb edirlər. Beynəlxalq terrorçunun vətəni, dini, milləti yoxdur. O, istənilən yerdə zəif nöqtə axtarır və öz niyyətini mühitə uyğun formada həyata keçirir".

Politoloqun sözlərinə görə, əgər terrorçu istənilən üsullardan istifadə edərsə, ona qarşı dayanan qüvvələr də oxşar formada hazır vəziyyətdə olmalıdır: "Bir məsələyə diqqət edək ki, ABŞ-da 81 Atom Elektrik-Stansiyası mövcuddur və xüsusi xidmət orqanları bu stansiyaları terrorçudan müdafiə etmək üçün özləri "terrorçu"lar hazırlayırlar. Yeni o obyektləri qoruyan insanları praktiki olaraq terror təşkilatları formasına gətirirlər. Təbii ki, onlar terrorçu deyil, ancaq əsl terrorçu nəyi bacarırsa, həmin insanların da eyni gücləri var. Məqsəd ondan ibarətdir ki, həmin stansiyasını parlatmağa gələn terrorçuya qarşı ona bərabər olan güc dayansın. Bu da yeni bir taktiki yanaşmadır. Buradan belə nəticə çıxır ki, dünyada necə ki, terrorçular yeni taktiki üsullardan istifadə edirlər, onlara qarşı da eyni formada mübarizə aparılır. Mübarizənin qayəsi odur ki, hansı tərəf digərini üstələyəcək. Sivil dünya terrorizmi üstələyəcək, yoxsa ki, əksi baş verəcək? Bu mübarizədə təəssüf ki, terrorçuların əlaqələndirilməsi, koordinasiya olunmuş fəaliyyətinin şahidi olsa da, bundan fərqli olaraq, sivil dünyada belə bir fəaliyyət müşahidə olunmur. Məsələn, necə beynəlxalq terrorizmə qarşı mübarizə aparılır ki, "Daşnaksütyun" kimi terrorçu təşkilat Ermənistanda keçirilən 2 aprel seçkilərində qalib gəlmiş tərəflərdən biri olur və qanunverici hakimiyyətdə yenidən təmsil olunacaq. Bu cür hallar olduqca beynəlxalq terrorizmə qalib gəlmək heç bir halda mümkün olmayacaq. Yəni əgər beynəlxalq terrorizmə qarşı hər yerdə və hər zaman prinsipli mübarizə getməsə, "yaxşı və pis terrorçu" yanaşması olmasa, əlbəttə ki, buna qalib gəlmək xeyli asanlaşmış olar. Ancaq biz, bunun şahidi deyilik. Bunu terrorçular da çox gözəl dərk edirlər. Onlar anlayırlar ki, Fransada analoji addım atanda bütün Avropa liderləri el-ələ tutub terrorizmə qarşı etiraz edirlər. Eyni addımı İstanbulda və ya Kənardada atanda isə həmin dövlət başçıları bir araya gəlmirlər. Demək ki, bu, zəif nöqtədir. Terrorçular da bundan məhərdət istifadə edirlər. Belə olan vəziyyətdə yeni-yeni taktiki üsullara da əl atılır. Bütün bunlar onu deməyə əsas verir ki, beynəlxalq terrorizmə qarşı mübarizədə sivil dünya ona görə zəifdir ki, geosiyasi maraqlar hər şeyi üstələyir və sivil dünyanın birləşməsi baş tutmur".

□ Əli RAİS

Suriya problemi Rusiyanı ABŞ-la müharibəyə sürükləyir - bəs Türkiyə?

Qabil Hüseyinli: "Rusiyanın Amerika ilə kəllə-kəlləyə gəlmək potensialı yoxdur"

Amerikanın Suriyanı bombalamasının Rusiya ilə münasibətləri daha da kəskinləşdirdiyi göz önündür. Hər keçən gün iki dünya gücü arasındakı narazılıq kritik həddə çatır. Təsadüfi deyil ki, Birləşmiş Ştatların Suriya prezidenti Bəşər Əsədin hərbi bazasına endirdiyi zərbəyə ən kəskin reaksiya Kreml tərəfindən verildi.

Rəsmi Moskva açıq şəkildə bunu təcavüz adlandırdı. Ekspertlər proseslərin bu şəkildə davamının hətta III Dünya Müharibəsi ilə nəticələne biləcəyinin anonsunu verməkdədirlər.

Vaşinqtonun Suriyanı bombalamasından sonra Türkiyənin mövqeyi də ciddi şəkildə müzakirə edilir. Rəsmi Ankara Rusiya ilə yaxın əlaqələri olmasına rəğmən, Amerikanın bu addımını dəstəklədi. Ekspertlər bu amilin qardaş ölkənin şimal qonşusuyla əlaqələrinə zərbə vura biləcəyini proqnozlaşdırırlar.

Politoloq Qabil Hüseyinli hesab edir ki, Amerika Suriya məsələsində daha cəsarətli addımlar atır: "Düzdür, Rusiya birtərəfli qaydada Suriya səmasında toqquşmanın qarşısını almaq üçün memorandumdan çıxdı. Amma bunlar Amerikanın hərəkətlərinə az

təsir edir. Bunun ardınca Konqresə Rusiyaya qarşı sanksiyaların daha da sərtləşdirilməsi barədə qanun layihəsi təqdim olundu ki, bu layihənin qəbul ediləcəyinə şübhə yoxdur. Bundan başqa, Suriyada irimiqyaslı müharibənin aparılması barədə Konqresdə Pentaqona tapşırıqlar verilməsi barədə müzakirələr açıq. Yəni ABŞ Suriyada sərt davranmaq məsələsində çox qətiyyətlidir. Bu məsələdə onu müttəfiqləri də müdafiə edir. Məsələn, Almaniya kansleri Angela Merkel bildirdi ki, Bəşər Əsəd rejimi hakimiyyətdə qala bilməz. Bütün bunlar onu göstərir ki, NATO kontekstində Suriyada əməliyyatların genişləndirilməsi, Əsəd rejiminin devrilməsi, Rusiya və İran qüvvələrinin buradan çıxarılması gündəmdə olan məsələlərdir. Doğrudur, Rusiya əks tədbirlər görür. Bunlar və-

Qabil Hüseyinli

ziyyətdə təsir etməyəcək. Əgər Rusiya sona qədər davam gətirə bilsə, - hərçənd bunu zənn etmirəm, - Amerikanın ilk planı İrən bu ərazilərdən çıxarmaq olacaq. Suriya və İraqda qayda-qanunları Amerika yaratmaq niyyətindədir. Xaosu bu ərazilərdə ABŞ aradan qaldırmaq istəyindədir. Rusiyanın bu məsələlərdə Amerika ilə kəllə-kəlləyə gəlmək potensialı yoxdur. Kreml heç buna risk də etməyəcək. Rusiyada əhalinin son çıxışları, baş verən terror Putin hakimiyyətini xeyli dərəcədə sarsıdıb. Belə vəziyyətdə Amerikanın hərə-

kətləri üçün meydan açılıb. Bütün bunlara görə, ABŞ-ın sona qədər Suriya məsələsində qətiyyətli olacağına inanıram. Bəşər Əsəd rejimi devrilməklə yanaşı, Rusiya ilə müəyyən razılığa da gəlinəcək. Bunlar alınmasa, Rusiya ilə toqquşmalar baş verə bilər".

Politoloq bu kontekstdə Rusiya-Türkiyə münasibətlərinə də toxundu: "Onsuz da Türkiyə-Rusiya münasibətləri bir çox məsələlərdə sona qədər həll olunmamışdı. Türkiyə kənd təsərrüfatı məhsullarının Rusiya bazarlarına buraxılması hələ də davam edir. Üstəlik Rusiyadan elə də ciddi turist axını da gözlənilmir - izn verilməsinə baxmayaraq. Zənnimcə, Əsəd rejiminə qarşı irimiqyaslı əməliyyatlar aparılırsa, Türkiyə NATO üzvü kimi qurumun əmrlərinə tabe olacaq və Amerikanın yanında yer alacaq. Artıq Türkiyə tərəfi ABŞ-ın Suriyanı bombalamasını həm sevinclə qarşıladı, həm də bununla əlaqədar olaraq, Ağ Ev rəhbərliyini təbrik etdi. Əlbəttə bu, Rusiyanın xoşuna getməyəcək. Rusiya-Türkiyə münasibətlərinə də müəyyən kölgə sala bilər. Amma bu dəqiqə Rusiyanın canının Türkiyənin əlində olduğunu desək yanlışdır. Söhbət "Türk axını" layihəsinin imzalanmasından gedir. Parlamentlərdə layihə təsdiq olunacaq. Rusiya əgər yene də əvvəlki siyasətinə qayıtsa, layihə təxirə düşəcək. Bu da Kreml üçün gözlənilməz bir şərait yaradacaq".

□ Cavansir ABBASLI

Tramp "Qarabağı Azərbaycana qaytar" deyəcəkmi?

Elsad PASASOY
epashasoy@yahoo.com

Cənubi Osetiyadakı 9 aprel "prezident seçkiləri" nə Amerikadan verilən birmənalı reaksiyanı gördünüz mü? Dövlət Departamenti bəyan etdi ki, "Bizim Cənubi Osetiya və Abxaziya ilə bağlı mövqeyimiz aydın və daimidir. Bu regionlar Gürcüstanın ayrılmaz tərkib hissəsidir". Həsəd aparmayaq, bəs, neyləyək?

Bu ilin fevralında Qarabağdakı erməni separatçıları da "konstitusiyaya dəyişiklikləri" ilə bağlı "referendum" keçirdilər, ABŞ-ın Azərbaycandakı səfiri Robert Sekuta mətbuata dedi ki, onun ölkəsi "dünyanın digər dövlətləri kimi Dağlıq Qarabağın müstəqilliyini tanımır"... Vəssalam.

Bəs, hanı "Dağlıq Qarabağ daxil olmaqla işğal altındakı torpaqlar Azərbaycanın ayrılmaz hissəsidir" kimi qəti mövqə? Necə olur Gürcüstan ərazisi haqqında Dövlət Departamenti səviyyəsində belə qəti mövqə qoyulur, amma Azərbaycana gələndə...

Dağlıq Qarabağı heç Ermənistanın özü "müstəqil dövlət" olaraq tanımır, o ki, ola başqası. Bu mənada Amerika diplomatının minnətliliyi açıqlaması hər bir Azərbaycan vətəndaşını xəyal qırıqlığına uğradır. Bunun ardınca diplomatik korpus işğaldan azad edilmiş Cocuq Mərcaqlıya gedəndə, erməni vəhşiliklərini gözləri ilə görəndə də Vaşinqtonun böyükkeçisi onlara qarşılıqlı deyilirdi.

Bu bəyanat yadıncıdır? "Cənab Tramp Rusiyanın Kırım Ukraynaya geri qaytarılmasını gözləyir". Fevralda Ağ Evin mətbuat katibi Sin Spayser demişdi, Qarabağ separatçılarının "referendum"u ərəfəsində. Ancaq Qarabağ separatçıları "unutmuşdu".

ABŞ-ın dövlət katibi Reks Tillerson də bəyan etmişdi ki, "Kırım Ukraynaya qaytarılmıyanadək Rusiyaya qarşı sanksiyaları geri götürməyəcək". Olsun, işğal, təcavüzə qarşı istənilən qərarı Azərbaycan da müdafiə edir. Ancaq biz Rusiyaya qarşı da deyil, Ermənistanı qarşı sanksiyaları gözləyirik. Niyə ABŞ bu istiqamətdə addım atmır, Sərkisyanı qorxur, ya erməni lobbisi qarşısında gözükölgəlidir?

Ağ Ev Rusiya boyda nəhənglə sanksiya dilində danışır Kırma görə. Amma Ermənistanı "işğalçı" demir, ona sanksiya tətbiq etmir. Əksinə, gecəgörmə cihazları göndərir ki, Azərbaycan əsgəri torpağını azad etmək üçün əməliyyat keçirəndə qarşısı alınsın!

On illərdir ki, ABŞ Ermənistanın əvəzinə Azərbaycana qarşı təzyiqli siyasəti yürüdür, 907-ci düzəlişi dondurub saxlayıb, dondurulmuş Qarabağ münafiqəsi kimi... 1992-ci ilin uğurlu Ağdərə əməliyyatından sonra ABŞ ədalətli mövqə tutsa, ermənilərə "humanitar" adı altında milyonlarla ölçülən dəstək əvəzinə, işğalçıya sanksiya tətbiq etsəydi, indi çoxdan həll olunmuşdu Qarabağ məsələsi.

Hər yerdə Moskva ilə "döyüşən" Vaşinqton yalnız Qarabağ məsələsində onunla anlaşdı. Azərbaycan ərazilərinə qəsd etmiş ordunun rəhbərliyi ilə birgə bizim taleyimizlə oynadılar.

Tramp onun qələbəsinə şübhə edənlərə etiraz hüququnu belə tanımadı, əzdi. Ancaq Ağ Ev Administrasiyası Azərbaycana deyir daha onilliklər torpağındakı terrorçulara dözlə Hansı ki, Qarabağdakı canilərin suriyadakılardan heç bir fərqi yoxdur. Bako Saakyan da "kiçik bəşər əsəd"dir. Qarabağdakı separatçılar da uşaq qatilləridir, kimyəvi silahdan da istifadə edəblər zaman-zaman. Onlar da girov saxlayır - Dilqəm, Şahbazi. Amma Amerika səfiri Qarabağa gələndə onların halını belə soruşmur.

Qarabağ separatçıları təkə mədənlərdə qul kimi işlətdiyi əsir-girov azərbaycanlıları yox, elə erməniləri də girov saxlayır 26 ildir. Bu yaxınlarda Qarabağa qanunsuz gəlmiş belçikalı deputat Azərbaycanın Belçikadakı səfirinə məktubunda yazıb ki, Qarabağdakı erməni anaları ilə görüşüb, "onlar müharibə istəmir".

Bizim buna şübhəmiz yoxdur. Erməni niyə özge torpağında öz məhvinə razı olsun ki? Söhbət Qarabağdakı canilərdən gedir, onların dərsi verilməlidir, nəhayət!

Tramp günün birində antiterror koalisiyasındakı müttəfiqinə - Azərbaycana Qarabağdakı hərbi obyektlərə zərbələr endirmək üçün razılığını versə, məsələ qısa müddətdə bitirdi. Amma "aprel döyüşləri" zamanı Bakıya davamlı zənglər gəlirdi Amerikadan. Tiflisə, Kiyevə, hətta rəsmiyyəli Kişinyova görə Moskva ilə döyüşən Vaşinqton Ermənistanı xilas üçün çalışırdı.

Rusiyanı addımbaşı təhdid edən ABŞ rəsmiləri niyə bir-cə dəfə BMT Təhlükəsizlik Şurasının Azərbaycan əraziləri ilə bağlı 4 qətnaməsini xatırladıb Ermənistanı xəbərdarlıq etmir? Bəlkə yaxınlarda eşidəcəyik, kim bilir. Amerika liderinin bir kəlməsi yetər. Ondan sonra nə ATƏT-ə, nə "matət"ə ehtiyac qalmayacaq... Sadəcə, "Qarabağın geri qaytarılmasını gözləyirəm" desə, bəsdir...

"Bu gün Azərbaycan Rusiyanın meyvə-tərəvəzə olan tələbatını tam olaraq ödəmək qabiliyyətindədir". Mətbuatda müzakirə doğuran bu fikirləri Azərbaycanın iqtisadiyyat nazirinin müavini Sahil Babayev aprelin 6-da Rusiyanın Federal Gömrük Xidmətinin və Baytarlıq və Fitosanitar Nəzarəti üzrə Federal Xidmətinin məsul əməkdaşlarından ibarət nümayəndə heyəti ilə onların Azərbaycanlı həmkarları arasında keçirilən görüşdə səsləndirib.

Görüşdə Rusiya Federal Gömrük Xidmətinin Ticarət məhdudiyyətləri, valyuta və ixrac nəzarəti İdarəsinin birinci müavini Andrey Ryazanovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Azərbaycan Dövlət Gömrük Komitəsinin rəhbərliyi ilə Rusiyaya meyvə-tərəvəz məhsullarının ixracı ilə bağlı məsələləri müzakirə ediblər.

Hər iki tərəfdən qarşılıqlı əməkdaşlığın və ticarət dövriyyəsinin artırılması ilə bağlı təkliflər səsləndirilib.

DGK sədri Aydın Əliyev bildirib ki, artıq uzun illərdir Rusiya Azərbaycan üçün əsas ixrac bazarıdır: "Ötən illərlə müqayisədə Azərbaycandan ixracın 16,9%-i Rusiyanın payına düşür. Rusiya Azərbaycan üçün idxal sahəsində də önəmli ölkələrdən biridir".

A.Ryazanov isə bildirib ki, iki ölkənin müvafiq qurumları gömrük prosedurlarının sadələşdirilməsində maraqlıdır və bu məsələ müzakirə predmetidir. "Biznes dairələri bir qədər anlayış nümayiş etdirməlidir. Bu yaxınlarda Azərbaycan-Rusiya sərhədində yaranmış problemlər bu müzakirələrin sayəsində həllini tapdı və mövcud olan digər problemlər də danışıqlar yolu ilə həllini tapmalıdır".

Görüşdə ən maraqlı fikri Azərbaycanın iqtisadiyyat nazirinin müavini Sahil Babayev səsləndirib. O bildirib ki, Azərbaycan Rusiyanın meyvə-tərəvəzə olan tələbatını tam şəkildə ödəmək iqtidarındadır: "Son bir ildə Azərbaycanda 517 min ton pomidor istehsal edilmiş və bunun 100 min tonu ancaq Rusiyaya ixrac edilmişdir. Rəqəmlərdən də görüldüyü kimi, Azərbaycanda istehsal olunan pomidorun 5,2%-i Rusiyaya ixrac olunur".

Nazir müavini əlavə edib ki, son bir il ərzində Azərbaycana alma idxal edilməyib və ölkədə istehsal olunan almanın bir qismi ixrac yönəlib. S. Babayev vurğulayıb ki, bu gün Azərbaycan Rusiyanın meyvə-tərəvəzə olan tələbatını tam olaraq ödəmək qabiliyyətindədir".

Bəs Azərbaycan həqiqətən Rusiyanın kənd təsərrüfatı mallarına olan tələbatını tam şəkildə ödəmək iqtidarındadır mı?

"Yeni Müsavat"ın bu sualını cavablandıraraq iqtisadçı ekspert Rəşad Həsənov bildirdi ki, Sahil Babayevin səsləndirdiyi bu ifadələr heç bir formada qiymətləndirilə bilməz: "Rusiyanın illik heyvandarlıq və bitki məhsullarının idxalı 9 milyard dollardan artıqdır. Meyvə-tərəvəz idxalı isə təxminən 4 milyard dollara yaxındır. Azərbaycanın ümumi meyvə-tərəvəz ixracı ümumi

İqtisadçının sözlərinə görə, Rusiya bazarının böyük olması, Azərbaycan fermerlərinin bu istiqamətdə ənənəvi təcrübələrinin olması imkan yaradır ki, bundan sonrakı dövrdə də rəsmi qurumlar arasındakı münasibətlər normal olarsa, yerli fermerlər da

həmin sahibkarların zərərlə uğramasına gətirib çıxarır". R.Həsənov hesab edir ki, qonşu ölkələrdə tələbatın çox olması Azərbaycanın kənd təsərrüfatı sahəsini inkişaf etdirəcəyi və məhsul istehsalını artırma bilməsi üçün bir stimuldur: "Bu mənada Rusiya bazarı bö-

həmin sahibkarların zərərlə uğramasına gətirib çıxarır". R.Həsənov hesab edir ki, qonşu ölkələrdə tələbatın çox olması Azərbaycanın kənd təsərrüfatı sahəsini inkişaf etdirəcəyi və məhsul istehsalını artırma bilməsi üçün bir stimuldur: "Bu mənada Rusiya bazarı bö-

Azərbaycan Rusiyanın meyvə-tərəvəz tələbatını ödəyə bilirmi?

"Qonşu ölkələrdə tələbatın çox olması ölkəmizin kənd təsərrüfatı sahəsini inkişaf etdirməsi və məhsul istehsalını artırma bilməsi üçün bir stimuldur"

milikdə 250-300 milyon dollardan artıq deyil. Onun böyük bir qismi Rusiyaya hədəflənib. Təkcə meyvə-tərəvəz məhsullarında arada təxminən 12-13 dəfə fərq var. Rusiyanın idxalı ilə Azərbaycanın ümumi ixrac arasında fərq çox böyükdür. Azərbaycanın kənd təsərrüfatı məhsulları üzrə ümumdaxili məhsulun həcmi 3,5 milyard manata yaxındır. Əslində Azərbaycanda istehsal olunan kənd təsərrüfatı məhsullarının ümumi həcmi Rusiyanın meyvə və tərəvəz idxalının ümumi həcmindən aşağıdır. Bu özü də müqayisənin nə dərəcədə əsassız formada aparılmasına dəlalət edir. Ola bilər ki, Rusiyanın hansısa vilayətində bazarların tələbatını Azərbaycan tam şəkildə ödəyə bilər. Ancaq faktiki olaraq, Azərbaycanın ümumi istehsal gücü Rusiyanın meyvə və tərəvəz məhsullarına olan tələbatını qarşılayacaq səviyyədə deyil".

ha çox məhsul istehsal edib Rusiya bazarına çıxara bilər. "Rusiya bazarlarında tələbatın çox olması Azərbaycanın kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalını təşviq edən bir məqam hesab oluna bilər. Ancaq biz bir çox hallarda görürük ki, iki ölkə arasında problemlər yaşanır. İki ölkənin gömrük komitəsi rəhbərlərinin görüşündə də müzakirə olunan məsələlərdən biri o idi ki, Azərbaycanda istehsal olunan pomidor gömrükdə qalıb, Rusiya sərhədlərindən buraxılmır. Biz dəfələrlə bunu mübahisə etmişik. Təkcə son hadisə ilə bağlı deyil, 10 il bundan öncə də belə vəziyyətləri müşahidə etmişdik, indi də müşahidə edirik. Azərbaycan istehsalçıları bir çox hallarda Rusiya bazarlarına hədəflənmiş məhsul istehsalını həyata keçirdikdən sonra gömrüklərdə yaradılmış idarəetmə-bürokratik problemlərin nəticəsi olaraq bu məhsullar məhv olur. Bu da

yükdür və Azərbaycan məhsullarına da orada ciddi tələbat var. Çünki bizim məhsullar çox da texnologiyalaşmış məhsullar deyil, orqanik məhsullardır. Bu mənada nəinki Rusiya bazarında, digər ölkələrin bazarlarında da bu məhsullara tələbat var. Azərbaycan kənd təsərrüfatı sahəsini inkişaf etdirməklə məhsul istehsalını artırma bilər. Azərbaycanın aidiyyəti dövlət qurumları, Gömrük Komitəsi, İqtisadiyyat Nazirliyi və digər qurumlar öz fəaliyyətini təkmilləşdirməlidir və ortaya çıxan bürokratik əngəlləri aradan qaldırmaq, məhsulların saxlanması və sair məsələləri həll etməlidir. Ancaq birmənalı şəkildə demək olar ki, Azərbaycanın istehsal gücü heç bir halda Rusiyanın kənd təsərrüfatı məhsullarına, o cümlədən meyvə və tərəvəz məhsullarına olan tələbatını ödəmək iqtidarında deyil".

Aprelin 7-də Nəsimi Rayon Məhkəmə-sində blogger Aleksandr Lapşinin barəsində seçilmiş həbs qətimkan tədbirinin müddəti uzadılıb. Bu barədə Trend-ə açıqlamasında A. Lapşinin vəkili Eduard Çernin məlumat verib.

Onun sözlərinə görə, məhkəmə istintaq orqanının təqdimatına baxıb və təqdimat əsasında A.Lapşinin barəsində seçilmiş həbs qətimkan tədbiri üç ay müddətinə artırılıb. Vəkil bildirib ki, prosesə A.Lapşinin özü də gətirilib. Prosesdən sonra o, müvəkkilinin saxlanma şəraiti ilə maraqlanıb. A.Lapşin saxlanma şəraiti və səhhətindən şikayəti olmadığını bildirib.

Xatırladaq ki, Rusiya, İsrail və Ukraynanın vətəndaşlığını daşıyan Aleksandr Lapşin Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərində yaşayan digər şəxslərlə qabaqcadan əl-bir olub cinayət əlaqəsinə girərək, "Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədi haqqında", "Pasportlar haqqında" Azərbaycan Respublikası qanunlarının tələblərini kobud surətdə pozmaqla Azərbaycanın mühafizə olunan dövlət sərhədini müəyyən edilmiş sənədlər olmadan və nəzarət-buraxılış məntəqələrindən kənarında keçərək 2011-ci ilin aprel və 2012-ci ilin oktyabr aylarında işğal olunmuş ərazilərə daxil olmuşdu. O, işğal altındakı Dağlıq Qarabağda qanunsuz rejimin beynəlxalq səviyyədə təbliğ edilməsi məqsədilə internet sosial şəbəkəsində özünə məxsus "http://puerrtto.livejournal.com" səhifəsində səyahət etdiyi dövlətlər arasında Azərbaycan və Ermənistanla yanaşı, Dağlıq Qarabağı da müstəqil dövlət kimi qeyd etməklə, həmçinin 6 aprel və 29 iyun 2016-cı il tarixli müraciətlərində işğal olunmuş ərazilərdə qanunsuz fəaliyyət göstərən rejimin "müstəqilliyini" dəstəkləməklə Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazi bütövlüyünün parçalanmasına yönələn açıq çağırışlar edib. Xarici İşlər Nazirliyi Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinə qanunsuz səfəri ilə əlaqədar A.Lapşinin adını "arzu olunmaz şəxslər" siyahısına daxil edib.

Lapşinin həbs müddətinin

uzadılmasında ÜAK "izi" ... varmı?

Əsəbəli Mustafayev: "İddialar əsassızdır, bundan sonra 9 ay da istintaq müddətinin uzanmasını qanun qadağan etmir..."

Əsəbəli Mustafayev

Azərbaycan Baş Prokurorluğunun Ağır Cinayətlərə Dair İşlər Üzrə İstintaq İdarəsi isə faktı görə, Azərbaycan Cinayət Məcəlləsinin 281.2 (dövlət əleyhinə yönələn açıq çağırışlar) və 318.2-ci (Azərbaycan Respublikasının dövlət sərhədini qanunsuz olaraq keçmə) maddələri ilə Aleksandr Lapşinə qarşı cinayət işi qaldırılıb və barəsində dövlətlərarası axtarış elan edib. Aleksandr Lapşin dövlətlərarası axtarış əsasında 2016-cı ilin dekabrında Belarusun paytaxtı Minskə saxlanılıb. Belarus Baş Prokurorluğu yanvarın 17-də A.Lapşinin Azərbaycanı ekstradisiyası barədə qərar verib. A.Lapşin isə Belarus Baş Prokurorluğunun qərarından apelyasiya şikayəti vermişdi.

Buna baxmayaraq məhkəmə Baş Prokurorluğun ekstradisiya qərarını qüvvədə saxlamışdı və fevralın 7-də A.Lapşin Azərbaycana təhvil verilib. A.Lapşinin Azərbaycana verilməməsi üçün Rusiya cəhdlər etsə də ekstradisiyanın qarşısını ala bilmədi.

Rusiyadakı Ümumi Azərbaycanlıları Konqresinin (ÜAK) qeydiyyatına problem yaradılması və artıq qeydiyyatın ləğvi məsələsinin ortaya atılmasının arxasında duran məqamlardan birinin məhz Lapşin məsələsi ilə bağlı olduğu iddiaları da var. A.Lapşinin barəsində seçilmiş həbs qətimkan tədbirinin üç ay müddətinə uzadılmasının Rusiya Ali Məhkəməsinin ÜAK-in qeydiyyatının ləğvi məsələsinə baxacağı 11 aprele bir neçə gün qalmış baş verməsi isə bəzilərində belə bir sual yaradır ki, bu iki məsələ arasında əlaqə varmı? Lapşinin istintaq müddəti nə qədər uzadıla bilər?

Tanınmış hüquqşünas Əsəbəli Mustafayev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Lapşinin həbs müddətinin 3 ay uzadılmasında heç bir hüquq pozuntusu yoxdur: "Müddətin uzadılmasında Ümumi Rusiya Azərbaycanlıları Konqresinin qeydiyyatının ləğvi məsələsinin rol

oynadığını iddia etmək yanlışdır. Müddət bitmişdi və istintaq prosesi yekunlaşmadığı üçün Aleksandr Lapşinlə bağlı məhkəmə həbs müddətinin artırmaq qərarı çıxarmalı idi. Bu, hüququn tələbidir. Burada irad bildiriləsi heç bir şey yoxdur. Aleksandr Lapşinə qarşı cinayət işi az ağır dərəcəli cinayətlər kateqoriyasına aiddir. Burada istintaq müddəti 11 aydır. İstintaq müddəti 11 ayı keçməməlidir.

Aleksandr Lapşin Bakıya iki aydır ekstradisiya olunub və onun barəsində istintaq gedir. Bu da o deməkdir ki, Lapşinlə bağlı həmin 11 aylıq müddət hələ bitməyib. Qanun imkan verir ki, hətta qarşıdakı üç aylıq müddət başa çatandan sonra Lapşinin barəsində seçilmiş həbs qətimkan tədbirinin müddəti daha 3 aylığına uzadılsın. Burada heç bir hüquq pozuntusu yoxdur. Aleksandr Lapşin Azərbaycanın cəmi 2 aydır həbsdədir. Bundan sonra 9 ay da istintaq müddətinin uzanmasını qanun qadağan etmir".

Vəkil istintaq prosesinin süni şəkildə uzadıldığını söyləmək üçün əsasların olmadığını da dedi: "Aleksandr Lapşin üç ölkənin vətəndaşdır və o, Azərbaycanın qanunlarını pozan bir sıra hərəkətləri, təbliğatı həm də vətəndaşı olduğu ölkələrdən həyata keçirib. Ona görə də ola bilsin ki, istintaq hərəkətləri həm də həmin ölkələrdə gedilərək həyata keçirilir. Bu amil də istintaqın uzanmasında rol oynaya bilər. Azərbaycan hökuməti də çalışır istintaq o qədər keyfiyyətli aparılsın ki, Aleksandr Lapşinin vətəndaşı olduğu dövlətlərin rəsmilərinin bu istintaqın keyfiyyətinə heç bir iradə olmasın".

□ Etibar SEYİDAĞA

Uzun sürən intriqaaların məhsulu - boş qalmış "Məhsul"

Xalid KAZIMLI

Hələ 29 il öncədən ölkəmizdə mitinq-nümayişlə bağlı qəribə stereotiplər var. Biz cəmiyyət və siyasi topluluqlar olaraq o stereotiplərdən xilas ola bilmirik və bu tezlikdə xilasımız mümkün görünmür.

29 il öncə də hakimiyyət orqanları insanların hər hansı məqsədlə, tələb və şüarla bir yere toplanmasından ifrat dərəcədə narahat olurdu, qorxurdu, müxtəlif tədbirlər görür, iş aparırdı, indi də elədir.

Hələ də hesab olunur ki, insanlar kütləvi şəkildə bir yere toplanırsa, bu, əvvəl-axır hakimiyyətin əldən çıxmasına səbəb olacaq. Yaxın tariximizdə belə hadisələr olub deyə həmin o stereotip güclənib.

Eyni stereotipin astar üzü müxalifətdə, narazı kütlələrdə də var. Onlar da hesab edir ki, etiraz aksiyalarının kütləviliyini və permanentiyyətini təmin etmək mümkün olsa, aksiyaya qoşulanlar yüksələn xətt üzrə davam etsə, hakimiyyət dəyişikliyinə nail olmaq mümkündür.

Başqa sözlə, hər iki cəbhədə mitinq və nümayişlərə hakimiyyətdəyişmə mexanizminin hərəkətverici qüvvəsi kimi baxılır.

Nəticədə əhalinin siyasi passiv kütlələri arasında da belə bir qənaət hasil olub ki, mitinq-nümayiş xətlə, təhlükəli işdir, siyasi oyunlara qoşulmaq, hökumətə hökumətlik etməkdir, "dövlətə qarşı çıxmaq"dır, özünü topun ağzına qoymaqdır və sair və ilaxır.

Qismən doğrudan da elədir. Mitinq çıxanların ən azı icra hakimiyyətləri səviyyəsində nəzarətə götürüldüyü, özlərinin və yaxın qohumlarının təzyiqlə altına salındığı ölkədə başqa bir rəy formalaşma bilməz. Total düşüncə belədir: Kim mitinqə çıxıb xoşbəxt olub ki?

Xalqımızın kütləvi aksiyalara biganəliyinin mühüm səbəblərindən biri də budur. Adamlar gün-güzəranlarından, idarə olunmalarından narazı olsalar da, bunu ifadə edəcək cəsarətdə deyillər. Ən cəsur, qorxmaz adamlar da "el üçün ağlayaraq kor olmaq" fikrində deyillər.

İkinci mühüm səbəb xalqın daha layiqli alternativ görməməsi ilə bağlıdır. Müxalifət düşərgəsindəki mənasız çəkişmələr, sonu görünməyən intriqaalar, cılız söz-söhbətlər, ildə dörd dəfə şiddətlənən toqquşmalar, nəhayət, siyasi arenanın bütün iştirakçılarının reputasiyasına mənfəi təsir göstərməliyi, elə də oldu.

Artıq "biz A. partiyasından daha üstünük, güclüyük, onlar pisdir, biz yaxşıyıq, onlar satılıblar, biz döyüşürük, yeganə müxalifət bizik" ritorikasının heç bir cazibəsi, təsiri qalmayıb.

Arxasınca gedən beş adamı görcək "xarizmatik lider" havalalarına girmək başlanğıcdan yanlış idi, təəssüf ki, bunu anlayanlar olmadı. Ötən ilin sentyabrında çağırılmış mitinqdə müxtəlif partiyaların üzv və tərəfdarlarının qatılmasıyla stadionda kütlə görünən siyasilər bunu öz güclərinin məhsulu kimi gördülər və yanıldılar.

Ertəsi gün onlar öz ritorikalarını elə dəyişdilər, leksikonlarına elə əzici sözlər daxil etdilər ki, həmin mitinqə qatılan "yadlar"ı peşman etdilər. Bəlli idi ki, onlar bu səhvi bir daha etməyəcəklər. 8 aprel mitinqində həmin "yad"ların 99 faizi meydana gəlməmişdi. Onların əvəzinə meydana gələnələr və "Allahu əkbər" şüarı səsləndirənlər isə nə mitinq iştirakçılarının kəmiyyətinə əsaslı təsir göstərmişdilər, nə də bu xüsusda keyfiyyətdən danışmaq olar.

Bu, o demək deyil ki, sabah başqa bir siyasi qüvvə meydana çıxsın, dilini şirin eləyib, hamını ətrafına toplamağa çalışsın, uğur qazanacaq, meydana heç olmasa 10-15 min adam toplayacaq. Xeyr, elə olmayacaq.

İndilikdə bu ölkədə heç bir qüvvə, hətta 500 mindən çox üzvü olduğunu iddia edən hakim partiya da öncədən siyahı tutmasa, inzibati resurslardan istifadə etməsə, çoxminli mitinq təşkil edə bilməz.

Reallıq budur. İnsanlar passivdir, ümitsizdir, yaxın zamanlarda nəşə bir dəyişiklik olacağına, ola biləcəyinə inanmalarını itiriblər, taleləri ilə barışıblar.

Bu ölkədə siyasi hərəkətlik o zaman başlayacaq ki, ya siyasət vitrininə yeni qüvvələr, yeni simalar çıxacaq, ya da "ənənəvi müxalifət" adlandırılan siyasi partiyalardan biri özünü daha çevik və effektiv yeniləyəcək.

ANAMA: Cocuq Mərcahlıda 1,5 milyon kv. m-dən çox ərazi yoxlanılıb

Azərbaycan Respublikası Ərazilərinin Minalardan Təmizlənməsi Üzrə Milli Agentlik (ANAMA) dünən Cəbrayıl rayonunun Cocuq Mərcahlı kəndində aparılan təmizləmə əməliyyatları barədə operativ məlumat yayıb.

ANAMA-dan APA-ya verilən məlumata görə, gün ərzində 2 793 ədəd qəlpə aşkar edilib, mina və partlamamış hərbi sursat aşkar edilməyib. Nəticə etibarilə 71 208 kv.m ərazi (10 508 kv.m əl ilə, 13 600 kv.m mexaniki üsulla və 47 100 kv.m minaxtaran itlərin dəstəyi ilə) yoxlanılıb.

Ümumiyyətlə, 51 gün ərzində Cocuq Mərcahlıda 151

ədəd 120 mm-lik minaatın keçəcəyi əraziyə baxış keçirilib, 22 ədəd partlamamış hərbi sursat (4 ədəd 82 mm-lik minaatın mermi (OF-832), 2

2 ədəd 70 mm-lik tank əleyhinə idarə olunmayan raket (PQ-7VM), 1 ədəd PQ-7 raketinin partlamamış mühərrik hissəsi, 1 ədəd F-1 əl qumbarası, 1 ədəd 100 mm-lik top mermisi (OF-412) və 8 ədəd TM-62P3 minasının gücləndiricisi), 6 ədəd piyada əleyhinə mina (OZM-72) və 36 ədəd tank əleyhinə mina (12 ədəd tank əleyhinə TM-57 minası və 24 ədəd TM-57 tank əleyhinə minanın partladıcısı (MVZ-57)) aşkar olunaraq zərərsizləşdirilib. 1 518 477 kv.m ərazi (449 420 kv.m əl ilə, 431 900 kv.m mexaniki üsulla, 113 000 kv.m SENSYS dərinlik ölçən cihazı və 524 157 kv.m minaxtaran itlərin dəstəyi ilə) yoxlanılıb.

Ərazinin mina və partlamamış hərbi sursatlardan təmizlənməsi əməliyyatı davam etdirilib.

Bajoğlu, mənim dəşəklimi çək...

Sevinc TELMANQIZI
s.qurbanova@gmail.com

Milli Şuranın 8 aprel mitinqində daha çox jurnalistlərin şikayəti diqqətimi çəkdi. Həmkarlarımın narazılıqları hər addımbaş "qardaş(bacı), bajoğlu, bir mənim şəkli çək" deyib, işlərini görməyə mane olan insanlardan idi. Məqsəd gün kimi aydıdır. Kimlərsə sənəndə toplayır, mühacirətə getməyə hazırlaşır, bu fotoları da "rejim üstümə gəlirdi" kontekstində miqrasiya xidmətinə təqdim etməyi planlaşdırır. Bu tiplər mitinqlərə də daha çox buna görə gəlir. Polis üstünə şığısa, qolundan tutsa və bu detal fotoaparata yaddaşına düşsə, xoşbəxtin xoşbəxti olacaq. Bura qədər anlaşıdıq mı?

Ölkə xaricində yaşayan həmvətənlərimizlə (miqrantlar) bağlı bəs deyincə araşdırma aparmışam. Müsahibələr seriyası, filmlər, videoreportajlar, qaçqın düşərgələrində keçən saatlar. O baxımdan bu sahəni də, özünü şüursuz şəkildə mühacirətin qucağına atanları da ovcumun içi kimi tanıyıram. Bu qulaqlar nə bəhanələr eşitməyib ki... "Oğlum idman yarışlarında layiq olduğu yeri tuta bilmirdi, ona görə də məcbur olub, mühacirətə getdim" deyən biri vardı məsələn. Hələ də yadıma düşəndə qəşş edirəm. Nə bəhanələr, nə yalan ssenariləri, nə xoruz səsi eşitməmiş hekayələr. Yalandan təcavüzə uğradığını, evinin qarət olunub, özünün döyüldüyünü deyən, şəxsiyyətini bir almanın (isveçin, fransızın...) ayaqları altına atan nə qədər həmvətənimiz var, bilirsinizmi? Yanlış anlaşılmasın, bütün bu təzyiqləri gerçəkəndə yaşayıb, miqrasiya xidməti əməkdaşlarını anlatmaq qürursuzluq deyil. Bunlar olmadığı, baş vermədiyi halda özünü də, ölkəsini də alçaldanlardan gədir söhbət. Axı bu miqrasiyanın işçiləri də əvvəlki qədər sadələşib deyillər. Sən onlara bu nağılları 5-10 il əvvəl rahatlıqla uddura bilərdin. İndi çətinlikdir, adamların gözü açılib, çox rahatlıqla çözü bilirlər gerçəyi...

Və onlar bu gerçəyi çözüncə qədər sən miqrant düşərgələrində ömrünü yelə verirsən. Çörək növbəsinə dayanırsan, yeməyin bəzən az olur, doymursan. Antisanitariyadan xəstəlik də tapırsan, psixoloji gərginlik də. Adamlar qapılarını taybatay açıb, səni əllərindəki qızıl boşqabla gözləyirlər. Sinayırılar, çətinliklərin qucağına atırlar. Bunlara gerçəkəndə dözürsənsə, sən mühacirətə ehtiyacın olduğu qənaətinə varırlar. Həmin vaxta qədər özün, ailən, cocuqların hansı travmaları yaşayıb, bunu bir Allah bilir...

İndi o foto çəkilib, çəmodanını evində hazır edənləri görəndə bu mənzərə bir film lenti kimi gözümün qabağından keçdi. Adamlar ya hər şeyi halva hesab edirlər, ya da həyatlarından keçiblər. Çox rahatlıqla risk edirlər, çox asanlıqla özlərini oda atırlar. Və oturub, iki əl-bir baş düşünürsən ki, dəyərimi? Ölkədəki bahaçılığı da, qanunsuzluğu da, pozulan hüquqları da bilirsən. Yaşamağın gündən-günə çətinləşdiyini də. Amma yağışdan çıxıb, yağmura düşməyəcəyinə əminsənmi? O miqrant düşərgələrində dilini bilmədiyən, naməlum suriyalılar, ərəblərlə eyni atmosferdə qala biləcəyinə, o aclığa, çətinliyə, psixoloji gərginliklərə tab gətirəcəyinə nə qədər inanırsan? Mühacirətin cənnət olduğuna kim təminat verir? Axı hamı bilir: orada qanunlar o qədər sərt ki, sənə cənnət kimi şərtlər təqdim etdikləri kimi kiçik bir yanlışlığında, qanun pozuntusunda cəhənnəm kimi günlər yaşada bilirlər. Və ən önəmli dəyərimi? Bax, əsas sual budur.

Mən o gün Milli Şuranın mitinq fotolarında gələcəyin "kamp sakinlərini" gördüm. Bir çoxu yemək növbəsində gözləyirdi, əllərindəki padnosla. Az keçmədən isə telefonları ilə facebooka girib, bizə, burada qalanlara nifrət qusaçaqdılar, ağıl verəcəkdilər, yol göstərəcəkdilər. Son mitinqdən bir neçə gün öncə Avropada yaşayan həmvətənlərimiz pafosla, qızğınlıqla hamını mitinqə səsləyirdilər. Biri hətta status yazmışdı: "Sabah bu saatda sizi gözləyirik".... İstedim, qardaşın statusuna şərh yazım ki, Eyfelin yanında da mitinq olacaq? Kimi, hara çağırırsan? Ən önəmli isə harda oturub çağırırsan və özün hardasan? Bax, belə bir sərəmsəm durum...

Sonra isə düşünürsən ki... Kim bilir, bəlkə də elə həmin mitinqlər bu insanların son ümidlərinin açarı, arzularının qarantıdır? Bəlkə elə məhz buna görə keçirilir? 10-15 insanın Avropa şansını reallaşdırmaq üçün? O zaman bunun adına siyasi mübarizə demək... ayıb sayılmazmı?

Son illərdə Azərbaycan müxalifətinin keçirdiyi icazəli aksiyaları belə xalqın boykot etdiyinin şahidi olmaqda. Müxalifətin mitinqlərindəki iştirakçıların sayı hətta əvvəldən müəyyən edilir, ən yaxşı halda 2 minə yaxın etirazçının olacağı deyilir və mitinq günü bunun şahidi olur.

Bu hal Milli Şuranın aprelin 8-də "Məhsul" stadionunda keçirdiyi icazəli aksiyada bir daha özünü göstərdi. Şəhərin mərkəzində, "İnşaatçılar" metro stansiyasının yaxınlığında, əvvəlcədən təhlükələrin olmayacağı bilindi halda aksiyaya 2 minə yaxın insan gəldi. İddialara görə, həmin insanların böyük bir hissəsi də mitinqə xaricə qaçıb getmək üçün şəkil çəkdirməyə gələnlerdir. İqtisadi böhranın gətirdikcə dərinləşdiyi, xalqın problemlərinin başından aşdığı bir zamanda vətəndaşların, narazı kəsimin belə aksiyaya qatılmaması müxalifətin fiaskosu idi. Mitinq uğursuzluğunu tək bir siyasi qurumun üzərində fokslaşdırmaq da əslində düzgün deyil. Belə ki, indiki şəraitdə heç bir müxalif qurumun xalqı kütləvi şəkildə meydanlara toplamağa gücü yoxdur. Müxalifət vahid şəkildə birləşib seçkilərdə iştirak etdiyi 2013-cü ildə belə meydana 5 mindən artıq etirazçı toplaya bilmədiyinin şahidi olmuşuq.

Müxalifətin uğursuzluğu ilə bağlı ən müxtəlif fikirlər var. Çoxları buna görə müxalif düşərgənin özünü günahkar hesab etsə də, bunun əksini düşünüb, xalqı öz problemlərinə biganəlikdə günahlandırılar da var.

Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə hesab edir ki, mitinqə aparan yollar fərqli olmalıdır: "Görünür, yeni taktikalar, yanaşmalar ortaya çıxarmaq lazımdır. Xalq müxalifətin bir yerdə olmasını istəyir, ayrı-ayrı qüvvələrin nəse edə biləcəyi qənaətinə deyil. Hamının bir yerdə ola biləcəyi və ondan doğan kütləviyin marağındadır. Xalqın müxalifətdən qaçma anlayışı doğru deyil. Sadəcə olaraq müxalifət doğru taktika seçilməlidir. Bu artıq bizim qəbahətdir. Amma istənilən halda xalqın müxalifətdə bir yerdə olması üçün kifayət qədər səbəblər var. Burada yeganə çıxış yolu birlik deyil, başqa səbəblər də var. Bunu mətbuat vasitəsilə da-

Milli Şura fiaskosu - müxalifət xalqı niyə meydanlara gətirə bilmir...

İqbal Ağazadə: "Doğru taktika sərgilənmiş" **Sərdar Cəlaloğlu:** "Nə qədər təbliğat aparırsansa apar, xalq küçələrə çıxmayacaq" **Əli Əliyev:** "Xəstənin tələsməsi ilə armud yetişmiş"

nişmaq fikrində deyiləm. Çoxsaylı variantların olmasını deyə bilərəm. O variantlar üzərində müxalifət doğru-dürüst düşüncəyə malikdir. Hər kəs fikirləşməlidir ki, kütləviyyə gedən yolun fərqli sistemi olmalıdır. Bunlar olmadığı sürəcdə ya orta, ya da orta səviyyədən aşağı aksiyalar olacaq.

ADP sədri Sərdar Cəlaloğlu bildirdi ki, mitinqlərə gəlməməyə səbəb xalqın özündədir: "Xalq bu dəqiqə siyasi fəallıq nümayiş etdirmir. Bunun da çox ciddi səbəbi var. Xalqı müəyyən proseslərə cəlb edən kollektiv şüurdur. O çox dərinlikdədir və biz onu bilmirik. Xalqın şüurunda belə bir fikir formalaşır ki, indiki halda kütləvi iştirak onun xeyrinə ola bilməz. Ona görə də nə qədər təbliğat aparırsansa apar, xalq küçələrə çıxmayacaq. Əgər başqa zamanda xalq şüurunda aktiv iştirakın səmərəliliyini anlayacaqsansa, o zaman müxalifətə ehtiyac olmayacaq. Xalqın özü meydanlara çıxacaq. Bu baxımdan indiki halda mitinqlərdə iştirakçıların sayını o amillə əlaqələndirmək lazımdır ki,

xalq aktivliyinin onun maraqlarını təmin etməyəcəyini görür və buna görə aksiyalara gəlmir. Düşünür ki, bu mitinqlər müxalifətin özünün fərdi maraqlarına xidmət edir. Bunun elmi izahı budur. Xalq iştirak etməməsinə müxtəlif səbəblərdən izah edə bilər. Amma o insanın deməyindən asılı olmayaraq, bilmək lazımdır ki, kollektiv şüuru ona deyir ki, iştirakın xeyri yoxdur. İnsan da istəyinə həmişə meyllidir. İndi insanlar şüurlu şəkildə proseslərə gəlmirlər. Niyə gəlmədiyini dəqiq bilmədiyinə görə, müxtəlif səbəblər deyir. Gah müxalifətin nüfuzdan düşdüyünü, gah da qorxduğunu deyir. Əslində bunlar onun fəaliyyətsizliyinin yalançı səbəbləridir. Həqiqi səbəb şüurunun ona doğru yol göstərməsidir ki, bu mitinqlərdə gözləyən heç bir nailiyyət qazana bilməyəcəksən".

VİP sədri Əli Əliyev iştirakçıların sayının az olmasına bir çox faktorların təsir göstərdiyini düşünür: "Xəstənin tələsməsi ilə armud yetişmiş. Azərbaycanda ictimaiyyət kütləvi şəkildə siyasi fə-

aliyyət göstərməyə meylli deyil. İndiki situasiya 90-cı illər və XXI əsrin əvvəllərindəkindən xeyli fərqlidir. İctimaiyyət hələ ki hakimiyyətin diktəsi ilə fəaliyyət göstərir. Hakimiyyət hələ nəzarət niçəqlərini əlindən verməyib. Mitinqlər hökumətin nəzarəti ilə keçirilir, insanların fotoları çəkilir. Bu baxımdan insanların proseslərdən qaçır. İqtidar da proseslərə təsir göstərir. Məsələn, son mitinqin zamanının aprelin 9-dan 8-ə keçirilməsi proseslərə təsir göstərən amil oldu. 15 sayılı Seçki Dairəsindən iki dəfə namizəd olmuşam. Orada xeyli sayda tərəfdarı var. Maraqlıdır mitinq günü orada bir neçə nəfərle görüşdüm. Təsəvvür edin ki, insanların çoxu ayın 9-da mitinqi gözləyirdi. Amma mənə elə gəlir ki, tək hakimiyyəti günahlandırıb, çox şeyi cəmiyyətin üstünə yıxmaq yanlışdır. Müxalifətdə də çatışmazlıqlar var. Müxalifətdaxili sünü rəqabəti misal çəkmək olar. Kimlərsə öne çıxmağa çalışır. Bunlar yanlış siyasətdir. Meydana gələnərin çoxu Milli Şuranın üzvləri deyildi, heç də AXCP-yə aidiyyəti olmayan şəxslər idi. Müxalifət mütəşəkkillik nümayiş etdirməyi bacarmalıdır. Ölkəmizə təsir edən beynəlxalq amilləri də unutmaq olmaz. Barak Obama dövründə Azərbaycan tipli ölkələrlə bağlı yumşaq siyasət yürüdü. Nəticədə Rusiya və İran kimi dövlətlərin təsiri ilə hakimiyyət cəmiyyəti daha çox özündən asılı sayırdı. Amma Donald Tramp dövrünün fərqli olacağı, onun siyasətinin Azərbaycana da ciddi təsir edəcəyini düşünürəm".

□ Cavansir ABBASLI

Ən yaxın silahdaşı Əli Kərimlini istefaya çağırırdı: "Uğursuz..."

AXCP rəhbərlərindən biri olmuş Sahib Kərimli 8 aprel mitinqinin uğursuzluğuna görə keçmiş liderini suçlayıb. Özünün Facebookdakı səhifəsində vəziyyəti təhlil edən Sahib Kərimli aşağıdakıları yazıb:

"Ölkədə ciddi narazılıqlar və idarəetmədə köklü dəyişikliklərə ehtiyac var. Mitinqin vaxtı ilə bağlı informasiya yüzminlərlə vətəndaşa çatmışdı. Cəmiyyətdən mitinqə dəstək gəlmədi, həmişəki adamlar iştirak etdi, AXCP və bütövlükdə cəmiyyət ciddi zədə aldı.

Təşkilat (AXCP) və onun işi zəifdir. Liderin (Əli Kərimli) reytingi aşağıdır, insanlar güvənmirlər. AXCP strukturları tamamilə zəifləyib, təcürbəli adamlar yanlış idarəetmə nəticəsində partiyadan ya uzaqlaşmış, ya

da uzaqlaşdırılıblar. Əli Kərimli illərdir uğursuz fəaliyyət göstərir, heç kim onun nə zamansa nəticə əldə edəcəyinə inanmır. Cəmiyyəti inandırmaq üçün ən əvvəl yaxın çevrəni inandırma-

lı. Əli Kərimli orta məktəbdə oxuyub, onun sinif yoldaşlarının bir çox xatirəsinə rast gəlibsizmi? Və ya Mebel fabrikində işlədiyi müddətdə onun seçkin birisi olduğu haqqında bir iş yoldaşı

sonralar nəse deyibmi?

Hərbi xidmətdə olan Əli Kərimlinin əsgər yoldaşını tanıyan varmı? Tələbə Əli Kərimlinin hərəkət yoldaşlarının hamısı ondan üz döndərib, təşkilatda qalan varmı?

Əli Kərimli kənddə böyüyüb, elə həmin kənddə onlarla adamı hakimiyyətə onun evinin qarşısında söydürüb. Öz kəndçisini gedib Bakıda söyüb qayıdan qohum və həmkəndli geri dönüb həmin kənddə heç nə olmamış kimi yaşaya bilirsə, bunun başqa səbəblərini axtarmaq lazımdır.

AXCP kimi təşkilata rəhbərlik edən şəxsin keçmişdən bu günə dostu və ya ona sayğı göstərən bir həmkəndlisi, sinif yoldaşı, iş yoldaşı, tələbə yoldaşı olmayıbsa, hərəkət yoldaşının qalmamasında təəccüblü heç nə yoxdur.

Buradan iddia edərdim ki, mən sadələşdirilmiş vətəndaş qruplarının hər birindən onlarla adamı ətrafımda birləşdirmişəm, istəsəniz, bu məkənda onu ifadə edə bilərsiniz.

Əli bəy, istefa verin!"

□ Musavat.com

"Baxış bucağı"

Milli Məclisin ötən həftə baş tutan plenar iclasında iki məsələ ciddi müzakirə mövzusu oldu: "Banklar haqqında" qanun və Rusiyada artan anti-Azərbaycan davranışlar. Bəlkə də son illərdə ilk dəfə idi ki, Azərbaycan parlamentində şimal qonşumuza qarşı bu dərəcədə etirazlar ifadə olundu, xəbərdarlıqlar edildi. BAXCP sədri, deputat Qüdrət Həsənzadə isə banklar mövzusunda danışıqdan əvvəllər söz alıb ciddi qanun pozuntularından, hətta Konstitusiyaya müddəalarının pozulmasından danışdı, üstəlik, qanunu geri qaytarmağa çağırdı. Müsahibəmizdə bütün bunlara aydınlıq gətirməsini istədik:

- Qüdrət bəy, parlamentdə çox ciddi ittiham səsləndirərək dediniz ki, Milli Məclisdə bir neçə dəfə antikonstitusional qanunlar qəbul etmişik. Söhbət hansı qanunlardan gedir?

- Doğrudan da, biz bir neçə dəfə Konstitusiyaya zidd qanunlar qəbul etmişik. Sonuncu dəyişikliyi Cinayət Məcəlləsinə etdik və terror aktı törədən şəxslərin vətəndaşlıq hüququndan məhrum edilməsinə dair sanksiya verdik. O vaxt da etirazım oldu, bildirdim ki, Azərbaycanda vətəndaşlıq hüququndan məhrum etmə növündə bir cəza nəzərdə tutulmayıb. İkincisi də, o zaman Konstitusiyada qeyd olunmuşdu ki, Azərbaycan vətəndaşı heç bir halda, istisnasız olaraq vətəndaşlıq hüququndan məhrum edilə bilməz. Üçüncüsü də absurdur ki, cinayət törətmiş şəxsi vətəndaşlıq hüququndan məhrum edəsən. Ağır cinayət törədən adama ən ağır cəza verilə bilər, bizdə də ən ağır cəza ömürlük həbsdür. Müasir dünyada bizdən başqa ikinci bir ölkədə vətəndaşlıqdan məhrum etmə ilə bağlı cəza növü yoxdur. Ona görə də biz Konstitusiyaya pozmaqla analoqu olmayan bir presedent yaratdıq. Belə cəza növü yalnız ibtidai icma quruluşunda olub, ümumi davranış qaydalarını pozan şəxsləri icmaddən qovurdular ki, "get, başqa yerdə yaşa!" Amma indi hansı ölkəyə deyəcəksən ki, "bu, cinayət törətdi, ona görə də sən bunu qəbul elə!" Amma artıq qanun qəbul olunub. Təəssüf ki, mən çox kəskin etiraz etsəm də, xeyri olmadı...

- Qaydaq sonuncu etiraz etdiyiniz qanuna. Burada sizin etirazınızın əsas səbəbi nə idi?

- Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasına bankların lisenziyasını ləğv etmək səlahiyyəti verildi. Qurumun bu səlahiyyəti var idi. Amma İnzibati Prosessual Məcəllədə belə bir müddəə nəzərdə tutuldu ki, əgər Nəzarət Palatası hansısa bankı bağlayırsa və məhkəmə də həmin qərarı qanunsuz sayırsa, o qərarı ləğv eləmir. Qanunsuz hesab edir, amma ləğv eləmir. Yəni absurdluq bax, burdadır. Bu, sadəcə, hüquqi nihilizmdir. Bunun əvəzində yalnız kompensasiya ödəyə bilər. Burada Konstitusiyanın bir neçə müddəəsi pozulur. Birinci konstitusiyamızın 7-ci maddəsində qeyd olunur ki, Azərbaycanda dövlət hakimiyyəti hakimiyyət bölgüsü prinsipi əsasında həyata keçirilir - qanunverici, icra və məhkəmə orqanı. Hər biri də öz səlahiyyətləri çərçivəsində müstəqildir, bu da birbaşa yazılır. Bundan başqa, Konstitusiyamızın 93-cü maddəsində qeyd olunur ki, qanunverici orqan on-

tün bunları dediyim halda, heç bir reaksiya verilmədi. Verildi e, qanunsuz reaksiya... Bəzi deputat həmkarlarım hüquqşünas peşələrinə xəyanət etdilər, açıq şəkildə Konstitusiyaya zidd müddəanı dəstəklədilər. Orda savadlı hüquqşünaslar var, onlar başa düşürlər ki, nə baş verir. Amma hökumət tərəfindən gəldiyinə görə ona dəstək verdilər. Konstitusiyada və-

la banka milyonlarla ziyan vurmusan, kompensasiyanı kim ödəyəcək? Hətta onu da dedim ki, burada yazsaydınız ki, məhkəmə bu yanlış qərarı qəbul edənlərin şəxsi hesabına banka vurulan ziyanı ödənilsə, bu halda bu qanun Milli Məclisə gəlməzdi. Nəzarət Palatasının o qədər imkanları yoxdur. Deməli, ziyan büdcə vəsaitləri hesabına ödəniləcək. Höku-

adumlar atmağa çağırış edib və Yol Xəritəsini təsdiqləyib...

- Bunun qarşısını ancaq prezident ala bilər. Ancaq prezidentə də bunu kimsə mürüzə etməlidir. Onu kim mürüzə edəcək? Məni bu məsələdə ən çox düşündürən və narahat edən odur ki, bizim Prezident Aparatında nəyin qarşılığında onlar bu cür açıq-açıqına

- Rusiyadakı ən böyük diaspor təşkilatının qeydiyyatının ləğvi, Dağıstanda Azərbaycanın yük maşınlarına qarşı müharibə vəziyyəti də ciddi narahatlıq doğurur. Nə baş verir, sizcə?

- Mən inanmıram ki, Rusiya Ümumrusiya Azərbaycanlılar Qonresini ləğv etsin, sadəcə, təzyiqliki kimi istifadə edirlər. Təşkilat ləğv olunsaydı, münasibətlər

"Biz səlahiyyət həddini aşdıq"

Qüdrət Həsənzadə: "Bu, ölkə iqtisadiyyatına elə böyük ziyan vuracaq ki... Hansı ağılı başında olan adam bu ölkəyə yatırım qoyar?"

"Bəzi deputat həmkarlarım hüquqşünas peşəsinə xəyanət etdilər"

ların səlahiyyətlərinə aid məsələlərlə bağlı nə qanun, nə qərar qəbul edə bilməz. Yəni qanunverici orqan məhkəməyə necə göstəriş verə bilər ki, qanunsuz hesab etdiyini ləğv etmə?! Beləliklə, biz səlahiyyət həddini aşdıq.

- Səbəb nədir?

- Deyəcəyəm. Təkcə Konstitusiyamızın bu maddəsi pozulmur. 60-cı maddədə qeyd olunur ki, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları dövlət orqanlarının, siyasi partiyalarının, istənilən təşkilatın qərarlarından məhkəməyə şikayət verə bilər. Biz bu qanunu qəbul edəndən sonra belə çıxır vətəndaş hesab edirsən ki, ona məxsus bankı qanunsuz bağlayıblar, o zaman bankın bərpası ilə bağlı iddia qaldıra bilməz. Yalnız kompensasiya iddiası qaldıra bilər. Konstitusiyamızın 60-cı maddəsi də kobud şəkildə pozulur. Sən vətəndaş deyəsən bilməzsən ki, sən hansı iddianı qaldırırsan, vətəndaşın hüququdur.

- Məgər burada beynəlxalq konvensiyalar, Avropa Məhkəməsi nəzərə alınmayıbmı?

- Hələ mən beynəlxalq konvensiyaları kənara qoyuram, öz Konstitusiyamızdan danışaram. Məni dəhşətə gətirən o oldu ki, Milli Məclisdə büt-

təndaşın əmək hüququ var - 35-ci maddə. Yəni istənilən peşə ilə məşğul olmaq hüququ var. Məsələn, mən də özümə bank fəaliyyəti ilə məşğul olmaq seçiminə etmişəm. Bankım var, ancaq sən mənim bankımı bağlayırsan ki, "daha bank fəaliyyəti ilə məşğul olma!" Özü də qanunsuz deyirsən, məhkəmə də bunun qanunsuz olduğunu sübut edir. Bu da vətəndaşın növbəti konstitusional hüququnun pozulmasıdır. Gör mən Konstitusiyamızın neçə maddəsini saydım ki, kobud şəkildə pozulur. Hətta komitə iclasında Ali Məhkəmə üzvü də dedi ki, siz məhkəmə necə qanun qəbul etməklə bağlı göstəriş verə bilməzsəniz.

- Deməli, bütün bunlar Nəzarət Palatasına əlavə səlahiyyətlər verilməsinə hesablanıb, eləmi?

- Onsuz da bu qurumun səlahiyyətləri var. İstəsə, bu gün lisenziyanı ləğv edə bilər. Amma məhkəmə Nəzarət Palatasının qanunsuz qərarını ləğv edə bilirdi, indi biz qanunda yazdıq ki, məhkəmə bu qurumun qərarını ləğv edə bilməz.

- Bağlanan banka görə kompensasiya ödənişi necə həllini tapacaq?

- Mən orda da soruşdum ki, məsələn qanunsuz bağlamaq

"Rusiya 2013-cü ildəki kimi, 2018-ci il prezident seçkiləri ərəfəsində Azərbaycandan nəsə qopartmaq üçün təzyiqləri artırma bilər"

mət faktiki surətdə istənilən bankı bağlayacaq, məhkəmə bunu qanunsuz saysa, uzaqbaşı qərar çıxaracaq ki, sənə 500 min, ya 1 milyon kompensasiya veririk, götür, get, sən artıq bank işlədə bilməzsən! Kompensasiya deyilir, amma bizim Konstitusiyada deyilir ki, yalnız dövlət ehtiyacları üçün başqasının əmlakı milliləşdirə, özü də qabaqcadan ədalətli şəkildə ödənilmə şərtlə dövlət ehtiyacları üçün alına bilər. Mən hələ bunun hüquqi tərəfini söylədim, söhbət bununla bitmir. Bu, ölkə iqtisadiyyatına elə böyük ziyan vuracaq ki... Belə şəraitdə hansı investor Azərbaycana investisiya qoyar? Bank xırda bir müəssisə deyil ki, gəlib bağlasınlar, ya köşk kimi götürsünlər. Əgər bank bağlanırsa və qərar qanunsuzdursa, şəxs onu ləğv edə bilmərsə, bu ölkəyə kim investisiya qoyar, hansı ağılı başında olan adam bura yatırım qoyar? Heç kim qoymaz. O şirkətlər pul yatıra bilər ki, məsələn, bəzi şirkətlər, onlar özlərini dövlətdən də güclü sayırlar və düşünürlər ki, onların əmlakını heç kim ala bilməz. Amma kiçik kampaniyalar belə faktları gördəndən sonra inanmıram ki, bizə vəsait xərcləsinlər.

- Ancaq rəsmən bəyan olundu ki, bu qərar acınacaqlı vəziyyətdə olan bank sektorunun sağlamlaşdırılmasına xidmət edəcək. Razılaşırsınız?

- Guya ki, bu, bank sektorunda nizam-intizamın yaradılmasına xidmət edir. Əslində bu, bank sektoruna vurulan böyük zərərdir. Dünyada ən pis əməllər də müəyyən adlar altında edilir. Heç kəs demir ki, mən filan işi pis niyyətlə edirəm. Mən hesab edirəm ki, bu, ölkədə bank sektoruna və ümumiyyətlə, iqtisadiyyata ciddi zərər vuracaq. Həmçinin sahibkarlığa böyük zərərdir.

- Deməli, artıq gecdir, yoxsa qanunun geri qaytarılması baş verə bilər? Fakt budur ki, prezident vəziyyətin yazılığa doğru dəyişməsi üçün

Konstitusiyaya zidd dərkənar qoyurlar və prezidentin məsələsinin üstünə göndərilir? Məsələn, Natiq Əmirova Rüşət Aslanlı başa düşmək olar, onlar hüquqşünas deyillər. Bunlar belə bir təşəbbüslə çıxış edə bilərlər, bəs, ordakı hüquqşünaslar niyə susurlar, bax, bu, düşündürücüdür. Mən xatırladım, bir vaxtlar Ramiz Mehdiyev dedi ki, Prezident Aparatında işə götürməyə savadlı hüquqşünas tapa bilmirik. Görünür, Prezident Aparatında savadlı hüquqşünas problemi ciddiyyəti ilə qalır. Bu qərarla ölkənin imicinə çox böyük zərbə vurublar. Bunu kimsə mürüzə etsə, inanmıram ki, prezident belə bir qanuna imza atacaq. Üstəlik də bu, həm iqtisadiyyatımıza, həm ölkəmizin imicinə ziyandır, həm də vətəndaşlarımızın maraqlarına birbaşa toxunur.

- Bank sirlərinin yayılması da ciddi müzakirələrə səbəb oldu. Sizə cavab olaraq bildirildi ki, hətta İsveçrə banklarında sirlər Azərbaycanda kimi yazış qorunmur. Belədir?

- Tam məsuliyyətlə deyirəm ki, heç bir əsas olmayan fikirlərdir. Mən Rüşət Aslanlıya sual verdim ki, sizə bu səlahiyyət nəyə lazımdır? Onu bankın gəliri-çıxarı, əmanətçi sayı, orta əmanət məbləği maraqlandıra bilər. Amma tutaq ki, mənim bankda nə qədər pulumun olmasının Rüşət Aslanlıya nə aidiyyəti var? Rüşət Aslanlı buna cavab verməliydi, əsaslandırmağa idi ki, bu məsələyə görə bank sirlərini bilmək səlahiyyəti mənə lazımdır. Amma bunun əvəzində mənə dedi ki, başqa ölkələrdə də bank sirlərini bilirlər. Əgər xaricə böyük miqdarda pul köçürmələrinə söhbət gədirsə, o pulların mənbələri haqqında şübhələr varsa, bu halda müvafiq hüquq-mühafizə orqanları var, bank məlumatlarını onlar ala bilər.

- Deməli, artıq gecdir, yoxsa qanunun geri qaytarılması baş verə bilər? Fakt budur ki, prezident vəziyyətin yazılığa doğru dəyişməsi üçün

ziyan çəkər, inanmıram ki, Rusiya münasibətlərin tam pozulmasında maraqlı olsun. Sadəcə növbəti dəfə 2013-cü il seçkilərində olduğu kimi, Azərbaycana təzyiqlər artır.

- Kremlin bunun qarşılığında nə istəyir?

- Deyə bilmərəm. Azərbaycan-Türkiyə-Gürcüstan hərbi təlimlər keçirməyə hazırlaşır, bu da onları çıxıqlandıra bilər. Yaxud seçki ərəfəsində Sərkisyan Moskvada Putinlə görüşdü, orda hansısa məsələləri müzakirə edib razılıqlara gələ bilər. Yaxud Qarabağ məsələsi ilə bağlı hansısa plan var. Ermənistanın danışıqlardan çıxması sözsüz ki, Rusiyanın istəyidir. Ola bilməz ki, Moskva İrəvanın danışıqlar masasına qayıtmasını istəsin, amma Ermənistan cığallıq etsin. Deməli, nə Dağıstanda sürücülərin etirazı təsadüfi deyil, nə İrəvanın danışıqlardan kənarlaşması, nə də ÜAK-ın ləğvi məsələsinin gündəmə gətirilməsi. Ola bilər ki, Rusiya Azərbaycanın hansısa qərarlarından narazı qalır, yaxud Bakıdan nələrsə istəyir. Bunu hökumət rəsmiləri dəqiqliyi ilə bilər. Amma bu yaxınlarda Lavrov açıqladı ki, biz Azərbaycanı Avrasiya İttifaqında görmək istərdik. Sözsüz ki, Lavrov bu cür açıqlamanı özbaşına verə bilməz, bu, birbaşa Putinin istəyidir.

Digər tərəfdən, Moskvada Rusiya siyasi elitasına yaxın adamlar var. Bu məsələlərdə onların da barmaqlarının olmasını istisna etmək olmaz. Mən adlar çəkmək istəmirəm, heç soruşmayın da. Onların Rusiyanın hüquq sistemində kifayət qədər yaxın olmaları var. Onlar üzde Azərbaycan hökumətini dəstəklədiklərini desələr də, reallıqda bu hakimiyyətə qarşı kifayət qədər düşmən mövqedə olan adamlardır. Ümumiyyətlə, 2018-ci il prezident seçkiləri gəlir. Düşünürəm ki, Rusiya seçki ərəfəsində Azərbaycandan nəsə qopartmaq üçün təzyiqləri artırma bilər.

Bu da sənə "türk əsri" ...

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Aprelin 7-də İsveçin paytaxtı Stokholmun terror vəhşətini yaşamaq növbəsi çatdı. Bir yaramaz qacırtdığı yük avtomobilini dinc insanların üstünə sürdü, 4 nəfər öldü, 15 nəfər yaralandı. Polisin açıqlamalarına görə terroru törədən 39 yaşlı Özbəkistan vətəndaşı imiş.

Aprelin 3-də Rusiyanın Sankt-Peterburq şəhər metrosunda bomba partladılır. 11 nəfər ölür, onlarla ağır yaralı var. Terroru törədən özbək əsilli Qırğızistan vətəndaşı Əkbərcan Cəlilov çıxır.

Daha öncə, yanvarın 1-nə keçən gecə Türkiyənin İstanbul şəhəri qorxunc hadisə ilə üzbəüz qalır. Bir nəfər "Reyna" gecə klubuna girib camaatı gülləbaran edir. 39 nəfər ölür, 80 nəfərə qədər yaralanır. Terrorçu az sonra yaxalanır, bu da milliyətcə özbək Əbdülqədir Maşaripov olur.

Bunlar yalnız son 4 ayın statistikasından seçmələrdir, öncəki illərə nəzər salmağa ehtiyac duymadım - mənə bu da bəsdir. Diqqət elədinizsə, bu terrorçular əsasən Orta Asiyadan çıxan türk əsilli tiplərdir. Avropada, Asiyada, elə Türkiyənin özündə nə qədər türk soylu terrorçular ortaya çıxmaqdadır. Halbuki, son 30-40 ilin dünya terror tarixində türk terrorçular demək olar yox idi. Dini fanatiklərin sırasında ümumiyyətlə rast gəlinirdi, islamçı fanatiklər əsasən ərəb, afrikalı, uzağı əfqan mənşəli olurdular.

Kimse hələ 90-cı illərdə demişdi ki, 21-ci əsr türk əsri olacaqdır. Al, bu da sənə "türk əsri" ... Bunu nəzərdə tutmuşdular? Tarixin ironiyası gerek bizim türkdilli xalqların başında çatlayaydı.

Özü də ən pisi odur ki, bəşəriyyətə təkə ayrıca terrorçular bəxş etmirik, hara baxsan bir türk dövlətinin başında zalım hökmdar görürsən. Yeganə ümid yerimiz və fəxrimiz Türkiyə idi, indi onda da demokratiyanın "d" hərfi belə qalmayıb. Hakimiyyəti qanuni yolla, seçkiylə ələ keçirmiş islamçılar AKP-nin rəhbərliyi altında orda bir xilafət, islam dövləti qurmaqdadır. Dünyanın bütün başqa ərəzilərində sınıanmış metod Türkiyədə də təsdiqini tapdı: dindarlara hətta qanuni yolla da hakimiyyəti vermək olmaz, çünki sonra onu əllərindən heç cür almaq olmur. Bir az da ironik və paradoksaldır, çünki bu dindarlar adətən yaşadığımız dünyanın fani, puç olduğunu, əsas ilahi hakimiyyətin "o biri dünyada" qurulacağını vəd edirlər. Əgər belədirsə, bəs bu dünyadakı hakimiyyətdən niyə ikiəlli yapışırlar? Əlbəttə, dini hökmlər nağıl olduğu üçün istənilən sərfəli formada təfsir eləyirsən, söhbət bağlanır. Nə çox "qayıрма hədislər" (Mirzə Cəlil)...

Orta Asiyadan, Özbəkistandan terrorçular çıxmasına isə xüsusi diqqət etməyə ehtiyac var. Ora uzun illər diktator İslam Kərimovun zülmü altında inləmiş bölgədir. İnsanlara zorla pambıq əkdirirlər, qul kimi işlədirlər. (İndi bu pambıqçılıq və əl əməyi bizdə də ecaib formada təbliğ olunur, nəticələrini öyrənmək üçün Azərbaycanın yaxın keçmişinə, o cümlədən Özbəkistanın indiki gününə baxmaq yetərlidir. Əlbəttə, biz istəmirik 5-10 il sonra xəbər lentlərində "Avropanın İks şəhərində terroru törədən Saatlidan olduğu ortaya çıxdı" tipli başlıqlar oxuyaq). Heç Kərimovun ölümündən sonra da özbəklərin islahat aparacağı üfəqdə görünür, təzə diktator Mirziyayev isə iqtisadi durumu yaxşılaşdırmaq üçün özbəklərə toyuq saxlamağı məsləhət görür.

Avropalılar, müterəqçi Qərb uzun illər İslam Kərimovun repressiyasına dözdü. Təsəvvür edin, orda az qala cəmi 1 nəfər müxalifətçi vardı - Məhəmməd Saleh - birtəhər xaricə qaça bilmişdi, ancaq Kərimov onun 2 qardaşını 17-18 il türmədə saxlamışdı. "Samosa köpək oğludur, ancaq öz köpək oğlumuzdur" debil siyasəti burda da tam işlədilmişdi. ABŞ Əfqanıstana dəhliz və sair hansısa geopolitik marağına görə Kərimovun pisləklərinə göz yumurdu.

Bir-iki il qabaq dünya mediası "TeliaSonera" telekommunikasiya şirkətinin Özbəkistan hakimiyyətinə rüşvət verməsi, ümumən çirkli əlaqələri haqda yazmışdı. Təsədüfə bax ki, həmin "TeliaSonera" elə İsveç şirkətidir, mərkəzi ofisi Stokholmda yerləşir. Aprelin 7-də Stokholmda maşını insanların üstünə sürən özbək terrorçu bəlkə də mehiz "TeliaSonera"-nın İslam Kərimovla mazaqlaşmaları mühitində, bundan gübrələnərək yetişmişdi. Əslində bayaq yazdığım "təsədüfə bax" ifadəsinin yersiz, artıq olduğunu düşünürəm.

Şimaldan strateji tərəfdaşlığa təhlükə - mühüm gözlənti

Sabah - aprelin 11-də Rusiya Ali Məhkəməsi bu ölkənin Ədliyyə Nazirliyinin iddiası əsasında Rusiya Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresinin (ÜAK) qeydiyyatı məsələsinə baxacaq. Məhkəmənin çıxaracağı qərar sözsüz ki, həm də siyasi mahiyyət daşıyacaq. Ona görə ki, ÜAK Rusiyadakı üç milyonluq azərbaycanlı icmasının ən böyük diaspor təşkilatıdır və onun mövcudluğu iki ölkə əlaqələrinin inkişaf səviyyəsinin mühüm göstəricilərindən biri olmaqla yanaşı, həm də dostluğu simvolizə edən faktordur.

Bəzi ehtimallara görə, təşkilat ətrafında belə xoşagəlməz vəziyyətin yaranmasının birinci səbəbi qurumun getdikcə Rusiya toplumunda təsir və təbliğat niçəqləri qazanmağa başlaması ilə bağlıdır. Yeni güman edilir ki, bu da Rusiyadakı müəyyən mərkəzi dairələrin narahatlığına səbəb olub. Söhbət sözsüz ki, ən əvvəl Rusiyadakı erməni lobbisindən gedir.

Şübhə yox ki, məsələdə erməni barmağı da var. Unutmaq lazım deyil ki, Rusiyanın bir neçə aparıcı KİV-i bilavasitə erməni millətindən olan şəxslərin nəzarəti altındadır, bir çoxunda isə erməni mənşəli jurnalistlər sanballı postlar tuturlar. Bundan başqa, ermənilər, o sırada çoxsaylı erməni "ekspertləri" Rusiyanın bir çox dövlət, siyasi və ictimai qurumlarında (parlament və s.), elmi dairələri və "beyin mərkəzləri"ndə soydaşlarımızdan fərqli olaraq geniş şəkildə təmsil olunub, kök salıblar. Təbii ki, onlar Azərbaycana qarşı xain planlarında dini (xristian) amilindən də məharətlə istifadə edir, iki ölkə arasında nifaq salmağa, Rusiyadakı diasporumuzu zəiflətməyə çalışırlar. Yəni bu, daha çox şişirdilmiş, süni problemə bənzəyir.

Nəhayət, ÜAK ətrafında problemin yaradılmasında Lapşin insidentinin də təsiri vurğulanmaqdadır. Hesab edilir ki, həm də Rusiya vətəndaşı olan yəhudi bloggerin Moskva rəsmilərini etirazlarına rəğmən, Belarussdan Azərbaycana ekstradisiya edilməsi və ardınca Bakıda onun üzərində istintaq prosesinin başlanması Rusiya rəhbərliyinin xoşuna gəlməyib və onun qüruruna toxunub. O üzədən Moskvanın Bakıdan bu yolla qisas almaq istədiyi zənn edilir. Əlbəttə ki, Rusiyadakı erməni lobbistləri Lapşin olayından da Kremlin Azərbaycanla bağlı mövqeyinə təsir etmək üçün istifadə ediblər. Söz düşmüşkən, iki gün öncə Lapşinin

Bakı-Moskva münasibətlərində kritik həftə - erməni barmağı, yoxsa...

Sabah Rusiya Ali Məhkəməsi azərbaycanlıların ən böyük diaspor təşkilatının ləğvi məsələsinə baxacaq; qərar nə olacaq: yola davam, yoxsa tamam? Azərbaycandan Moskvaya etirazlar getdi, nümayəndə heyəti də gedəcəkmi? Gözlər Rusiyada...

həbs müddəti daha 3 ay uzadılib.

Siyasi ekspertlər, ümumiyyətlə, son zamanlar Rusiyadan Azərbaycana qarşı müxtəlif yollarla psixoloji təzyiqlərin göstərildiyinə diqqət çəkirlər. ÜAK-ın sənədlərində guya problem olmasının ortaya atılması da belə təzyiqlərin bir forması sayılır və iki ölkə arasında strateji tərəfdaşlığa əslən adekvat hesab edilmir. Bu və digər səbəblər toplusuna görə əminlik var ki, Rusiya məhkəməsinin çıxaracağı qərar iki qonşu ölkə münasibətlərində izsiz ötürməyəcək, hətta bu münasibətlər korlana bilər.

*****

Bəs, Rusiya Ali Məhkəmənin qərarı necə olacaq, məhkəmə siyasi reallıqları ciddiyyə alacaq? Yeri gəlmişkən, Moskva rəsmiləri daima Azərbaycanla əlaqələrin strateji tərəfdaş xarakterini vurğulamağı sevirler. Onu da yaddan çıxarmaq olmaz ki, Rusiya Dağlıq Qarabağ məsələsində üç vasitəçi dövlətdən biridir. ÜAK-ın ləğvi isə Moskvanın ədalətli vasitəçi imicinə növbəti zərbəni vura, Rusiyaya qarşı Azərbaycan ictimai rəyində onsuz da mövcud olan etimadsızlığı daha da gücləndirə bilər.

O səbəbdən hər iki tərəfin, ələlxüsus da Rusiya tərəfinin maksimum diqqətli olması gərəkdir. Hər necə olmasa, münasibətləri korlamaq qat-qat asandır, nəinki onları bərpa etmək. Hələ də normalaşmayan Gürcüstan-Rusiya münasibətlərində bunu əyani görmək olar. Ümid edək ki, vəziyyət pis ssenari üzrə inkişaf etməyəcək. Çünki Azərbaycan bu gün Rusiyaya Ermənistanından heç də az gərəkdir.

Bu xüsusda iki ölkə münasibətlərini korlamaq gücündə olan bir neqativ sonucdan qaçmaq, tərribat xarakterli bir cəhdi durdurmaq üçün Azərbaycandan Rusiyaya rəsmi nümayəndə heyətinin göndərilməsi də yalnız işin xeyrinə olardı. Yəqin ki, qapalı diplomatik kanallarla rəsmi Bakı gərəkeni edir. Azərbaycan parlamentinin son iclasında məsələ ilə bağlı səsələnən və yüzdə yüz rəsmi Bakının mövqeyini əks etdirən ciddi narahatlıqlar, şimala ünvanlı çağırış və mesajlar, hətta xəlif xəbərdarlıqlar da yəqin ki, ünvanına çatacaq və təsirsiz ötürməyəcək.

*****

Bir daha xatırladaq ki, ÜAK mərhum dövlət başçısı Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə

təsis olunub və konfransda Rusiya prezidenti Vladimir Putin da iştirak edib. Bundan başqa, Azərbaycan və Rusiya prezidentləri ÜAK-ın qurultaylarına təbrik məktubları göndərirlər, qurumun fəaliyyətini yüksək qiymətləndirirlər.

Ötən ilin dekabrında Moskvada ÜAK-ın IV Qurultayında təşkilatın rəhbər orqanlarına yeni seçkilər keçirilib. Səsvermə nəticəsində tanınmış ictimai xadim, tibb elmləri namizədi, professor Fazil Qurbanov qurumun yeni prezidenti seçilib. Qurultayda ÜAK-ın Rəyasət Heyəti və Mərkəzi Şurasına yeni üzvlər də seçilib.

Qurumun vitse-prezidentləri sırasında da kifayət qədər tanınmış şəxslər yer alıb. Məsələn, Mixail Qusman, dünyada tanınmış iş adamları Qod Nisanov, İsgəndər Xəlilov və dünya şöhrətli rəssam Tahir Salahovun adını çəkmək kifayətdir. Son qurultayda isə Azərbaycan prezidentinin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi Əli Həsənov, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov, Azərbaycanın Rusiyadakı səfiri Polad Bülbüloğlu, Rusiyanın 78 bölgəsindən 200-dən artıq təmsilçisi də iştirak edib.

□ **Analitik xidmət**

Erməni lobbisi son dövrlərdə müşahidə olunan Kreml-Ankara yaxınlaşmasından Ermənistan-Türkiyə münasibətlərinin istiləşməsi üçün istifadə etməyə çalışır. Bu münasibətlərin bərpası üçün beynəlxalq müstəvidə yaranan heç bir fürsəti qaçırmayan erməni lobbisi bu istiqamətdə planlarını gerçəkləşdirməkdədir.

Belə ki, 14 uçağa sahib və böyüklüyünə görə Türkiyənin üçüncü hava daşımaçılığı şirkəti olan "BoraJet"i sahibi erməni Levon Termendzyan olan SBK Holding böyük bir maxinasiya (Bu barədə "Yeni Müsavat"ın ötən sayında geniş material dərc olunub) quraraq ələ keçirib. ABŞ-dakı qaynaqların fikrincə, bütün maxinasiyanın arxasında ABŞ-dakı erməni lobbisi və bu lobbinin nəhəng maliyyəsi dayanır. Məqsəd Ermənistanla Türkiyə arasında hava nəqliyyatının bərpası üçün altyapını hazırlamaqdır. Son zamanlar erməni iş adamlarının və bir sıra siyasi dairələrin Ermənistanla Türkiyənin diplomatik, iqtisadi münasibətlərinin qurulması, sərhədlərin açılmasına çalışdığı barədə informasiyalar çoxalıb.

ABŞ-ın erməni lobbisinin bununla Azərbaycanı da hədəf aldığı da deyilir.

Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan dəfələrlə bildirib ki, Qarabağ problemi çözülmədən Türkiyə-Ermənistan münasibətlərinin normallaşmasından söhbət gedə bilməz. Türkiyənin həssas bir dövrdən keçdiyi bugünkü günlərdə erməni lobbisinin Ermənistanı Türkiyə üzərindən dünyaya açmaq cəhdləri həm də Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərində gərginlik yaratmağı hədəfləyir.

Bəs Qarabağ münasibəti həll edilmədən, Azərbaycan torpaqlarının işğalı faktı aradan qalxmadan Türkiyə-Ermənistan

Azərbaycana qarşı məkrli plan: lobbİ Türkiyə-Ermənistan əlaqələrinin bərpasına çalışır

Qarabağ konfliktini çözülmədən belə münasibətlər qurula bilərmə? **Politoloq:** "Elə işbazlar var ki, onlar üçün dövlət və ya milli təhlükəsizlik maraqları əsas deyil..."

iqtisadi, siyasi, diplomatik münasibətlərinin qurulması mümkündürmü?

Politoloq Elxan Şahinoğlu "Yeni Müsavat"a açıqlamasında öncə iqtisadi əlaqələr məsələsindən danışdı. O qeyd etdi ki, iqtisadiyyat və ticarət sərhəd tanıdır. Ermənistanla bir sıra Türkiyə şirkətləri arasında iqtisadi-ticarət əlaqələri daim olub: "Mən hələ jurnalist olaraq 1998-ci ildə İrəvanda səfərdə olanda şəxsən özümlə şahid oldum ki, İrəvanda Türkiyə şirkətinin avtobusları daşımaçılıqla məşğuldur. Halbuki, iki ölkə arasında sərhəd qapalı

idi, diplomatik münasibətlər yox idi. Daha sonra Bakıya qayıtdıqdan sonra o şirkətin Bakıdakı nümayəndəliyini tapdım. Nümayəndəliyin rəhbəri ilə görüşdüm və şirkətin Ermənistanda fəaliyyət göstərməsinə aydınlıq gətirməsinə istədim. O da müxtəlif bəhanələrlə vəziyyətdən çıxmağa çalışdı və dedi ki, belə bir şey yoxdur. Mən isə gözlərimlə gördüyümü sübuta malik olduğumu dedim. Əlimdə şəkillər də var idi. Həmin şirkət faktiki olaraq İrəvanda qeydiyyatdan keçib daşımaçılıqla məşğul olurdu. İndi də İrəvanda xeyli türk məhsulları sa-

lını Türkiyədə müəyyən iş adamları var ki, qazanc məqsədilə Ermənistanla əməkdaşlıq edirlər. Həmin iş adamlarının sırasında erməni mənşəli də var. Ermənistan ticarət mübadiləsi siyasətlərinə baxdıqda orada Türkiyədən nə qədər məhsul alındığını da görürük. Ticarət əməliyyatları Gürcüstan üzərindən daha çox həyata keçirilir. Elə işbazlar var ki, onlar üçün dövlət və yaxud milli təhlükəsizlik maraqları əsas deyil. Belələri üçün əsas şəxsi qazanclarını daha da artırmaqdır. Bu cür adamlar Ermənistanda da, Türkiyədə də var. Məhz belə işbazlar arasında ticarət mübadiləsi aparılır. Türkiyənin müvafiq dövlət orqanları bunun qarşısını mümkün qədər almağa çalışırlar. Amma heç də tamamilə almaq mümkün olmur. Son zamanlar isə Türkiyə-Rusiya yaxınlaşmasından o cür işbazlar, bəzi şirkət sahibləri biraz da ruhlanıblar və əlaqələrini daha da genişləndirməyə çalışırlar. Ermənistan hökuməti isə Rusiyanın Türkiyə ilə yaxınlaşmasından Türkiyənin sərhədləri açması və bu ölkələrlə əlaqələrin yaranması üçün istifadə olunmasını istəyir. Çünki Türkiyə kimi böyük dövlətlə sərhəd-

lərinin açılması, münasibətlərin qurulması daha çox Ermənistanla lazımdır. Bundan Türkiyənin elə də böyük qazancı olası deyil. Rusiyada da erməni mənşəli tanınmış iş adamları var. Onlar da Rusiya-Türkiyə yaxınlaşmasından həm öz xeyirlərinə, həm də Ermənistanın xeyrinə yararlanmağa çalışırlar. Həmin iş adamları Rusiya-Türkiyə işgüzar əlaqələri adı altında öz qazanclarının, ticarət əlaqələrinin bir hissəsini Ermənistanla yönəldə bilərlər. Bunun qarşısını almaq çətindir. Çünki Türkiyə özü də Rusiya ilə əməkdaşlığın tərəfdarıdır. Türkiyə Rusiyadakı erməni mənşəli, həm Rusiya, həm Ermənistan vətəndaşlığı olan iş adamlarının qarşısını almaqda çətinlik çəkə bilər".

Ermənistan-Türkiyə diplomatik əlaqələrin Dağlıq Qarabağ məsələsi həll edilmədən baş tutacağına və Rusiyanın da buna çalışdığına gəlincə, E.Şahinoğlunun sözlərinə görə, Rusiya o dərəcədə ciddi maraq və çətinliklə baxır ki, Türkiyə ilə Ermənistan arasında siyasi, diplomatik əlaqələr qurulsun. Moskva istəyir ki, Ermənistan daim Rusiyadan asılı vəziyyətdə qalsın:

"Moskva düşünür ki, Türkiyə ilə sərhədlər açılrsa, diplomatik əlaqələr yaransa Ermənistanın Rusiyadan asılılığı müəyyən qədər də olsa azala bilər. Bunu Rusiya hakimiyyətində heç kim istəməz. Rusiyanın xarici işlər naziri hərdən söz xatirə "biz Türkiyə-Ermənistan münasibətlərinin qurulmasının tərəfdarıyıq" desə də reallıqda indiki vəziyyət, yəni Ermənistanla Türkiyənin sərhədlərinin qapalı qalması, diplomatik münasibətlərin olmaması Rusiyanın maraqlarına cavab verir. Dağlıq Qarabağ münasibətlərinin qurulmasında təkə, Rusiyanın deyil, Gürcüstanın da maraqlı var. Münasibətlər qaldıqca Azərbaycanın hələdici olduğu bütün iqtisadi, enerji layihələri, xətləri Gürcüstanın üzərindən keçəcək. Eyni ilə Rusiya Dağlıq Qarabağ münasibətlərinin qurulmasında maraqlıdır. Çünki Rusiya belə vəziyyətdən öz maraqları üçün faydalanır".

Politoloq vurğuladı ki, "Sürix protokolları"nın gündəmə gəlməsi və Ermənistanla əlaqələrin yaranması Türkiyəyə lazım deyil: "Türkiyə üçün Ermənistan cırdan ölkədir, onunla münasibətlərin qurulmasından ciddi qazancın olmayacağını Ankara bilir. Sərhədlərin açılması və diplomatik münasibətlərin qurulması üçün Türkiyəyə beynəlxalq təzyiqlər yoxdur, Ermənistan Azərbaycan torpaqlarını işğal son qoymayıb. Belə olan təqdirdə düşünürəm ki, rəsmi Ankara Türkiyə-Ermənistan münasibətlərinin düzəlməsi istiqamətində addım atsın. Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanın dəfələrlə verdiyi vədlər var. Ərdoğan ən yüksək kürsülərdən böyən edib ki, Qarabağ münasibəti həll olunmayınca Ermənistanla Türkiyənin münasibətləri normallaşa bilməz. Ərdoğan və Türkiyə hökuməti bu vədlərinə sadıq qalırlar".

□ Etibar SEYİDAĞA

Türkiyə kritik seçki həftəsinə girdi: ölkə böyük dönmə astanasında

Azərbaycanda yaşayan Türkiyə vətəndaşlarının Türkiyə konstitusiyasına əlavə və dəyişiklərə dair referendumda səsverməsi keçirilib. Səsvermə Türkiyənin Bakıdakı səfirliyində və Gəncə və Naxçıvanda yerləşən Baş konsulluqlarında baş tutub. Rəsmi məlumatlara görə, Azərbaycan səsvermə hüququna malik olan 6 mindən çox Türkiyə vətəndaşı yaşayır.

Türkiyədə isə konstitusiya dəyişiklikləri ilə əlaqədar referendum aprelin 16-sı keçiriləcək. Türkiyədən kənarda 3 milyona yaxın seçici yaşayır ki, onlar 57 ölkədə Türkiyənin 119 diplomatik nümayəndəliyində səs verə bilərlər. Ekspertlər bildirirlər ki, bu kiritik seçki həftəsi ilə Türkiyə yeni bir mərhələyə başlayır. Bu mərhələ isə heç də asan olmaya bilər.

Təhlükəsizlik üzrə ekspert Sülhəddin Əkbər "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Türkiyəni çoxsaylı sınaqlar gözləyir:

"Həm Türkiyə daxilində, həm də ətrafdakı ümumi vəziyyəti nəzərə alarsaq, deyə bilərik ki, Türkiyə kritik bir dönmə girir. Yeni həm referendumda qədr

olan müddət, həm də ondan sonrakı dövr Türkiyə üçün heç də asan olmayacaq. Türkiyəni çoxsaylı sınaq və imtahanlar gözləyir. Bu sınaqlardan biri də Türkiyənin terrorla mübarizə sahəsindədir. Türkiyə ölkə daxilində olduğu kimi xaricdə də terrora qarşı aktiv mübarizə aparır. Suriyada yaranmış son durumu da nəzərə alarsaq, ölkənin bu sahədə daha hazırlıqlı olması tələb olunur. Bu baxımdan deyə bilərik ki, Türkiyənin terror təhdidi səviyyəsi yüksəkdir. Təhdidə qarşı isə səmərəli fəaliyyət göstərmək üçün yüksək strateji hazırlıq olmalıdır. Birbaşa referendumun nəticələrinə gəldikdə isə deyə bilərik ki, nəticələrin müsbət olacağı gözlənilir. Yeni hakim AK

Sülhəddin Əkbər:
"Ölkəni çoxsaylı sınaqlar gözləyir"

partiyasının referendumdan qalib çıxacağı, siyasi mövqeyinin daha da güclənəcəyi gözlənilir. Lakin bu, eyni zamanda mövcud siyasi hakimiyyət üçün özü ilə bərabər bir sıra risklər və çağırışlar da gətirəcək. Çünki Ərdoğanın

Əhəd Məmmədli:
"Türkiyə bundan sonra daha da sabitləşəcək"

və AK partiyanın hakimiyyətinin bundan artıq güclənməsini istəməyən çoxsaylı güclər var. Bu güclər isə həm ölkə daxilində, həm də onun xaricindədir. Ona görə də düşünürəm ki, bunun, iqtisadi, hərbi, təhlükəsizlik və so-

sial-siyasi sahədə nəticələri olacaq".

Politoloq Əhəd Məmmədli isə bildirdi ki, son 3-4 il ərzində heç bir ölkəyə olmayan təzyiqlər, Türkiyə dövlətinə qarşı edildi: "Biz bunu bir çox faktlarla sübut edə bilərik. Diqqət etsək, "ergenekon", "balyoz" arxasında isə "gezi parkı" hadisələri və davamında PKK terror dalğası, FETÖ, hərbi qiyama cəhd, Rusiya və Avropa ilə münasibətlərin gərginləşməsi kimi faktları görə bilərik. Bundan başqa, eyni zamanda Amerika ilə də Türkiyənin münasibətləri soyudu, Türkiyənin milli valyutası olan lirəyə hücumlar oldu. Hesab edirəm ki, bütün bunlar Türkiyəyə ciddi zərbə vurmaq niyyəti güdüdü. Ancaq şükürlər olsun ki, Türkiyə dövləti ayaqda qala bildi. Çünki indiki zamanda Türkiyənin başında güclü siyasi hakimiyyət və lider durur. Bu baxımdan düşünürəm ki, bundan sonra daha nə təzyiqlərsə də, Türkiyə ayaqda qalacağı bacaracaq. İnanmıram ki, əvvəlki kimi Türkiyədə geniş terror dalğası baş versin. Çünki istər Türkiyə daxilində, istərsə də xaricdə PKK-ya böyük zərbələr endirilir. Həmçinin İŞİD-ə də ən ciddi zərbələri Türkiyə vurdu və buna da davam edir. Əgər terror olsa belə, xalq yenə də əvvəllər olduğu kimi liderinin ətrafında sıx birləşəcək".

Ə. Məmmədli hesab edir ki, terror olmasa da Türkiyə ətrafında siyasi gərginlik artacaq: "Xarici dövlətlərin xüsusi xidmət orqanları çalışsacaqlar ki, Ərdoğan

hakimiyyətinə qarşı qara piar təşkil etsinlər. Fikir versək, görürük ki, son bir həftədə sosial şəbəkələrdə, mediada "hayırçı"ların bir hücumu başlayıb. Avropa mətbuatı da onlara necə lazımdırsa, dəstək verməkdədir. Almaniyanın qəzetlərində türk dilində "hayırçı"ları dəstəkləyən məqalələr çap olunur. Guya onlar Mustafa Kamal Atatürkün Türkiyəsini istəyirlər. Bu cür hücumlar yenə də davam edəcək. Ancaq hesab edirəm ki, referendumun nəticələrində qutudan "eyet" çıxacaq. Güclü, müstəqil Türkiyə üçün bu, olduqca önəmlidir. Türkiyə bundan sonra daha da sabitləşəcək. Daxildə də həmçinin heç bir demokratiyanın boğulmasından söhbət gedə bilməz. Prezident üsul idarəsi təkə Türkiyədə deyil, Amerikada, Fransada və digər ölkələrdə də var. Bəyəm orada demokratiya pozulur? Əksinə, müxalifət əgər bu seçkilərdə məğlub olarsa, nəticələr çıxarılıb, fəaliyyətini daha da gücləndirəcək. Burada söhbət şəxslərdən getmir, sistem dəyişikliyinə gedir. Türkiyədə azad media, azad seçkilər mövcuddur. Son 20 ildə heç olmasa bir seçkinin doğruluğundan şübhə olunubmu? Bəllidir ki, olunmayıb. Ona görə də əgər bir ölkədə demokratik seçkilər, azad media varsa, prezident və ya parlament üsul idarəçiliyinin daxiləki demokratiyaya fərqli təsiri yoxdur. Türkiyədə əsas bu var, ona görə də heç bir narahətçiliyə əsas yoxdur".

□ Əli RAİS

Sabunçu Rayon Məhkəməsində ləğv edilmiş MTN-in sabiq baş idarə və idarə rəisləri Sübahir Qurbanov, Teymur Quliyev, Natəvan Mirvətova, həmin qurumun vəzifəli şəxsləri Fizuli Əliyev, Zaur Məmmədov, Natiq Əliyev, Fərhad Atayev, Anar Şirəliyev, Eşqin Əliyev və Elşad Əzizovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam edir.

Məhkəmə prosesi boyu ifadə verənlərin bir çoxu qızıl-zinət əşyalarının, brilyant satışı ilə məşğul olan şəxslərdir. Sonuncu məhkəmə proseslərindən birində zərərçəkmiş şəxslərdən olan Aslan Cahangirov deyib ki, Azərbaycana qızıl bir qayda olaraq qaçaq yolla gətirilir. Məhkəmədə qızılın ölkəmizə qaçaq yolla gətirilməsinin səbəbi araşdırılmayıb. Heç ibtidai istintaq zamanı da bu məsələ araşdırma predmeti olmayıb.

Qızıl-zinət əşyaları alverçiləri deyirlər ki, Azərbaycan qanunlarındakı ağılaşmaz tələblər bu sahəni - qızıl-brilyant biznesini "qanundan kənar" vəziyyətə salıb.

Hazırda məhkəmə qarşısına çıxarılan MTN generalları da bundan xəbərdar olublar. Qanuni yolla ölkəmizə gətirilən qızıl-brilyanta görə rüsumların həddən artıq çox olması qaçaqmalçıları qeyri-qanuni yollara həvəsləndirib. MTN generalları isə bundan istifadə edə bilməzlər.

Qanunların qaçaqmalçıya çevirdiyi iş adamlarını tutublar. Sonra isə onları həbs etməmək üçün külli miqdarda pullarını əllərindən alıb özlərini də təsir altında saxlayıblar. MTN generalları həbsdədir, qanunlar isə dəyişməyib. Qızıl-zinət əşyaları satan mağazaların piştaxtalarından da be-

lə mallar azalmayıb. Deməli, qiymətli zinət əşyalarının ölkəmizə daşınması davam edir.

Qanunun bu şəkildə olması ümumilikdə hər il 10 milyonlarla manatın Azərbaycana dövlətinin büdcəsindən kənarlaşmasına yol açır. Digər tərəfdən, ölkəmizdə belə malların real qiymətindən baha qiymətə satılması da stimullaşdırılır.

İttihama əsasən, təqsirləndirilən şəxslər 2004-2015-ci illərdə mütəşəkkil dəstə tərkibində xidməti vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar hakimiyyətdən və öz qulluq mövqelərindən sui-istifadə edə bilməzlər. Dəstə üzvlərinin sahibkarların psixi və fiziki zorakılıqlara məruz qalmaqla xəsarətlər almaları, sərbəst buraxılması müqabilində tələb olunan vəsaitin əldə olunması üçün ayrı-ayrı şəxslərə və kommersiya banklarına qarşı külli miqdarda borc və kredit öhdəliklərinin yaranması kimi ağır nəticələrə səbəb olan, özlərinin və yaxın qohumlarının şəxsiyyəti üzərində zor göstərmə, tutma, həbsə alma və bəzələndirilmə məlumatları yayma hədəsi ilə fiziki və psixi təsirlər göstərilməklə 162 zərər çəkmiş şəxsin ümumilikdə 18 milyon 437 min manat, o cümlədən 6 milyon 449 min manat məbləğində külli miqdarda pul vəsaitlərini, 5

Eldar Mahmudovun dəstəsinin

"brilyant işi"nin gizlinləri

MTN generalları həbs olundu, onların varlanmasına yol açan qanunlar dəyişmədi

Eldar Mahmudov

milyon 693 min manat dəyərində zərərçəkmiş şəxslərə daşınmaz əmlaklarını quldurluq və hədə-qorxu ilə tələb etməklə ələ keçirmələrinə, 5 milyon 295 min manat məbləğində nağd pul vəsaitlərini rüşvət kimi almalarına, həmçinin dövlət büdcəsindən xidməti vəzifələrinin icrası üçün ayrılmış 1 milyon manat məbləğində pul vəsaitlərini vəzifə saxtakarlığı ilə mənimsəmələrinə dair şübhələr müəyyən

olunub. Zərərçəkmiş şəxslərə vurulmuş ziyanın ödənilməsinin təmin olunması üçün məhkəmə qərarları əsasında təqsirləndirilən şəxslər Sübahir Qurbanov, Füzuli Əliyev, Zaur Məmmədov, Natiq Əliyev, Teymur Quliyev, Natəvan Mirvətova və qeyrilərinə məxsus ümumilikdə 21 milyon 528 min manat dəyərində əmlak və pul vəsaitlərinin, o cümlədən 20 milyon 971 min manat dəyərində daşınmaz əmlak, 272

min manat dəyərində nəqliyyat vasitələri, 42 min manat dəyərində zərərçəkmiş və digər qiymətli məmulatlar, 88 min manat, 88 min ABŞ dolları və 5 min avro nağd pul vəsaitləri üzərinə həbslər qoyulub. Onlara Cinayət Məcəlləsinin 145.3 (Qanunsuz azadlıqdan məhrum etmə ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə və ya digər ağır nəticələrə səbəb olduqda), 178.3.1, 178.3.2 (dələduzluq mütəşəkkil dəstə tərəfindən külli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə), 179.3.1, 179.3.2 (Mənimsəmə və ya israf etmə mütəşəkkil dəstə tərəfindən külli miqdarda törədildikdə), 181.3.1, 181.3.2 (Quldurluq mütəşəkkil dəstə tərəfindən külli miqdarda əmlak əldə etmə məqsədi ilə törədildikdə), 182.3.1, 182.3.2 (Hədə-qorxu ilə tələb etmə külli miqdarda əmlak əldə etmək məqsədi ilə törədildikdə), 228.4 (Qanunsuz olaraq qaz silahını, soyuq

silahı, o cümlədən soyuq atıcı silahı əldə etmə, satma və ya gəzdirmə), 302.1, 302.2 (Gizli qaydada informasiya alınması üçün nəzərdə tutulmuş texniki vasitələrdən istifadə edilməklə əməliyyat-axtanş fəaliyyəti haqqında qanunvericiliyi pozma), 311.3.1, 311.3.2, 311.3.3, 311.3.4 (Rüşvət alma qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs və ya mütəşəkkil dəstə tərəfindən hədə-qorxu tətbiq olunmaqla külli miqdarda və təkrar törədildikdə), 313 (Vəzifə saxtakarlığı), 320.1, 320.2 (Rəsmi sənədləri saxtalaşdırma və bilə-bilə saxta sənədlərdən istifadə etmə), 341.2.1, 341.2.2 və 341.2.3-cü (Bir qrup şəxs tərəfindən silah tətbiq olunmaqla hakimiyyətdən sui-istifadə etmə, hakimiyyət həddini aşma və ya hakimiyyətdən istifadə etməyə ağır nəticələrə səbəb olduqda) maddələri ilə ittihamlar irəli sürülüb.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV

Sabiq müşavirin başı dərddə - həbs təhlükəsi

Hazırda zərərçəkən kimi məhkəməsi davam edən Çingiz Baxşiyev özü ittiham obyektinə çevrilir...

Sabiq nazir Ziya Məmmədovun keçmiş müşaviri Çingiz Baxşiyevin özü istintaq orqanlarının diqqət mərkəzinə gəlib. Onun fəaliyyətinin yoxlanılacağı haqda məlumatlar var.

Bu haqda redaksiyamıza daxil olan məlumatda deyilir ki, hazırda Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində Çingiz Baxşiyevin şikayəti əsasında 1 il əvvəl həbsə alınmış Nəqliyyat Nazirliyinin Dövlət Avtomobil Nəqliyyatı Xidmətinin nəzarətçisi Rövşən Əhmədovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi yekunlaşmaq üzrədir. Məhkəmədə aydın oldu ki, Ç.Baxşiyevin iddiasında yer alan Rövşən Əhmədovun onun 50 kiloqram qızılıni oğurlaması məsələsi sabiq müşavirin uydurmasından başqa bir şey deyil. Məsələnin daha dərin detalları var. Sabiq müşavir öz qohumunu yanından buraxmaq istəməyib deyərək onu həbs etdirməklə hədələyib.

Çingiz Baxşiyev

Hədələrə əhəmiyyət verməyən R.Əhmədovu saxta iddia əsasında həbs edə bilməzlər. Aylardır iş üzrə proses davam edir. Üzə çıxanlar isə onu deməyə əsas verir ki, deyərsən istintaqçıları R.Əhmədovun yaxasını buraxıb Çingiz Baxşiyevin yaxasından bərk-bərk yapışmalı olacaqlar. Çingiz Baxşiyevin qaranlıq biznes fəaliyyəti, oğlunun narkotikə aludəçiliyi barədə iddialar mətbuatda kifayət qədər yer alıb. Rövşən Əh-

mədov və onun həyat yoldaşı açıq mətnlə keçmiş müşavirin narkotik ticarəti ilə məşğul olduğu barədə iddia irəli sürüb, hətta bu istiqamətdə araşdırma aparılması üçün kifayət qədər ciddi məlumatları da ictimailəşdiriblər. Çingiz Baxşiyevin "xaricdən Azərbaycana et idxal etməsi" adı altında, Əfqanıstandan və İrandan narkotik gətirdiyi və bu biznesdən külli miqdarda pul qazandığı iddia edilir. Vaxtilə Qırğızı-

tanda çox böyük bir yük nəqliyyatı müəssisəsinə rəhbərlik etməsi ilə əlaqədar onun ələ həmin dövrdən beynəlxalq narkotrafikə giriş imkanlarının olduğu da ehtimallar arasındadır. İndinin özündə də siyasi xaosdan qurtula bilməyən Qırğızıstanın regional narkotrafikin mərkəzinə çevrilməsi bu ehtimalları gücləndirir.

İstintaq araşdırması başlayacağı təqdirdə Çingiz Baxşiyevin keçmiş və indiki ticarət və nəqliyyat əlaqələrinin yoxlanılması çox ciddi məqamları üzə çıxara bilər. Bundan başqa bir müddət əvvəl "Yeni Müsavat"da "8 il sonra Rail Rzayevin qətlinin şahidi ortaya çıxdı" başlıqlı məqalədə R.Əhmədovun həyat yoldaşının Milli Təhlükəsizlik Xidmətinə general Rail Rzayevin öldürülməsi, ölkəyə hansı yollarla narkotiklərin daşınması haqda ifadə vermək istədiyini bildirmişdi. Qalır araşdırmaların başlanacağı günü gözləmək...

Xatırladaq ki, Rövşən Əhmədov keçmiş nəqliyyat naziri Ziya Məmmədovun sabiq müşaviri Çingiz Baxşiyevin külli miqdarda əmlakını mənimsəməkdə təqsirləndirilir. O, Çingiz Baxşiyevə, qızları Fatimə İbrahimova ilə Sevil Baxşiyevə ümumilikdə 800 min manat məbləğində maddi ziyan vurmaqla ittiham olunur. Rövşən Əhmədova qarşı Cinayət Məcəlləsinin 178-ci (dələduzluq) maddəsi ilə ittiham irəli sürülüb. Barəsində Nərimanov Rayon Məhkəməsinin

qərarı ilə 4 aylıq həbs-qətimkan təcridi seçilib. Sonradan ona Cinayət Məcəlləsinin 179.3.2-ci maddəsi ilə yeni

məzmununda ittiham elan edilib. R.Əhmədov ittihamları rədd edir.

□ E.HÜSEYNOV

Salyanda qan donduran ailə faciəsi: 3 uşaq öldü, ata və qızı dözmədi

Dünən axşam saatlarında Salyan rayonunun

Noxudlu kənd sakinini, 1996-cı ildə anadan olmuş Cahangirova Gülmira Qəhrəman qızı komatoz vəziyyətdə Salyan Mərkəzi Rayon Xəstəxanasına gətirilib.

Virtualaz.org xəbər verir ki, həkimlər aqonal vəziyyətdə olan xəstəyə bir neçə həb qəbul etdikdən sonra bu vəziyyətə düşdüyündən, medikamentoz zəhərlənmə diaqnozu qoyublar.

Bildirilir ki, Gülmira adında ailənin 2 qızı bundan əvvəl faciəvi şəkildə ölübmüş. Belə ki, illər öncə ailənin Gülmira adlı qızı körpə olarkən həyatlarındakı su kanalında boğularaq ölüb. Bundan sonra ailə yeni doğulan qızına yenə həmin adı verib. Amma bundan 2-3 il sonra həmin qızıcıq da körpə bacı və qardaşı ilə birgə evləri qarışıq yanaraq ölüb. Bir müddət sonra-1996-cı ildə anadan olmuş qıza yenə də Gülmira adı verilib.

Ailənin başına gələnlərdən qızın atası Qəhrəman artıq əsəb xəstəliyinə tutulubmuş və il yarım əvvəl xəstəlikdən dünyasını dəyişib. Elə Gülmira da ailələrinin başına gəlmiş faciələrdən sarsıntı keçirərək yaşamaq istəmədiyini deyirmiş. Bu səbəbdən o, evdə atasından qalmış psixotrop maddələrin bir neçəsini qəbul edərək intihar etməyə cəhd edib.

P.S. Ən son məlumata görə, intihara cəhd edən qız da dünyasını dəyişib.

Gülmira Qəhrəman qızı

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Hərbi əməliyyatlar üçün daha əlverişli sayılan yaz-yay dövrü artıq başlayıb. Hərbi ekspertlərə görə, bu da sövq-təbii Qarabağ münaqişəsi zonasında yeni müharibə riskini artırır, problemin güc yolu ilə çözümlünü yeganə doğru variant sayanların mövqeyini psixoloji cəhətdə də daha inamlı edir. Təsadüfi deyil ki, Azərbaycan Ordusunun atəşkəs dövründə ilk hərbi zəfəri də məhz yazda - keçən ilin aprelinde qeydə alındı.

Vladimir Solovyov: "Qarabağa dəfələrlə getmişəm, üzr istəməyə hazırlaşmıram"

Rusiya teleaparıcısı Vladimir Solovyov Bakıya səfərini, harada ki, onu Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev qəbul edib, şərh etməkdə davam edir (Virtualaz.org). Twitter-də öz abunəçisinin, Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərinə baş çəkdiyini görə üzr istəyib-istəməməsi ilə bağlı sualına cavabında Solovyov yazıb: "Mən nə üçün üzr istəməliyəm? Üzr istəməyə hazırlaşmıram. Dəfələrlə baş çəkmişəm. Və öz mövqeyimi dəyişdirməyə hazırlaşmıram. O, yaxşı məlumdur. Problemin hərbi həlli yoxdur".

Solovyov bir daha bildirib ki, İlham Əliyevlə görüşdən təfərrüatı ilə çərşənbə axşamı efrədə danışacaq. "Siz böyük rezonans üçün Bakıya niyə Marqarita Simonyan (Russia Today-in baş redaktoru - red.) və Tiqran Keosyanla (rejissor və televiziya aparıcısı - red.) birlikdə getmədiniz" sualına Vladimir Solovyov belə cavab verib: "Mən rezonans üçün getdim. Bir neçə saata girdim. Ölkənin prezidenti ilə danışmaq üçün".

Qeyd edək ki, V. Solovyov bundan əvvəl verdiyi açıqlamada İlham Əliyevlə Aleksandr Lapşin haqda danışdıqları barədə məlumat vermişdi: "Özü də ancaq Lapşin barədə deyil, efrədə söhbət açdığım başqaları barədə də. Marat Uyeladan haqqında da söhbət etdik. Özü də ətraflı. Mənim mövqeyimi bilir".

Xatırladaq ki, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Ümumrusiya Dövlət Teleradio Şirkətinin teleradio aparıcısı Vladimir Solovyovla aprelin 7-də görüşüb. Solovyov Bakıya ilk dəfə səfər etdiyini bildirərək paytaxtımızda sürətli inkişaf proseslərinin onda böyük təəssürat doğurduğunu və Bakının çox gözəl şəhər olduğunu vurğulayıb. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda gedən inkişaf prosesləri barədə danışıq qeyd edib ki, ölkəmiz haqqında reallıqların dünya ictimaiyyətinə çatdırılması istiqamətində fəal işlər görülür. Dövlət başçısı həmçinin Azərbaycanın tarixi və bugünkü reallıqları barədə söhbət açaraq, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı Azərbaycanın mövqeyini diqqətə çatdırıb. Qeyd edib ki, Azərbaycan ilə Rusiya arasında bütün digər sahələrdə olduğu kimi, humanitar əlaqələr, o cümlədən media sahəsində də uğurlu əməkdaşlıq həyata keçirilir. Vladimir Solovyov ətraflı və dolğun informasiyaya görə dövlət başçısına minnətdarlığını bildirib, Azərbaycanda gedən proseslərlə yaxından tanış olmağın onun üçün böyük maraq doğurduğunu qeyd edib.

Qarabağ

Təslimçi sülh modelindən qaçmağın tək yolu - hərbi güc

Düşmən üzərində əzici iqtisadi və hərbi üstünlüyümüz qaldıqca ədalətsiz sülhü Azərbaycana sırmaq mümkün olmayacaq; vasitəçilər gec-tez təcavüzkara təzyiq etmək zorunda qalacaqlar, çünki...

Təəssüf ki, Dağlıq Qarabağ konfliktinin həllində heç bir işıq ucu görünməməsi, sülh danışıqlarının dalana girməsi və ötən ilin iyunundan - prezidentlərin Sankt-Peterburq görüşündən sonra heç bir ciddi diplomatik səylərin və təşəbbüslərin göstərilməməsi də mövsümi amillə birgə müharibə ehtimalını daha da gücləndirməkdədir. Doğrudur, aparıcı vasitəçi güclər genişmiqyaslı hərbi əməliyyatlarda maraqlı olmadıqlarını bəyan edirlər. O sırada Avropa Birliyinin (AB) Azərbaycandakı nümayəndəliyinin rəhbəri Malena Mard ötən həftəsonu bildirib ki, Dağlıq Qarabağ məsələsində status-kvo qəbul edilmişdir və sülh anlaşması yönündə real addımlar atılmalıdır. Analoji mövqeni az öncə Beynəlxalq Böhran Qrupu sərgiləmişdi.

Ancaq necə, kim tərəfindən status-kvo dinc yola dəyişməlidir? Hər halda istək bir şeydir, reallıq - ayrı. Reallıq isə deyir ki, həqiqətən Dağlıq Qarabağ ixtilafı ilə bağlı ciddi diplomatik təşəbbüslərin vaxtı çatıb - özü də çoxdan. Əfsus ki, əsas vasitəçi dövlət olan Rusiya problemin həlli yönündə gərəkən minimumu etməyə tələsmir və yaxasını kenara çəkib. Rəsmi Moskvanın tez-tez təkrarladığı "Münaqişə tərəfləri özləri razılığa gəlsin, biz bu razılığa qarant durmağa hazırıq" bəyanatı da elə müstəsna olaraq, konflikti (status-kvonu) saxlamağa xidmət edir.

Bu yandan da ABŞ-la Rusiya arasında Suriyaya görə münasibətlərin daha da gərginləşməsi onları Qarabağa problemə ortaq diqqət ayırmağa ciddi əngəl yaradır. Ermənistanın son parlament seçkilərində "müharibə partiyası"nın Kremlin köməyi ilə öz mövqeyini qoruyub saxlaması isə böyük sülhü daha da əlçatmaz edir.

Məsələ ondadır ki, müharibəni önləmək üçün konkret fəaliyyət, Dağlıq Qarabağla bağlı real diplomatik həmlələr lazımdır. Bu isə hələ ki gözə dəymir. Başlıca səbəb də dəfələrlə vurğuladığımız kimi, həmin vasitəçi güclərin Ermənistanı öz adı ilə işğalçı kimi tanımaq istəməməsi ilə bağlıdır. Məntiqlə işğalçı "yoxdursa", demək, Dağlıq Qarabağ ixtilafı da heç vaxt ədalətli həllini tapmayacaq. Necə ki, ATƏT-in Minsk Qrupunun 23 illik vasitəçiliyi dövründə olmayıb.

Vasitəçilərin ötən 23 ildə ersəyə gətirdikləri guya ən abırılı sülh planı "Madrid prinsipləri"dır ki, o da BMT-nin, digər beynəlxalq təşkilatların Dağlıq Qarabağa dair qərar-qətnamələrinə əsaslanmır. Yəni Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi üçün gizli təhlükə kəsb edir.

Söhbət işğal altındakı Dağlıq Qarabağda bir ovuc erməniyə öz müqəddəratını təyinatına haqqı istəməkdən gedir. Halbuki, Abxaziya, Cənubi Osetiya, Krım və Donbas məsələsində belə bir istək-tələb yerli-dibli qoyulmur. Bu da Azərbaycana münasibətdə "ikili standart" siyasətinin bariz təzahürü sayıla bilər.

Söz düşmüşkən, bu arada ABŞ Dövlət Departamenti aprelin 9-da Gürcüstanın separatçı Cənubi Osetiya regionunda keçiriləcək "prezident seçkiləri" və addəyişmə "referendumu" barədə bəyanat yayıb. Departamentin bəyanatında bildirilir ki, ABŞ bu "seçkiləri", eləcə də martın 12-də Gürcüstanın digər işğal olunmuş bölgəsi - Abxaziya da keçirilmiş "parlament seçkiləri"ni tanıyır.

"Qanunsuz seçki və referendum Gürcüstan ərazisində ölkə hökumətinin icazəsi olmadan keçiriləcək. ABŞ Gürcüstanın ərazi bütövlüyünü və beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədləri daxilində suverenliyini tam dəstəkləyir. Bizim Cənubi Osetiya və Abxaziya ilə bağlı mövqeyimiz aydın və daimidir. Bu regionlar Gürcüstanın ayrılmaz tərkib hissəsidir", - deyir Dövlət Departamentinin rəsmi sənədində qeyd olunur.

Normal və məntiqli yanaşmadır ilk baxışda. Amma biz analoji sərt yanaşmanı bu ilin fevralında Dağlıq Qarabağda keçirilən saxta referendumla münasibətdə görmədik. Yalnız quruca "DQR" adında qurum tanımaq" açıqlamasını eşitdik. Gürcüstanla bağlı verilən bəyanatdakı kimi, "Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsidir və biz Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyirik" kimi analoji bəyanatlar səslənmədi.

Bu da bir daha Qarabağ məsələsində yanaşmada Qərbin (Rusiyanın mövqeyi onsuz da çoxdan aydındır) "ikili standart" siyasətini, gizli xristian

amili ortaya qoyur. Bu minvala hələ "xəmir çox su aparacaq".

Mövcud vəziyyətdə Azərbaycanın öz silahlı qüvvələrini durmadan gücləndirmək, dost-müttəfiqlərinin sayını artırmaq və müharibə üçün ən əlverişli məqamı gözləməkdən savayı çarəsi qalmır. Azərbaycan xüsusən də qardaş Türkiyə, Pakistan və İsrailə hərbi əməkdaşlığı dərinləşdirməsi zamanın imperatividir. Paralel surətdə diplomatik meydanlarda mövqelərimizi gücləndirmək, təbliğat savaşında daima hücum taktikasına köklənməliyik.

Söhbət həmçinin, üç həmsədr dövlətlərdəki güclü erməni lobbisinin Azərbaycan əleyhinə fəaliyyətini neytrallaşdırmaq üçün gərəkən ortaq addımların atılmasından gedir. Bu iş ən əvvəl ona görə vacibdir ki, ABŞ, Rusiya və Fransanın Qarabağ məsələsinə "ikili standart" mövqeyi tutmasının əsas səbəblərindən biri məhz beynəlxalq erməni lobbisinin fəaliyyəti ilə bağlıdır.

Lakin daha önəmli Azərbaycanın öz hərbi qüdrətini artırmaqda davam etməsidir. Çünki diplomatik uğurların əsas şərti ölkənin hərbi və döyüş qabiliyyətinin yüksək olmasıdır, onun işğalçı Ermənistan üzərində hərbi və iqtisadi üstünlüyüdür. Bu üstünlük qorunub saxlandıqca Azərbaycana təslimçi sülh modellərini sırmaq da mümkün olmayacaq. Vasitəçi güclər isə gec-tez təcavüzkara təzyiq etmək zorunda qalacaqlar.

On illər ərzində Azərbaycanın büdcə vəsaitlərinin və ixracatdakı payının əsasını təşkil edən neftin dünya bazarında ucuzlaşması ölkəmizin qarşısında alternativlər axtarmaq, postneft dövrü üçün ciddi addımlar atmaq vəzifəsini qoyub. Şübhəsiz ki, qeyri-neft sektorunun inkişafı və ixrac imkanlarının genişləndirilməsi Azərbaycan iqtisadiyyatının neftdən asılılığının minimuma endirilməsini şərtləndirəcək.

Xarici təsirlərə müqavimət qabiliyyətinin artması isə xeyli dərəcədə qeyri-neft sektorunun hərtərəfli inkişafından, idxalı əvəz edə bilən məhsul istehsalından və rəqabətə davamlı məhsulların ixracının artırılmasından asılıdır. Azərbaycanda kənd təsərrüfatı, turizm, informasiya-kommunikasiya texnologiyaları, emal sənayesi qeyri-neft sektorundakı əsas prioritet sahələr hesab edilir. Hazırkı reallıqlar şəraitində qeyri-neft sektorunun ixrac imkanlarının genişləndirilməsi daha çox aqrar sahənin inkişafının sürətləndirilməsi, səmərəliliyinin artırılması, kənd təsərrüfatının ixrac imkanlarının genişləndirilməsi, həmçinin sənayenin rəqabət və ixrac qabiliyyətinin artırılmasından asılıdır.

Mütəxəssislər hesab edir ki, neftin qiymətindəki kəskin enişdən sonra Azərbaycan iqtisadiyyatında keyfiyyətə yeni dəyişikliklər baş verməkdədir. Ölkə prezidentinin sərəncamı ilə təsdiq olunmuş "Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritəsinin başlıca istiqamətləri"ndə də iqtisadiyyatın qısa, orta və uzun müddətdə dayanıqlı inkişafını təmin edəcək tədbirlər toplusunda qeyri-neft sektorunda istehsalın genişləndirilməsi, rəqabət qabiliyyətini və səmərəliliyini artırılması, burada istehsal olunan məhsulların ixrac imkanlarının artırılması məsələləri mühüm yer tutur. Qeyri-neft sektorunda istehsalın genişləndirilməsi və ixrac imkanlarının artırılması üçün müxtəlif təşviq mexanizmləri tətbiq edilir. Onların arasında aşağıdakı tədbirlər xüsusi yer tutur:

- kənd təsərrüfatı istehsalçılarının vergidən azad edilməsi, istehsalçılara gübrənin 70 faiz, güzəştlə maşın və texnikanın 40 faiz güzəştə verilməsi;
- texnologiya idxal edən və istehsal ilə məşğul olan sahibkarların vergi və gömrük rüsumlarından 50% azad olunması;
- kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı üçün dövlət dəstəyinin artırılması;
- qeyri-neft sektoruna xarici investisiyaların cəlb olunmasını stimullaşdıran tədbirlərin həyata keçirilməsi;

- vergi borclarının bağışlanması;
- sahibkarlıq fəaliyyətində yoxlamaların dayandırılması;
- sahibkarlıq fəaliyyətinin xüsusi razılıq (lisenziya) tələb olunan növlərinin sayının azaldılması, xüsusi razılıq (lisenziya) verilməsi prosedurlarının sadələşdirilməsi və şəffaflığının təmin edilməsi və s.

Bəs, dövlətin güzəştlərinin qarşılığında rəqəmlər nə de-

nan olunan məhsulların ixrac imkanlarının artırılması işini sürətləndirməkdən ötrü ölkədə biznes mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində görülən işlərin genişləndirilməsi, sahibkarlıq qarşısında duran bütün maneələrin - inhisarçılıq, korrupsiya, məmur özbaşınalıqları və sairin aradan qaldırılması, qeyri-neft sektoruna investisiyalar üçün cəlb ediciliyinin artırılması, investisiyala-

ter ki, kompleks işlər həyata keçirilsin. Artıq neft kapitalının axdığı dövr keçmişdə qaldığı üçün istehsal müəssisələrinin yaradılması, idxalla bərabər, ixracat üçün də keyfiyyətli məhsulların istehsalı qaçılmazdır. Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Fazil Talıblı təsdiqləyir ki, bugünkü postneft dövründə ölkə pre-

duğunu demək inkişafı tormozlamaq olardı: "Təbii ki, "qane etmir" deməliyə və bu sahədə əzmlə çalışmalıyıq. Komitənin də başlıca funksiyası budur: texniki maneəni aradan qaldıraq; elə etməliyə ki, yerli sahibkarlar xaricə gedərkən texniki maneələrlə üz-leşməsinlər; standartlarımız beynəlxalq standartlara uyğun olmalıdır, hal-hazırda bu proses gedir, 50 faizə yaxın

yıb. Mütəxəssislər də təsdiqləyir ki, belə olan halda kiminsə bu tələblərdən geridə qalması onun süqutuna apara bilər. Keyfiyyətin formalaşmasında əsas şərtlərə əməl olunması isə nəticə etibarilə bazarlara rəqabət qabiliyyətli məhsulla çıxmaq deməkdir.

Hələ ki məhsullarımız MDB ölkələri bazarlarında daha populyardır, nəinki Avropa, yaxud digər bazarlarda. Rəs-

Keyfiyyət infrastrukturunun inkişafı rəqabətə davamlı

ixrac məhsulları istehsalının vacib amilidir

yir? Azərbaycan öz potensialından yetərincə istifadə edə bilirmi? Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2016-cı ildə Azərbaycanın hüquqi və fiziki şəxsləri dünyanın 186 ölkəsindəki tərəfdaşları ilə ticarət əməliyyatları həyata keçirib, 116 ölkəyə məhsul ixrac olunub, 177 ölkədən idxal olunub. 2016-cı ildə xarici ticarət dövriyyəsi 21650,8 milyon ABŞ dolları olub ki, burada ixracın dəyəri 13118,4 milyon dollar təşkil edib. 2016-cı ildə 1237,1 milyon dollar dəyərində qeyri-neft məhsulları ixrac edilib. Bu sahədəki ixracda artım bir qayda olaraq yerli xammala əsaslanan məhsullarda, meyvə-tərəvəz, pambıq ipliyi, qara metal və alüminium məmulatlarında və s. baş verib. Çay, şəkər, spirtli və spirtsiz içkilər kimi xarici xammala əsaslanan məhsullarımızın ixracı isə təəssüf ki, azalıb. Mütəxəssis rəyinə əsasən səbəb milli valyutanın ucuzlaşması səbəbindən xaricdən gətirilən xammalın bahalaşmasıdır. Bu bahalaşma istehsal olunan son məhsulun maya dəyərini artırır və ixracın qiymət baxımından rəqabət qabiliyyətini azaldır. Lakin təkə 2017-ci ilin yanvar ayında 90,2 milyon dollar dəyərində qeyri-neft məhsulları ixrac edilib ki, bu da 2016-cı ilin yanvar ayına nisbətən real ifadədə 49,5 faiz çoxdur.

Deputat, Milli Məclisin İqtisadiyyat, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Əli Məsimlinin fikrincə, qeyri-neft sektorunun potensialı yetərincə olsa da, ixrac göstəriciləri hələ həmin potensialdan çox aşağıdır. Onun dediyinə görə, qeyri-neft sektorunun potensialdan səmərəli istifadə etməklə həm idxalı əvəz edə bilən məhsul istehsalına nail olmaq, həm də ixracın artırılması sahəsində həmin potensiala layiq nəticələr əldə etmək mümkündür, lakin bu istiqamətdə hələ çox iş görmək lazımdır. İqtisadçı-deputat deyir ki, qeyri-neft sektorunda istehsalın genişləndirilməsi, rəqabət qabiliyyətini və səmərəliliyini artırılması, burada istehsal olu-

rın cəlb edilməsinə mane olan bürokratik əngəllərin aradan qaldırılması, xarici investisiyaların cəlb olunmasını stimullaşdıran daha təsirli tədbirlərin həyata keçirilməsi, xüsusən də "Azərbaycan brendi" səviyyəsinə çatmaq imkanı olan məhsullarımızın istehsalının və rəqabət qabiliyyətinin artırılmasına yönəlik kompleks tədbirlərin həyata keçirilməsi, elektron xidmətlərin həcmünün genişləndirilməsi zəruridir.

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı ekspert Fikrət Yusifov hesab edir ki, yaxın gələcəkdə Azərbaycan iqtisadiyyatının qeyri-neft sektorunun sürətli inkişafını təmin etməyi hədəfləmiş hökumət çəkinmədən bu sahədəki işlərdə əsaslı dönüş yarada biləcək addımlar atmalıdır: "Son bir ildən artıq dövr ərzində ölkədə real sektorun inkişafını sürətləndirmək yolunda çoxlu sayda qərarlar qəbul edilib. Bu, tədqiqatçı bir haldır və Azərbaycan iqtisadiyyatının neftdən asılılığının optimallaşdırılması yolunda kifayət qədər ciddi bir dönüşün başlanğıcıdır. Burada məqsəd təkə idxalı əvəzləyəcək məhsulların istehsalını artırmaq hesabına daxili bazarın tələblərini ödəmək deyil həm də qeyri-neft sektorundan ixracın artırılması hesabına ölkəyə möhkəm valyuta daxilolmalarının həcmi yaxın perspektivdə əsaslı şəkildə artırmaqdan ibarətdir".

Azərbaycan yeraltı, yerüstü sərvətlərə malik ölkə olaraq böyük potensiala malikdir, ye-

zidentinin qarşıya qoyduğu vəzifələrə nail olmaq üçün qeyri-neft sektorunun inkişafı istiqamətində mühüm addımlar atmalıyıq və bu addımlar atılır: Onun sözlərinə görə, iqtisadiyyatın dayanıqlılığını, qeyri-neft sektorunun inkişafının davamlılığını təmin etmək, ixrac potensialını yüksəltmək, xarici ticarəti liberallaşdırmaq kimi məsələlər Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin fəaliyyət sahələri ilə birbaşa bağlıdır. Komitə rəsmisi etiraf edir ki, Azərbaycanın həm kənd təsərrüfatı, həm sənaye, həm də tikinti materialları sahəsindəki potensialı ixrac indiki ixrac qabiliyyətini tam əks etdirmir. "Biz xaricə daha artıq və daha çox çeşidli məhsul çıxartmaq gücündəyik. Son 10 il müddətində sayı yüzlərlə ölçülə bilən orta və kiçik sahibkarlıq subyektləri yaranıb və hər biri ölkə əhalisinin ərzaq ehtiyatını ödəməklə yanaşı, xaricə məhsul satmaq gücünə də malikdir. Təbii ki, söhbət inkişaf etmiş rəqabətə davamlı məhsullardan gedir. Bu gün xarici bazarda əsas yer kənd təsərrüfatı, şərab, meyvə-tərəvəz, ət məhsulları tutur" - Fazil Talıblı deyir.

Hazırda Dövlət Komitəsi ət məhsullarının (kolbasa, sosiska və s.) qonşu bazarlara çıxışı istiqamətində işləyir, onların xarici bazarlara çıxışını artırmaq mütləq məsələ kimi qarşıya məqsəd qoyulub. Xidmət rəhbərinin mövqeyi belədir ki, indiki vəziyyətin qanəddici ol-

standart artıq beynəlxalq standartlara harmonizasiya edilir. Həmçinin akkreditasiya sahəsinin beynəlxalq təşkilatla özvlüyünü təmin etməliyə ki, akkreditasiya etdiyimiz orqanların verdiyi sənədlər xaricə tanınsin. Yeni sahibkar xaricə məhsul çıxararkən buradan aldığı sənədlər ona kifayət etsin ki, ölkə xaricində daha ondan eyni prosedurları tələb etməsinlər".

İstehsal olunan mala bazar tapılması da mühüm məsələdir. Müasir dünya bazarlarında malların satışının daha yaxşı təşkil edilməsinin müxtəlif üsullardan istifadə olunur. Bura internet vasitəsilə təşkil edilən virtual satışdan tutmuş, xüsusi sərgilərin və telemarketinglərin təşkil edilməsinə qədər digər üsullar da daxildir. Lakin bir böyük həqiqət bundan ibarətdir ki, bu işdə əsas "silah" malın ticarət markası - yeni onun keyfiyyətidir. Bu olmadan bazarda rəqabət apamaq mümkün deyil. Keyfiyyət istənilən məhsulun tez və daha çox satıla bilməsinin başlıca şərtidir. Nəzərə almaq lazımdır ki, müasir dünyamızda bazarlar uğrunda mübarizə nə qədər aqressiv bir şəkildə gedirsə, keyfiyyət uğrunda da mübarizə eyni səviyyədə aparılır.

Bu gün keyfiyyət uğrunda yüz illər boyu getmiş mübarizə artıq yeni müstəviyə qədəm qoyub. Artıq istehsalda yeni innovasiya texnologiyalarının tətbiqi ilə başa gələn məhsullar daha önə çıxmağa başla-

mi qurumdan da bildirirlər ki, MDB bazarı coğrafi mövqə baxımından çevik bazar münasibətləri qurmaq üçün əlverişlidir. "Amma hədəf Avropa, dünya bazarıdır. Bu gün məhsullarımız Avropa, ümumiyyətlə dünya bazarında da satılır" - F.Talıblı əlavə edir. Komitə rəsmisinin sözlərinə görə, yetərincə olmasa da, xaricdə Azərbaycanın brendləri - ət-təə nişanları var. Şərabçılarımız, çaylarımız, konservləşdirilmiş, ət, balıq, sənaye, kənd təsərrüfatı məhsullarımız növbəti sıralarda yer alır. Ümumilikdə təqribən 100-dən artıq əmtəə nişanından söhbət edərdik ki, Beynəlxalq Madrid Sazişi vasitəsilə xarici ölkələrdə mühafizə olunur. "Bu ilin 10 fevral tarixində Standartlaşdırma, metrologiya, akkreditasiya və patent hüququ obyektlərinin mühafizəsi sahələrində idarəetmənin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında cənab prezidentin Fərmanı oldu. O Fərmanda xarici partnyorları tərəfindən müvafiq sahələrinin qarşılıqlı tanınmasının təmin edilməsi üçün Komitəyə tapşırıldı ki, publik hüquqi şəxslər yaradılsın: Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu, Azərbaycan Metrologiya İnstitutu, Azərbaycan Akkreditasiya Mərkəzi, Patent və Əmtəə Nişanları Mərkəzinin yaradılması ilə bağlı son işlər həyata keçirilir. İdarəetmənin təkmilləşdirilməsində məqsəd isə həmin fəaliyyət sahələri ilə məşğul olacaq qurumlara müstəqil status verilərək, xarici partnyorları tərəfindən qarşılıqlı tanınmasını təmin etməkdir. Kompleks tədbirlər, ölkə rəhbərliyinin bu sahəyə diqqəti bizi gələcəyə nikbin baxmağa sövq edir" - F.Talıblı deyir.

İnanıq ki, çox keçməyəcək brend məhsullarımızın səsi-sorağı dünyanın aparıcı ölkələrinin bazarlarından gələcək. Bu, həm ölkəmizin valyuta ehtiyatlarının artması, həm vətəndaşımızın firavan həyatı, həm də dövlətimizin təbliği baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir.

Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun keçirdiyi müsabiqəyə təqdim etmək üçün

Yerli telekanallarda hazırda çoxlu sayda seriallar nümayiş olunur. Onların arasında artıq tamaşaçı rəğbəti qazanan, baxılan seriallar da var. Bunlardan biri də "Meryəm" serialıdır. Qeyd edək ki, serial ötən ilin oktyabrından efirə çıxıb və bu müddət ərzində özünə kifayət qədər izləyici toplaya bilib. Rejissor Sain Qəhrəman, ssenari müəllifləri Nicat Dadaşov və Cəmil Məmmədli olan, əsasən dram janrında çəkilən serial ailə-məişət problemləri, ailə münasibətlərindən bəhs edir.

Serial qədər onun səhnə əxası da tamaşaçılar üçün həmişə maraqlıdır. Bunu nəzərə alaraq bu günlərdə "Meryəm" serialının çəkiliş meydanına yollandıq. Məkana daxil olan kimi insanı həyəcan bürüyür, efrdə gördüyümüz qəhrəmanlar, çəkiliş mekanı və onun kənarında görmədiklərimiz, kamera və monitorlar və sairə. Çəkilişə hazırlıq prosesini izləməyin özü çox maraqlıdır... İlk söhbətə başladığımız serialın rejissoru Sain Qəhrəman oldu. Rejissor yaradıcı kollektivdən razı qaldığını və heyətdə əsasən peşəkar aktyorların olduğunu bildirdi:

- Hər bir aktyordan razıyam. Əsas heyətdə olan aktyorların hamısı peşəkar aktyorlardır. Əksəriyyəti də teatr aktyorudur. Ancaq aralarında teatr aktyoru olmayanlar da var, məsələn, Azər Aydemir, Nəsimə Eldarova və s.

- **Özünü hansı serialı rəqib bilirsiniz?**

- Hazırda bizə rəqib olan yalnız biri var, bu, "Xəzər" televiziya yayımlanan "Cəhizsiz gəlinlər" serialıdır. Həmin serialla bizim serialımız eyni vaxtda yayımlanıb. Lakin reytingdə onlarla bizim arasında fərq var.

- **Reyting sizi qane edirmi?**

- Mən reyting üçün çalışmıram, istəyirəm ki, film yaxşı olsun. Amma şükür ki, reytingimiz 16-dan yuxarıdır, yaxşıdır.

- **Seriallarımız haqqında tez-tez təhqir fikirlər səslənir, əsasən qeyd edirlər ki, "Türkiyə serialları ilə heç cür müqayisəyə gəlmir, heç o səviyyəyə çatmayacaq" və sairə...**

- Yox, "o səviyyəyə çatmayacağıq" deyər bir fikir yoxdur. Lakin seriallarımızın türk serialları ilə müqayisəsi də ola bilər. Çünki Azərbaycan serialına ayrılan maddiyyat məlum məsələdir ki, müqayisədə çox cüzdür. Bəli, kimdənsə xahiş edib, bir serialı pulsuz çəkmək olar, amma 9 ay insanların işləməsi, çalışması, texnikanın kirayələnməsi üçün pul vacibdir. O ki qaldı türk seriallarına, gəlin 15-20 il bundan əvvəl diqqət edək. Məsələn, 1997-2002-ci illərin türk seriallarına baxanda onların nə qədər biabırçı olduğunu görürük. Yəni, onlar da ilk 6-7 il dövrünü bu səviyyədə keçiriblər. Nəhayət, 2002-ci ildən başlayaraq doğrudan da ortaya çox yaxşı seriallar çıxartmağa başladılar. 2006-cı ildən tam fərqli film janrına keçdilər, serialı tam bədii seriala çevirə bildilər. Amma Azərbaycanda 2011-ci ildən serialların çəkilməsinə start verildi. Ona qədər çəkilənləri serial demək olmur. Lakin 6 il ərzində Azər-

"Türk seriallarının 16 ilə keçdiyini biz 10 ilə başa vuracağıq"

"Bizdə aktyor, hətta rejissorun özü fikirləşir ki, onun evdə yeməyə heç nəyi yoxdur, uşağı üçün nəse almalıdır, amma ala bilmir, beynində ancaq bu problemlər dolanır"; "Meryəm" serialının çəkiliş meydançasından reportaj...

baycan serialı xeyli inkişaf edib. Bəzən seriallarımızı həm də rus serialları ilə də müqayisə edirlər. Amma qeyd edim ki, rus seriallarında kifayət qədər pafos var, eləcə də bəzi türk seriallarında. Sadəcə türklər millət olaraq kompleksdən uzaqdırlar, bizimkilərdə isə kompleks var. Yəni, türklər o dövrü keçdilər və biz onların 16 ilə keçdiklərini tez, 10 ilə baş-

şa vuracağıq. Biz indi dövrümüzü keçdik, seriallarımızı yüksək məbləğdə pul ayırmırıq. Təsəvvür edin ki, türk seriallarının bir bölümünə 800 min lirə, təxminən 450 min manata yaxın, bizdə isə bir serialın bölümünə 1700 manat ayrılır. Bizdə aktyor, hətta rejissorun özü fikirləşir ki, onun evdə yeməyə heç nəyi yoxdur, uşağı üçün nəse almalıdır, amma ala bil-

mir. Yəni onun beynində ancaq bu problemlər dolanır. Bu zaman hansı sənətdən söz gedə bilər? Sənətçi öz sənəti üçün çalışır. Yəni bu qədər problemlərin içində olaraq sənətçilərimizin bu cür işlər görməsi, çalışması deyirdim ki, dünyanın heç bir yerində yoxdur. Ona görə də mənim aktyorlarımıza böyük hörmətim var. Hətta mənim üçün bizimkilərin ən pis çəkilən serialı, türklərin ən yaxşı çəkilən serialından üstündür. Bu qədər zülmün içində çalışmaq... Eşitdimə görə "Xəzər" TV-də çəkilən "Kölgə" serialı üçün oradan-burdan güclə, zümlə pul tapıb çəkilir. Baxın, hansı xarici ölkədə belədir... Bəzən tamaşaçı aktyorların geyimlərinə şikayətlənir. Bildiyiniz kimi serial şəkildə geyim mağazaları bizə geyimlər verir. Həmin o mağazalarda bizə nələri icazə verirlərsə, biz onu götürürük. Əgər axtardığımız geyim orda yoxdursa biz necə edə bilərik? Ümumiyyətlə nədənsə bizim tamaşaçılarımız bu məsələdə başqa dövlətlərin seriallarına tolerant, lakin bizə qarşı çox qəddardırlar. Bəzən daxildəki problemləri bilmədən çox müdaxilə edirlər.

- **Serialda gözlənilmədən tanınmış aktyor Abbas Qəhrəmanovun Əliyevini serialda uzaqlaşdırılmasının səbəbi nə idi?**

- Abbas müəllim seriala gələndə çox sevindik. Doğrudan da Abbas Qəhrəmanov hazırda üzde olan ən yaxşı sənətkarlarımızdan biridir. Lakin sonradan sağlamlığında ciddi problemlər yaşandı, ayağından əməliyyat olundu. Aktyorun sağlamlığı üçün bir aydan çox vaxt tələb olunurdu. Ona görə də çıxılmaz vəziyyətdə qaldıq və Abbas müəllimin izni ilə Fəxrəddin obrazı üçün başqa aktyor, Abdülqəni Əliyevi dəvət etdik...

Rejissor onu da qeyd etdi ki, serial cəmi 152 bölümlü olacaq və təxminən may ayında çəkilişlərin bitməsi, efrdə isə uyun ayında başa çatacağı nəzərdə tutulub.

- **Hər dəfə ssenarini oxuyanda deyirəm ki, bu niyə belədir, dəlidir?**

Çəkiliş meydançasında aktyorlarla iş üzrə rejissor, eyni zamanda serialda baş qəhrəmanlardan biri, Azər obrazını (Meryəmin keçmiş əri) canlandıran əməkdar artist Rasim Cəfərova da danışmaq fürsətimiz oldu. Aktyor ilk öncə oynadığı Azər obrazının xarakterindən

söz açdı:

- Onun etdiyi hərəkətlər, atdığı addımları anlayıram, amma qəbul edə bilmirəm. Fikirləşirəm ki, mən onları etməzdim. Hər dəfə ssenarini oxuyanda deyirəm ki, bu niyə belədir, dəlidir? (gülür). Əvvəl Azər anası və həyatı yoldaşı arasında qalmışdı, seçim edə bilmirdi. Və daha çox anasına meyilli idi, anasının dediklərinə inanırdı, bu da məni qıcıqlandırır. Lakin son seriallarda o, bir qədər düzəlmiş, inam və inamsızlıq bərabərində hələ ki, bir problemi yoxdur. Ola bilsin ki, oynadığımız xarakterimizə uyğun olmasın. Amma aktyor gərək obrazında olan nələrə tapıb, özünə doğru mələşdirib oynamaqdadır, əks halda obraz canlı olmur. Mən də çalışıram ki, bu obrazda özümü uyğun nəyisə tapım.

- **Tamaşaçıların əsas gileylərindən biri də seriallardakı ləhcələrdir. Necə düşünürsünüz, film və yaxşı serialda ləhcə olmalıdır, bu nə qədər doğrudur?**

- Şəxsən mən serial və ya filmə bədii dildə olan danışığı anlaya bilmirəm, qəbul etmirəm. Bir dəfə bir iranlı sənətçi ilə söhbət etdim, dedi ki, sizin filmlərdə çobanla alimin danışığında heç bir fərq bilinmir, hər ikisi elmi dildə, eyni intonasiya ilə danışır. Bəli, mənə də iradlar bildirilir ki, seriallarda niyə ləhcə var. O zaman deyirəm ki, niyə siz türk seriallarındakı ləhcələri qəbul edirsiniz, amma bizimkini yox. Yəni, türk seriallarında İstanbul və digər şəhərlərin ləhcələri var. Əgər mən baxdığım serialda özümü, dostumu, qonşumu görmürəmsə, o serial mənim üçün maraqsız, uydurma görünür. Axı mənim küçədə gördüyüm insanlar o cür danışmır. Məsələn, gəncə bölgəsindən serial çəkib, hər kəsin bədii dildə danışdığını görsək doğru olmur...

Söhbətimizi bitirib çəkiliş meydançasındakı digər otaqlara keçirik. Aktyorlar çəkilişə az qaldığından tələsik hazırlaşır, nə geyinəcəkləri ilə məşğul idilər. Müşahidə edən zaman biz məsələ gözümdən yayınmadı, kollektiv bir-biri ilə çox mehriban, səmimi davranır, zarafatlaşdılar. Rejissor Sain Qəhrəmanın dediyi kimi, kollektiv hər zaman gülərsiz və çox şəndir.

Baş rolun ifaçısı Günəş Mehdiqadət (Meryəm rolunu canlandıran aktrisa) çəkilişə tələsməsinə baxmayaraq suallarımızı məmnuniyyətlə cavablandırdı:

- Obrazım mənim həyat tərzimə, xarakterimə zidd obrazdır. Mən həyatda daha optimist,

çılğın, hər məqamda müsbət tərif axtaran, şənlenməyi sevən insanam. Yəni mənim üçün həyat yalnız problemlərdən ibarət deyil. Amma Meryəm bir problemi özü üçün qloballaşdırır, qisas hissi ilə yaşayır. Bilmirəm mən onun yerində olsaydım necə hərəkət edərdim, bəlkə də bu cür olardı... Amma hər bir işdə bir xeyr var. Meryəm qisaddan əl çəkə, sevdiyi insanlar üçün yaşaya bilərdi...

Aktrisa seriallar haqqında səslənən təhqirlərə də münasibət bildirdi:

- Mən bizim serialları digər ölkələrin serialları ilə müqayisəni qəbul edə bilmirəm. Biz çox çətin şərtlərdə serial çəkirik, doğrudur bu tamaşaçıları maraqlandırmır ki, hansı problemlərdən keçirik, amma hər halda tamaşaçı bunu nəzərə almalıdır ki, biz çox cüzi bir büdcə və kollektivlə serial çəkirik. Bizim ümumiyyətlə çox istedadlı aktyorlarımız var. Azərbaycan xalqı çox istedadlı xalqdır, həm aktyor həm də rejissorluq baxımından. Ona görə də istərdim ki, tamaşaçılarımız nəyisə təhqid etsinlər, amma müqayisə etməsinlər.

- **Təəssüf ki, qaynana olmaq şansım heç vaxt olmayacaq...**

Serialda Nəsimə xanımı, Meryəmin keçmiş qayınanasını canlandıran aktrisa Nəsimə Eldarova ilə söhbətləşmək fürsətimiz oldu. "Siz necə qayınana olardız?" sualımıza verdiyi cavab bizim üçün həm gözənilməz, həm də üzücü oldu:

- Mən qayınana deyiləm, təəssüf ki, heç belə bir şansım da olmayacaq... (sonradan öyrəndik ki, aktrisanın yeganə oğlu gənc yaşında dünyasını dəyişib-müəllif.) Serialda əvvəllər qayınana idim, gəlinlə dava etdim, sonra qayınana olmadım, ona görə də Meryəmlə mehriban oldum (gülümsəyir). Məni tamaşaçıların çox sevdiyi, küçədə, metroda görəndə mənimlə salamlaşır, hətta öz evlərinin doğması kimi qəbul edirlər. Bu da onu göstərir ki, nə qədər əzəzil qayınana olsam da, cazibədarlığım yaqın ki, var (gülür). Nəsimə xanım bir qədər səbirsizdir. Amma özüm həyatda çox təmkinliyəm. Nəsimə xanım isə ağılına gələn sözü həmin an deyir. Amma o səhv də etsə də bunu övladı üçün edir, ona görə onu bağışlamaq olar.

- **Bəzən avtobusda, ictimaiyyətdə gedəndə az qala gözümü çıxardalar"**

Artıq çəkiliş başladıqından aktrisa Səbinə Məmmədova (Nuray) ilə söhbətləşə bilmirik. Lakin ikinci rejissor Qulu Əsgərov onun haqqında bizə danışır:

- Səbinə xanım deyir ki, "bəzən avtobusda, ictimaiyyətdə gedəndə az qala gözümü çıxardalar". Yəni, bu aktyorun uğurudur ki, öz obrazını tam canlandıra bilib. Bəzən sual verirlər ki, o qız həyatda da belədir? Deyirəm ki, əsla yox, Səbinə xanım çox mehribandır, böyük-küçük yeri bilən insandır. Amma obrazını elə yaradıb ki, hər kəsin ağılında Nuray kimi qalıb.

□ **Xalidə GƏRAY**

Vəkili gizlicə məhkəməyə verib həbs etdirmək istəyirlər - tam qanunsuzluq

Dövlət Komitəsi əməkdaşının adı qarışan işdə mübhəm qanunsuzluq üzə çıxdı; Abdulla Əfəndizadə ədliyyə nazirinə müraciət etdi...

Ötən saylarımızdan birində "Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin əməkdaşı uşaq oğurluğunda ittiham olundu" sərəlvəli yazı dərc etmişdik. Qırğızstan vətəndaşı Merim Beishekeyevanın nümayəndəsi Abdulla Əfəndizadənin redaksiyamıza təqdim etdiyi sənədlər əsasında hazırlanan yazıda söhbət qadının keçmiş həyat yoldaşı Davud Zöhrab oğlu Bağirovun övladları Ceyla Bağirovanı Birləşmiş Ərəb Əmirliklərindən Azərbaycana gətirməsindən gedirdi.

Merim Beikişiyeva övladının keçmiş həyat yoldaşı tərəfindən oğurlandığını iddia edirdi. Yazı dərc ediləndən sonra D. Bağirovun vəkili Azər Quliyev redaksiyamıza müvəkkilinin mövqeyini ifadə edən müraciət təqdim edib. Həmin müraciətdə deyilir:

"Qeyd edirəm ki, bu məlumatların heç bir əsası yoxdur və böhtandır. Qarşı tərəf və nümayəndəsi mənim və qohumlarımla barəsində böhtan dolu informasiyanı verməklə aramızdakı uşaqla bağlı məhkəmə mübahisəsində mənə təsir etmək məqsədini güdür. Mənim öz uşağımı oğurlamağım barədə ittiham absurdur".

Redaksiyamıza daxil olan məlumata görə D. Bağirov Nizami Rayon Məhkəməsinə

xüsusi ittiham qaydasında iddia təqdim edib. O, keçmiş həyat yoldaşı Merim Beikişiyevanı və onun nümayəndəsi Abdulla Əfəndizadənin həbsini tələb edir. Məsələ ilə bağlı A. Əfəndizadənin münasibətini öyrənmək üçün onunla əlaqə saxladıq. Nə qədər təcəccüblü olsa da, A. Əfəndizadə D. Bağirovun iddiasından xəbərsiz olduğunu söylədi. Bildirdi ki, məhkəməyə xüsusi ittiham olunan şəxs qismində verilməsi haqda ona rəsmi olaraq bildiriş gəlməyib. Müvəkkil M. Beikişiyevaya da belə bir bildirişin çatdırılmadığını söy-

lən. Nümayəndə qısa araşdırmadan sonra yenidən redaksiyamıza əlaqə saxlayaraq bildirdi ki, poçt şöbəsi ilə də əlaqə saxlayıb və oradan da ona deyiblər ki, adına məhkəmədən heç bir bildiriş göndərilməyib. Bununla belə A. Əfəndizadə dedi ki, Davud Bağirovun onun və Merim Beikişiyevanın Cinayət Məcəlləsinin 147-ci maddəsi ilə həbsini tələb etdiyi haqda xəbər öyrənmə bəzi cinayət məsuliyyətinə bəzi edilməyimiz tələb edir. Mənim ünvanım Sabunçu rayonu. Merim isə Qırğızstan vətəndaşıdır, Dubayda yaşayır. Davud Bağirov da bunu çox yaxşı bilir. Belə bir halda onun Nizami Rayon Məhkəməsinə müraciət etməsi şübhə doğurur. Mən bu məsələni də araşdırdım. Öyrəndim ki, xüsusi ittiham qaydasında verilən şikayətə baxacaq hakim Mətanət Hacıyeva uzun illər Ədliyyə Nazirliyində işləyib. İşin bu hakimə verilməsini təsadüfi saymıram. Çünki bu bizə qarşı hazırlanan məkrli, qanunlardan kənar plain tərki hissədir".

A. Əfəndizadə dedi ki, D. Bağirovun iddiasından öncə məhkəməyə müraciət ediblər: "1 saylı İnzibati İqtisad Məhkəməsinə hakim Museyib Bayramovun icraatında Səbəyel Rayon Qeydiyyat Şöbəsinə qarşı iddianın məhz Nizami Rayon Məhkəməsinə təqdim olunması, məhz Ədliyyə Nazirliyində uzun illər çalışmış hakimə verilməsi çox şübhəli görünür. Xüsusi ittiham qaydasında verilən iddiaya Nizami Rayon Məhkəməsinə təqdim olunması haqda şübhələri var: "Nümayəndəsi olduğum Merim Beikişiyeva bildirir ki, onun keçmiş baldızı, komitə

əməkdaşı olan Cəmilə Bağirova ona övladı Ceylanın adına həmin şəhadətnaməni 2 min pulun müqabilində alıblar. Həmin şəhadətnamə verilən tarixdə Merim Beikişiyeva, keçmiş həyat yoldaşı Davud Bağirov Azərbaycanda olmayıblar. Belə bir halda Merimin həmin şəhadətnamənin saxta olması haqda şübhələri əsaslı görünür. Mən bu məsələni məhkəməyə müraciət etməzdən xeyli əvvəl Merim Beikişiyeva ilə bərabər araşdırma üçün Səbəyel Qeydiyyat Şöbəsinə olmuşuq. Bizə qeydiyyat şöbəsindən Nairə xanım sənədləri göstərdi və dedi ki, şəhadətnaməni 2012-ci ilin dekabrında Davud Bağirov şəxsən imza edib və alıb. Nairə xanımın sual etdiyi ki, rəsmi sənədlərlə təsdiq olunur ki, Davud Bağirov şəhadətnamənin verildiyi tarixdə ölkədə olmayıb. 2012-ci ilin sentyabrından 2013-cü ilin mayına qədər o, Dubayda olub. Əlimizdə bunu təsdiq edən sənədlər var. Ona görə də İnzibati-İqtisad məhkəməsinə müraciət edib bu məsələnin araşdırılmasına nail olmaq istəyirik. Belə bir vaxtda mənim, müvəkkilimin məhkəməyə verilməyimiz, iddianın məhz Nizami Rayon Məhkəməsinə təqdim olunması, məhz Ədliyyə Nazirliyində uzun illər çalışmış hakimə verilməsi çox şübhəli görünür. Xüsusi ittiham qaydasında verilən iddiaya Nizami Rayon Məhkəməsinə təqdim olunması haqda şübhələri var: "Nümayəndəsi olduğum Merim Beikişiyeva bildirir ki, onun keçmiş baldızı, komitə

məhkəməyə çağırış haqda bildiriş bizə göndərirlər. Məhkəmədə elan edəcəklər ki, guya məhkəmənin yeri haqda rəsmi məlumatlandırılmışıq, amma səbəbsiz iştirak etmirik. Ona görə də barəməzdə həbs qərarı verib axtarış elan edirlər. Bu tam qanunsuzluqdur, Azərbaycan Konstitusiyasına ayaqlar altına atmaq diq. Ölkə rəhbərliyinin hüquqi sahədə islahatlarına kölgə salmaqdır. İstəyirlər ki, mənim barəmdə həbs qətimkan

tədbiri seçib Ceyla Bağirovanın adına verilmiş şəhadətnamə ilə bağlı araşdırmanın qarşısını alsınlar. Merim Beikişiyevanın da barəsində analoji qərar çıxarmaqla onun gələcəkdə Azərbaycana gəlib övladı ilə bağlı hüquqlarını tələb etməsinin qarşısını alsınlar. Mən ədliyyə naziri Fikrət Məmmədova, baş prokuror Zakir Qaralova müraciət edirsən ki, törədilən qanunsuzluqların qarşısını alsın".

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV

Deputatın adamı həbs edilməməsi üçün vaxt istədi - zərəri ödəyəcək

Müəllimlər İnstitutunun bağlı Gəncə filialının sabiq direktoru Ramiz Məmmədovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi davam etdirilir. Musavat.com xəbər verir ki, dələduzluqda, vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadədə təqsirləndirilən Ramiz Məmmədovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi şahidlərin dindirilməsi ilə davam etdirilir.

Bu iş üzrə zərərçəkmişlərdən ikisi Ramiz Məmmədovun həbs edilməsini istəsələr də sonradan bu istəklərini dəyişiblər. Bu ilin fevral ayında baş tutan məhkəmədə zərərçəkmişlər vəsatət qaldıraraq onlara dəymiş zərəri ödəmək fikrində olmayan R. Məmmədovun ən azından həbs edilməsini istəmişdilər. "Pulumuzu vermiş, heç olmadı həbs edilsin. Niyə azadlıqda olmalıdır?", - deyərək zərərçəkmişlər vəsatətlərində qeyd edirdilər.

Elə bu vəsatətdən sonra R. Məmmədovun səhhəti pisləşdi və o, xəstəxanaya yerləşdirildi. R. Məmmədov ürk xəstəliyindən əziyyət çəkdiyini bildirərək bir neçə prosese gəlmədi.

Əldə etdiyimiz məlumata görə, R. Məmmədov xəstəxanada yatdığı müddətdə zərərçəkmişlərlə danışıq aparıb. O, vurduğu zərəri ödəyəcəyini deyərək onlardan vaxt istəyib və həbs edilməsi ilə bağlı vəsatətin geri götürülməsini xahiş edib. Zərərçəkmişlər də bu təkliflə razılaşıb.

Növbəti məhkəmə prosesi aprelin 12-də keçiriləcək. Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə hakim Zabil Qasımovun sədrliyi ilə keçirilən prosədə zərərçəkmişlər bildirirlər ki, R. Məmmədov övladlarını universitetə düzəltmək üçün onlardan külli miqdarda pul alıb, amma nə vədinə əməl edib, nə də pullarını qaytarıb.

Qeyd edək ki, Gəncə filialı bağlanarkən Müəllimlər İnstitutunun rektoru, deputat Aqiyev Naxçıvanlı idi. İnstitutun Gəncə filialında aşkarlanan saxta diplomların hər birində Aqiyev Naxçıvanlının imzası olub.

Ramiz Məmmədov 2000-ci ildən Gəncə filialının rektoru olub və yalnız 2013-cü ildə Təhsil Nazirliyinin yoxlaması nəticəsində işdən azad olunub. Bağlanan təhsil müəssisəsində təhsil almayan, jurnal və əmr kitablarında adı qeyd olunmayan şəxslərin adına yazılmış diplomlar aşkar olunmuşdu.

Ramiz Məmmədov Cinayət Məcəlləsinin 308.2 (vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə) və 178.3.2-ci (dələduzluq, külli miqdarda ziyan vurmaqla törədildikdə) maddələri ilə təqsirli bilinir. R. Məmmədov onlarla vətəndaşa qarşı 922 min manatdan çox dələduzluq etməkdə təqsirləndirilir. O, instituta düzəltmək adı ilə vətəndaşlardan külli miqdarda pul almaqda, saxta diplom verməkdə günahkar bilinir.

□ İlkin MURADOV

İZRAİL ƏNƏNƏSİ ƏSASINDA ÖZƏL TİBBİ SAHƏDƏ 20 İLLİK TƏCRÜBƏ!
Xəstəlikdən əzab çəkən insanlara Əsasən Kişilərə! Diqqət!!! Axırımı Şans!!!
 Azərbaycanda və yaxud xaricdə diaqnozun təsdiqi və tam müalicəsi mümkün olmayıbsa, **doktor VAİZ SƏMƏDOV** şəxsi tibbi metodikası ilə Sizin uğurlu və daha qarantili olaraq aşağıdakı xəstəliklərinizi müayinə və müalicə edə bilər.

- * Diaqnozu bilinməyən ağır hallar;
- * Xərçəngə şübhəli olan prostat düyünlü adenomasi. Prostatitlər;
- * Cinsi zəiflikdən impotensiyadək, marağın və aktların azalması;
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Sidikdə və spermada qan;
- * Spermanın azalması, itməsi;
- * Kişi cinsi orqanının birdən əyilməsi, balacalması;
- * Oğlan uşaqlarında cinsi orqanların (penisin və xayaların) yaşa görə balaca olması;
- * Ailədə olan hormonal və infeksiyon səbəbli sonsuzluq;
- * Tala-tala və hərtərəfli saçların tökülməsi;
- * Gecə-gündüz uşaq və böyüklərdə sidik aktların pozulmaları;
- * Baş-boyunda, onurğa-qılçaqlarda, qollar-ayaqlarda, qasıq-xayalarda ağrıları;
- * Psixo-nevroloji gərginlik, yuxusuzluq, qorxu, yaddaşın azalması və digər qərribə olan şikayətlər.
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalıqlar və ağırlaşmalar.

D-r V. Səmədovun əsas tibbi prinsipi - keyfiyyətli və təkrarsız müalicə aparmaq üçün xəstəliyin əsl və bütün səbəblərini aşkar etmək zəruridir.

Qəbula yazılmaq və ünvanı öyrənmək üçün saat 11-dən 23-ə dək, (050) 213-88-05 nömrəsinə, **d-r Vaiz Səmədova** zəng etmək olar. Qəbul növbə ilə hər gün saat 12-dən sonra başlayır.

Elan

Mərkəzdə, "Gənclik" metrosunun çıxışında kupçalı tam 3 otaqlı daş ev, 5/4 orta blok. Su, qaz, işıq daimi. Nərimanov prokurorluğunun həyatında öz evimdir, orta təmirli. Qiyməti razılaşma ilə. Maklerlər narahat etməsin. Əlaqə telefonu: (070) 399-01-00; (050) 234-64-67

Bizə elə gəlir ki, kiminsə üzr istəməsi onu bir az kiçildir. Baxmayaraq ki, üzrxahlıq bütün hallarda insanları böyüdür, münasibətləri gözəlləşdirir, bir sözlə, həyatı asanlaşdırır. Və hətta bu taktikadan böyük-böyük dövlətlər də istifadə edirlər. Hansısa bir soyuqluq, bir anlaşılmaz siyasi jest, sərhədlərin pozulması, diplomatik yanlışlıq...

rəfəndən təsdiq edilib və İsrailin Bakıdakı diplomatik nümayəndəliyi vasitəsi ilə Azərbaycan prezidentinə təqdim edilib.

Serblər qətliama görə müsəlmanlardan üzr istəyib

Serbiyanın milliyətçi prezidenti Tomislav Nikoliç 1995-ci ildə 8 min insanın qətlinə səbəb olmuş Srebrenitsa soyqırımına görə müsəlman-

kodan üzr istəyib. Telefon danışıqları zamanı Poroşenko belaruslu həmkarına baş verənlərə görə günahı olan şəxslərin cəzalandırıldığını bildirib. Qeyd edək ki, oktyabrın 21-də Ukrayna tərəfi "Belavia" avişirkətinə məxsus təyyarəni "Jülyani" aeroportuna qaytarıb. Məlumatla görə, aeroporta qayıtmaq əmri verildikən ekipaja hədə-qorxu gəlinib. Ekipajın ömrə tabe olmayacağı

nəticəsində həlak olanları yad edən Obama öz ölkəsi adından üzrxahlığını ifadə edib.

ABŞ-ın vitse-prezidenti Co Bayden Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Türkiyənin islamçı döyüşçülərin Suriya il sərhəddindən keçməsinə imkan yaradıb, militant qruplara kömək etdiyinə dair şərhə görə üzr istəyib. Ağ Evin açıqladığı bəyanatda vitse-prezident Baydenin cənab Ərdoğanla zəng edərək, açıqlamalarına aydınlıq gətirdiyi bildirilir. Bəyanatda Co Bayden ABŞ-ın Türkiyə də daxil olmaqla, müttəfiqlər və dünya ölkərində tərəfdaşlarının İslam Dövləti qrupuna qarşı mübarizədə təhhüdlərə yüksək qiymət verdiyini aydın şəkildə bildirdiyi deyilir. Bəyanatda bildirilir ki, vitse-prezident Bayden Türkiyənin bilərəkdən Suriyada İslam Dövləti qrupu, ya da başqa zorakı ekstremistləri təchiz edib onların güclənməsinə kömək etdiyinə nəzərdə tutulduğu hər hansı bir açıqlamaya görə üzr istəyib.

Hazırkı ABŞ prezidenti Donald Trampın da üzrxahlıq hekayələri çoxdur. Onun daha çox yadda qalan üzrxahlıqları isə qadınlarla bağlı dediyi sözlərdən sonra olub. Hələ prezidentliyə namizəd olan vaxt o, qadınlar haqda yanlış sözlər dediyini etiraf edib. Qeyd edib ki, bundan sonra daha nəzakətli olacaq: "Mən buna görə utanclıq keçirirəm, demək istəyirəm ki, mən sadəcə sərəmsəlik edirem".

Trampın üzr istəməsinə səbəb olan sözlər isə maraqlıdır. "The Washington Post" qəzeti 2005-ci il 7 oktyabr tarixində yayımlanan Trampın sözlərini yenidən dərc edib. "Mən onu əldə etməyə cəhd etdim. O, ərde idi. Lakin mən onu başdan çıxarmağa və gəzəyən qadınlar kimi istifadə etməyə çalışdım. Lakin buna nail ola bilmədim. Məni gözəl qadınlar cəlb edir. Mən sadəcə onları öpməyə başlayıram. Əgər sən məşhursansa, onlar öpməyə icazə verəcəklər", - deyərək Tramp həmin vaxt bildirmişdi.

Serbiyanın 1999-cu ildə bombardman edilməsi ABŞ-ın eks-prezidenti Bill Klintonun böyük səhvi idi. Bunu "Nedelnik" qəzetinə açıqlamasında ABŞ prezidentliyinə Respublikaçılar Partiyasından namizəd Donald Tramp söyləyib. O, Serbiyanın bombardman edilməsinə görə bütün serblərdən üzr istəyib: "Bütün dünya müharibələrində bizim müttəfiqimiz olan serblərin bombardman edilməsi böyük səhv idi. Serblər çox yaxşı insanlardır. Təəssüf ki, Klinton administrasiyası onlara qarşı çox qəddarlıq edib. Bu qəddarlıq tək sərhədlərə yox, bütün Balkanlara qarşı olub və nəticədə kaos yaranıb".

□ Sevinc TELMANQIZI

Prezidentlər də üzr istəyir

Böyük dövlətlərin başçıları öz yanlışlarını necə etiraf edir, necə üzr istəyirlər?..

Bütün bunların hamısı bir üzrxahlıqla həll olunur. Qosqoca dövlətlərin başçıları çıxıb dünya ictimaiyyətinin qabağında başqa bir dövlətdən, xalqdan, hansısa bir siyasi xadiməndən üzr istəyirlər və .... Və biz bu hekayələri toplayıb, maraqlı bir yazı etdik. Nə zaman, hansı şəraitdə, hansı şərtlər daxilində dövlət başçıları bir-birindən üzr istəyiblər? Kim kimin qabağında boynu bükük olub? Və ya üzrxahlığı hansı halda qəbul olunub, hansı halda yox?

2016-cı ilin yanvarında İngiltərə Türkiyədən üzr istəyib. Buna səbəb Türkiyə Baş naziri Əhməd Davudoğlu ilə britaniyalı həmkarı Devid Kameron arasında baş tutan görüş zamanı PKK tərəfdarlarının aksiya keçirməsi olub. Məlumatla görə, İngiltərənin Ticarət naziri Səcid Cavid Davudoğlunun qaldığı oteli ziyarət edərək hökumət adından üzr istəyib. Bundan bir gün öncə Davudoğlu ilə Kameron arasında görüş zamanı PKK tərəfdarları aksiya keçirib. Türkiyə lazımı tədbir görmədikləri üçün İngiltərə hökumətinə şikayətlənib.

Ötən ilin may ayında İngiltərənin Mançester şəhərindəki "Trafford" ticarət mərkəzində terror aktlarının qarşısını almaq məqsədi daşıyan manevr keçirilib. Təxminən 800 könüllünün də iştirak etdiyi manevr müsəlmanlar tərəfindən böyük etirazla qarşılanıb. Buna səbəb isə manevr zamanı terrorçu qismində çıxış edən qara geyimli şəxsin "Allahı Əkbər" deməsi, ardınca isə partlayışın baş verməsi olub. Şəhər əhalisi və müsəlmanların sərbətlərindən sonra yerli polis manevr zamanı işlənən bu sözlərə görə üzr istəmək məcburiyyətində qalıb.

Ən çox Azərbaycandan üzr istəyiblər

Məşhur erməni jurnalist və publisist Vaqə Avetyan Xocalıda törədilən qətliama görə Azərbaycan xalqından 2015-ci ildə üzr istəyib. Bu barədə Avetyan Facebook səhifəsində yazıb.

Üzrxahlıqlar siyahısında Havay ştatının Nümayəndələr Palatasının sədrinin Azərbaycandan üzr istəməsi də yer alır. Erməni lobbisinin ənənəvi manipulyasiyası və məkrli oyunları nəticəsində ABŞ-ın

Havay ştatının Nümayəndələr Palatası tərəfindən 29 mart 2016-cı il tarixində qondarma "DQR"ə dair qəbul olunmuş H.R. 167 sayılı qətnamə ilə bağlı Palatanın sədri Cozef Souki memorandum imzalayaraq, bu qətnaməyə görə təəssüf hissi keçirdiyini bildirib və Azərbaycandan və Azərbaycan xalqından dərin üzr istədiyini elan edib. Azərbaycanın Los-Ancelesdəki Baş Konsulluğuna ünvanlanmış Souki memorandumda spiker C.Souki təəssüflə bildirir ki, Nümayəndələr Palatasının xarici siyasətlə bağlı qəbul etdiyi hər bir sənəd müvafiq komitələrə getməli olduğu halda, sözügedən H.R. 167 sayılı qətnamə mövcud qanunvericilik prosedurlarına zidd olaraq gündəliyə salınıb və icimai müzakirəyə çıxarılmadan qəbul olunub.

Bu günlərdə isə erməni diasporunun nümayəndələri Ukraynanın Lvov şəhərində ermənilər tərəfindən Azərbaycan idmançılarına qarşı törədilən təxribatlara görə rəsmi şəkildə üzr istəyiblər. Bu barədə Ukrayna Azərbaycanlıları Konqresinin Lvov vilayəti üzrə sədri Məcid Nuxiyev məlumat verib. M.Nuxiyev deyib ki, mayın 17-də Ukrayna milli polisinin Lvov vilayəti üzrə Baş İdarəsi tərəfindən həmin şəhərdə brifinq təşkil olunub: "Həmin mətbuat konfransı zamanı Lvovdakı erməni diasporunun rəhbəri Nikolay Koçaryan Azərbaycandan üzr istəyib. Hətta, Nikolay Koçaryan erməniləri bu hərəkətinə görə "əclaf" adlandırıb. Brifinq zamanı Nikolay Koçaryan

deyib ki, "mən öz əclaflarıma görə azərbaycanlılardan üzr istəyirəm". Nikolay Koçaryan söz verib ki, oxşar hadisələr təkrarlanmayacaq.

2011-ci ildə Moldova Ermənistanına silah satdığı üçün Azərbaycandan üzr istəyib. Məlumatla görə, Varşavada keçirilən Şərt Tərəfdaşlığı sammiti çərçivəsində Moldovanın baş naziri Vlad Filat Azərbaycanın dövlət başçısı İlham Əliyevə öz üzrxahlığını çatdırıb. Moldovanın Azərbaycanı səfiri İqor Bodyu Moldova tərəfindən həqiqətdən də Ermənistanına 3 milyon dollar dəyərində silah satıldığını təsdiqləyib və bu faktı səhv siyasi addım adlandırıb. "Düzdür, Ermənistanına silah satışının qadağan edilməsi ilə bağlı beynəlxalq sanksiya yoxdur", - deyərək qeyd edib. Bodyu həmçinin Azərbaycan və Moldovanın ittifaq münasibətləri olduğunu da vurğulayıb. "Her iki dövlət GU-AM üzvüdür. Biz ümid edirik ki, bu fakt münasibətlərimizə ziyan vurmayaacaq. Artıq Moldovada parlament və təhlükəsizlik şurası komissiyası yaradılıb. Bu iki komissiya baş verən insidentə araşdırır. Bir daha qeyd edirəm ki, bu yanlış siyasi gediş idi".

Hazırda Bakıda istintaqı gədən bloqker Aleksandr Lapşin 2017-ci ilin yanvarında Azərbaycandan prezident İlham Əliyevdən üzr istəyib. Lapşin yanvarın 18-də prezident İlham Əliyevə üzrxahlıq məktubu yazıb. Bloqker məktubunda öz hərəkətlərinə görə üzr istəyib və bunun sadələşməyə görə "əclaf" adlandırılıb. Lapşinin məktubu konsul tə-

lardan üzr istəyib. İkinci Dünya Müharibəsindən sonra ən dəhşətli qətləmə olan Srebrenitsa olayları ilə bağlı olaraq Nikoliç deyib: "Serbiyanın Srebrenitsada törətdiyi günah üçün diz çöküb əfv diləyirəm". Buna baxmayaraq prezident hadisəni soyqırım kimi tanımayıb. Bosniyanın milli televiziyanın yayımlanan "Interview 20" proqramında qonaq olan ölkə başçısı əlavə edib: "Dövlətimiz və xalqımız adından baş verənlərə görə üzr istəyirəm".

Bununla belə, Serbiya prezidenti bildirib ki, Bosniya qarşısında diz çöküb üzr istəməyə hazırdır. Onun bu üzrü bütün dünyada sensasiya kimi qarşılanıb. Qeyd edək ki, son illər ərzində belə üzrlər bir sıra Serbiya rəsmiləri tərəfindən səsləndirilib. Lakin, Nikoliç ilk dəfə belə bir üzr istəyib.

Sarebrenitsada müsəlmanlara qarşı törədilmiş qətləmə Haaqqa Beynəlxalq Tribunalı tərəfindən də soyqırım kimi tanınıb. T.Nikoliç daha öncə məlum soyqırımla bağlı jurnalın sualına belə bir qətlim olmayıb deyərək cavab vermişdi. O, 1990-cı illərdə müsəlmanlara qarşı törədilmiş qanlı olaylarda birbaşa iştirak edib. Sonradan isə partiya rəhbərliyində yüksələn Nikoliç ölkə başçısı vəzifəsinə də seçilib.

Poroşenkodan Lukaşenkoya yaşıl budaq - bəlkə barışaq?

Ukrayna prezidenti Pyotr Poroşenko da Kiyevə qaytarılmış "Belavia" təyyarəsi ilə bağlı insidentə görə belaruslu həmkarı Aleksandr Lukaşen-

təqdirdə qıncı təyyarələrin havaya qaldırılacağı bildirilib.

Təyyarə aeroporta düşdükdən sonra ukraynalı polisler onun göyərtəsində olan "Vətəndaş birliyi" ictimai təşkilatın idarə heyətinin sədri Armen Martirosyanı saxlayıblar. O, bir müddət sonra sərbəst buraxılıb.

Barak Obama "İ AM sorry"ləri ilə ad çıxarıb

İran Fars körfəzində həbs olunan amerikalıların hökumətdən üzr istədiyini əks etdirən videokadrları yayımlayıb. Video-görüntülər ABŞ hökumətinin baş verənlərə əlaqədar İrandan üzr istəmədikləri barədə iddialardan sonra yayılıb.

Ekspertlərin rəyinə görə, Amerika hökuməti əsgərlərin dərhal buraxılmasını İran üzərində diplomatik qələbə kimi şərh etməyə çalışıblar. Lakin İranın gətirdiyi videodəlillər rəsmi Vaşinqtonun iddialarını təkzib edib.

"Bu bir səhv idi. Səhvimizə görə üzr istəyirik. Yanlış anlaşılma oldu. Biz İranın dəniz sərhədlərinə müdaxilə etmək istəmədik. Burda olduğumuz müddət ərzində İranın bizə qarşı münasibəti son dərəcə yaxşı idi. Qonaqpərvərliyinizə və köməyinizə görə təşəkkür edirik", - deyərək İran hərbiçilərinə əsir düşən ABŞ əsgəri bildirib.

ABŞ prezidenti Barak Obamanın Yaponiyadan üzr istəməsi də dünya gündəmində yer alan xəbərlərdəndir. Yaponiyaya səfəri çərçivəsində 1945-ci ildə İkinci Dünya müharibəsinin sonlarına yaxın Xirosimo və Naqasaki şəhərlərinə atılan atom bombaları

MÜSAVAT

Son səhifə

N 73 (6687) 10 aprel 2017

Bu qadının öz ərinə allergiyası var

Amerikada yaşayan 29 yaşlı Cohanna qərribə xəstəliyə düşər olub. Onun öz ərinə qarşı allergiyası var. Bu səbəbdən də cütlük bir otaqda belə qala bilmir. Çünki onların bir otaqda olması ölümcül reaksiyalara təkan verə bilər. Cohanna həyat yoldaşı ilə tanış olan zaman xəstəliyi bu qədər ağır olmayıb. Lakin zamanla səhhətinin ağırlaşdığını görüb və xəstəxanaya gedib.

Cohanna ilə Skot artıq bir ildən çoxdur ki, nə əl-ələ tuta, nə qucaqlaşsın, nə də öpüşə bilər. Cohanna gecələr də həyat yoldaşından ayrı yatır. Bununla belə cütlük bir-biri ilə mesajlaşaraq ünsiyyət qurmağa çalışır.

100-dən çox allergiyası olan Cohanna dərmanla müalicə alır. O, özünü xarici amillərdən qorumaq üçün bir otaqda təkbaşına yaşayır və otaqdan yalnız xəstəxanaya getmək üçün çıxır. Məlum olub ki, Cohanna hətta 3 mərtəbə aşağıdakı qonşusu soğan doğrayanda da ondan təsirlənir.

Skot Cohannanın həyatını riskə atmaq istəmədiyi üçün bu yaxınlarda ayrı yaşamağa qərar verib. Buna baxmayaraq, sadıq həyat yoldaşı hər gün evə gəlib Cohannanın yeməyini öz əlləri ilə hazırlayır.

Siqaret çəkirsənizsə, kor ola bilərsiniz

Britaniya alimləri aşkar ediblər ki, siqaretçəkənmə korluğun yaranmasına səbəb ola bilər. Statistika görə, siqaretçəkənlər bu zərərli vərdəşdən asılı olmayan adamlarla müqayisədə görmə qabiliyyətini dörd dəfə çox itirirlər.

Tütün tütüsündəki çoxsaylı kimyəvi komponentlər göz üçün təhlükə yaradır. Onlar gözde bioloji dəyişikliyə mənfi təsir göstərir. Tədqiqata görə, siqaretçəkənlərdə katarakta tutulma üç dəfə, treoid oftalmopatiya riski səkkiz dəfə yüksəkdir. Həmçinin onlarda quru göz sindromunun yaranma ehtimalı çoxalır. Nikotin insanın rəng duyumuna da mənfi təsir göstərir. Gündə bir qutudan çox siqaretçəkən adamın yaşıl və qırmızı

çalarları ayırd etməsində problem ola bilər. Tütün məmulatından tam imtina etdikdən sonra insanın görmə kanalının tam bərpası üçün ən azı on il vaxt lazımdır.

Gerçek sevgi 4-cü görüşdən sonra yaranır

Mütəxəssislərə görə, gerçek eşq ilk baxışda deyil, dördüncü görüşdən sonra meydana gəlir. Elm adamlarının iddiasına görə, ilk görüşdə insan şüuru həmsöhbətin "zehni portretini" çəkir, sonra analiz edib, əldə edilən nəticələri yenidən gözəndən keçirir. Bundan sonra insan qarşısındakının davranışını daha dərinləndirməyə başlayır.

İnsanların müəyyən dərəcədə bir-birlərini anladıkları və müəyyən miqdarda ortaq təcrübə topladıkları dördüncü və ya beşinci görüşdə, psixoloqlara görə, insanlar arasında eşq olaraq xarakterizə edilə bilən bir duyğu meydana gəlməyə başlayır. Mütəxəssislər gerçek bir duyğunun əmələ gəlməsi üçün bir-birlərinin şəkillərini görməyin və mesajlaşmanın insanlara yetərli olmadığını söyləyir. Çünki elm adamlarının söylədikləri kimi, bu vəziyyətdə beyin həmsöhbət haqqında yetərli məlumat əldə edə bilməz. Psixoloqlara görə, internet vasitəsilə tanış olmaq insanların həqiqətən aşiq olmasını təmin edə bilməz.

Arvadından Facebookda üzr istəməsə, həbs olunacaq

Amerikada Bayron adlı kişi Facebook sosial şəbəkəsində münasibətləri gərginləşən sabiq həyat yoldaşı barədə aqressiv status yazıb. Qadın da bu statusu görüb və sabiq ərinə məhkəməyə verib. Məhkəmənin qərarına görə, Bayron hər gün səhər saat 9-a qədər Facebook-da arvadından üzr istəməlidir. Bu üzrxahlıq Bayronun profilində yerləşdirilməlidir. Əgər Bayron bu şərtə əməl etməsə, 60 gün müddətinə azadlıqdan məhrum ediləcək.

Bayrona problem yaratmış status isə aşağıdakı kimi olub: "Oğlumu məndən tamamilən qoparmaq, ayrı salmaq istəyən küdrətli, kinli qadınsan. Yetər ki, onu səndən almağımdan qorxdığını deyəsən. Sən şeytansan!".

QOÇ - Yorulmaq bilmədən çalışın ki, digər işləriniz də sürətlənsin. Fəaliyyətlə bahəm, münasibətlər sisteminə də fikir verməlisiniz. Əmin olmadığınız hansısa məsələ barədə riskə getməyin.

BUĞA - Hər məsələdə müəmma axtarmayın. Bütün addımlarınızı reallığa uyğun tərzdə atın. Gün ərzində sağlamlığınızın diqqəti artırın. Belə olmadığınız heç bir işə qol qoymayın.

ƏKİZLƏR - Davranışlarınızı elə tənzimləyin ki, kiminsə gözündə kiçilməyəsiz. Əgər kimlərsə ürəyinizdən keçən müsbət fikirləri demək istəyirsinizsə, qətiyyətlə tərəddüd etməyin. Qidanıza fikir verin.

XƏRÇƏNG - Astroloji göstəricilər maraqlı bir mənzərə yaşayacağınızı proqnozlaşdırır. Həm hadisələr, həm də görüşdüyünüz adamlar sizin üçün əhəmiyyətli ola bilər. Amma sağlamlığınızı qorunmalısınız.

ŞİR - İş müstəvisində yeni layihələrə imza atmaq istəyirsinizsə, bu gündən yaxşısını tapmayacaqsınız. Oudur ki, bütün gücünüzü ortalığa qoymalı, boşuna vaxt itirməməlisiniz. Uzaq səfərə çıxmayın.

QIZ - Ətrafınızda baş verən proseslərdən sizə heç bir zərər gəlməyəcək, əksinə bəzi mövqelərinizə bir az da yaxınlaşacaqsınız. Bugünkü danışıqlardan imtina etməyin, çox pul xərcləməyin.

TƏRƏZİ - Naharaqədərk vaxtı səbirlə başa vursanız, hər hansı konfliktə getməsəniz, qarşınızda duran bu tarix sizi xeyli məmnun edəcək. Fəaliyyətinizdə müsbət dönüşlər də mümkündür.

ƏQRƏB - Bəzi gərginliklərdən keçməli olsanız da, risk etməməklə hər hansı zərərle üzləşməyəcəksiniz. İnsanlarla, xüsusən də müdiriyyətlə ehtiyatlı davranın, kimlərsə özəl həyatına qarışmayın.

OXATAN - Qarşınızda təzadlı bir gün durur. İştirakçısı olduğunuz proseslər ən müxtəlif istiqamətlərdə cərəyan edəcək. Situasiyaya uyğun davranmaqla uğurları cəlb edə bilərsiniz.

OĞLAQ - Daxili tərəddüdləriniz bu təqvimdən etibarən arımaya başlayacaq. Sizi narahat edən əksər müşküllərə işıq düşəcək. Bu səbəbdən də hər bir şansa hazır olmalısınız. Sevgi hisslərinizi gizlətməyin.

SUTÖKƏN - Bu gün üzərinizə düşən başlıca vəzifə qarşılıqlı münasibətləri qaydasına salmaqdır. Ünsiyyətdə olduğunuz hər kəslə anlaşılıqlı davranın. Günün ikinci yarısı qazanmaq ehtimalınız da var.

BALIQLAR - Hər mənada uğurlu gündür. Göy qübbəsi müdafiəinizdə durduğu üçün ovqatınız xoş olacaq. Günün ikinci yarısında şəxsi büdcənizi artırmaq üçün şans qazanacaqsınız. Vaxt tapıb ziyarətə baş çəkin.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Qızlar oğlanlardan daha ağıllı imiş - alimlərin nəticəsi

ABŞ-ın Missuri ştatının alimləri qızların intellekt cəhətdən oğlanlardan üstün olduğunu sübut ediblər. Alimlərin araşdırmasına görə, əqlin inkişafı üçün qadınların kişilərə nisbətən daha çox imkanları var. Eksperiment zamanı qız və oğlanların beyinlərinin müxtəlif hissələri fəaliyyətdə olan zaman tədqiq olunub. Araşdırmaların nəticələri göstərib ki, təcrübədə təmsil olunan 70 faiz ölkələrdə qızların qavrama qabiliyyəti daha yüksəkdir. Böyük ehtimalla, bu, beyinin fəaliyyətinə cəlb olunan hüceyrələrin sayı ilə bağlıdır. Belə ki, qızlarda bu, 7 faiz, oğlanlarda isə 4-5 faiz olub.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYYAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "E-Q" mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.